

PETSHOP 021

پت شاپ ۰۲۱

حیوان سئون، انسانی داهها چوخ سئون

با مدیریت: علیرضا موسوی

به اهالی ارونق، انزاب ده درصد تخفیف داده می شود

فروش لوازم جانبی و خوراکی

مشاوره جهت خرید و فروش

بهترین خریدار حیوانات خانگی

صاحب امتیاز: جمعیت خیریه شبستریهای مقیم تهران
مدیر مسئول: جمشید صالحی شبستری
سردبیر: سید حسین غزالی
هیأت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا):
 دکتر حسن امین‌لو، حسین روشن، محمد رضا رونقی، اکبر صالحی
 شندی، جاهد فیضی زاده، ابوالفضل موحد، ابوالفضل هدایتی آذری
مدیر مالی: جمعیت خیریه شبستریها
مدیریت پشتیبانی و تدارکات: جمشید کتانی - محمد فعال
مدیریت اجرایی: سیدمحمد ورنبدلی
روابط عمومی: حسین شوقی - فرج کریمی
مدیر هنری و ناظر چاپ: فرزانه عالمی
صفحه آرا و گرافیک: فاطمه تیموری
نسخه الکترونیک: امیر درخشان پور
همکاران: محمد چابک، فتح اله کمالی اصل، عباس امیر هدائی، حسین اقدسی
 بهمن صالحی، مهدی فرید پور
فکس: ۰۲۱ - ۶۶ ۹۳ ۷۳ ۶۴
تلفن: ۰۲۱ - ۶۶ ۴۷ ۹۱ ۸۸
صندوق پستی: ۱۵۸۷۵۸۴۶۷
پست الکترونیکی: Payameshabestar@gmail.com
سایت: www.payameshabestar.ir

مجله پیام شبستر در کلیه نقاط به‌ویژه شهرستان شبستر و تهران نماینده می‌پذیرد. شما نیز در صورت علاقه همکار افتخاری ما باشید.

کلیه خیریه‌های شهرها و آبادی‌های شهرستان شبستر در صورت علاقه می‌توانند ما را در بخش فصلنامه شبستر یاری و پشتیبانی نمایند.

مشترک گرامی: فصلنامه پیام شبستر در آینده به دو صورت الکترونیکی و چاپی منتشر می‌شود. اشتراک سالیانه الکترونیکی ده هزار تومان و اشتراک سالیانه چاپی پنجاه هزار تومان است. لطفاً نوع اشتراک خود را اعلام فرمایید. ضمناً برای ماندگاری و نگهداری می‌توانید از حالا مجموعه چاپی را رزرو نمایید.

پذیرش آگهی در فصلنامه پیام شبستر

فصلنامه پیام شبستر آماده درج آگهی‌ها و تبلیغات شما می‌باشد.
 درج آگهی در این نشریه علاوه بر آنکه در معرفی شما به همشهریان ابزاری مناسب خواهد بود، بدلیل نوع مطالب مندرج در آن که منجر به ایجاد انگیزه برای نگهداری طولانی مدت مجله می‌گردد، اثری طولانی خواهد داشت. ضمن آنکه با سفارش آگهی، دست‌اندرکاران را در تداوم انتشار مجله، که برای سال‌ها از آرزوهای مردم فرهنگ دوست شهرستان بود، یاری نموده و از این جهت فعالیتی فرهنگی نیز محسوب می‌گردد.

شماره‌های دریافت آگهی:
 فکس: ۰۲۱-۶۶۹۳۷۳۶۴
 تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۳۹۲۹۴

فراخوان مقالات

دست به دست هم دهیم تا سرزمین مادری را به مکان بهتری برای زندگی تبدیل نماییم.
 فصلنامه پیام شبستر تریبونی برای تمامی اهالی منطقه و فرصتی برای چاپ مقالات، خاطرات، اسناد، عکس‌ها، داستان‌های شما و پیشنهادات و انتقاداتتان در خصوص فعالیت‌های نهادها و ارگانهای دولتی و غیر دولتی می‌باشد.
 ● مطالب حتی‌الامکان کوتاه و حداکثر برای ۴ صفحه نشریه تهیه، تایپ و از طریق ایمیل ارسال فرمایید. چون مطالب به نام خودتان چاپ خواهد شد لذا درج نام و نام خانوادگی الزامی است.
 ● منابع مطالب در گیومه مشخص گردد.
 ● تحریریه در رد، تلخیص و ویرایش مطالب ارسالی آزاد است.
 ● مسئولیت مطالب و آگهی‌ها به عهده نویسنده و سفارش دهنده است.
 ● استفاده از مطالب مجله با ذکر منبع آزاد می‌باشد.

صفحه	سرفصل	عنوان	نویسنده/تهیه کننده
۴	مقالات	به بهانه توافق نامه ۲۵ ساله چین	جمشید صالحی شبستری
۶	مقالات	درباره برنامه همکاری‌های جامع (۲۵ ساله) ایران و چین	ابوالفضل موحد
۹	خیرین فرهنگی	خیرین فرهنگی شهرستان شبستر (شماره تابستان ۱۴۰۰)	
۱۰	مقالات	آرمان شهر	دکتر شیوا کمالی اصل
۱۲	مقالات	خشکسالی و بحران آب در گفتگو با استاد ۸۴ ساله پروفسور پرویز کردوانی جغرافی دان و پدر کویرشناسی ایران	
۱۵	تاریخ و جغرافیای شبستر	آرا حمام کوچه سی (کوچه حمام وسط)	اسماعیل اسماعیل زاده شبستری
۱۶	خیرین و نیکنامان	پروفسور بهزاد قره باغی کیست؟	
۱۸	تاریخ‌شفاهی	مشاغل و آداب و رسوم گذشته شبستر	جمشید صالحی شبستری
۲۰	فرهنگ و ادبیات زبان مادری	دده قورقود کیتابینا بیر باخیش	حسین محمد خانی «گونئیلی»
۲۲	فرهنگ و ادبیات زبان مادری	گولوش پاپینیز	
۲۳	فرهنگ و ادبیات زبان مادری	حمیده رئیس زاده (سحر)	
۲۴	فرهنگ و ادبیات زبان مادری	گولمه جه...	کند اوشاغی
۲۵	فرهنگ و ادبیات زبان مادری	پول ورنه تزک / فلکلوردان باراراناراق	جواد اقدسی / استاد محمد رضا ملک پور
۲۶	فرهنگ و ادبیات زبان مادری	سلیمان اوغلو حیدر	اصغر ساعی «بولقان»
۲۸	فرهنگ و ادبیات زبان مادری	کرم ظریفی و آشیق قشم دن قالارغی بیر خاطره	حسن کافی
۳۰	فرهنگ و ادبیات زبان مادری	میرزا آقا بختیاری کیمی دیر؟	حسین اقدسی
۳۳	ادبیات عمومی	شرح حال نظامی از قافله سالاران شعر و ادب فارسی در آذربایجان	دکتر حسن امین لو
۳۶	ادبیات عمومی	وطنم آذربایجان / زندگیتان سرشار عشق و امید	محمد رضا رونقی / فریدون مشیری
۳۷	ادبیات کودکان	مرد نماز گزارو شیطان / بوزینگان و کرم شبتاب / چیستان	مازیار / دکتر شیوا کمالی اصل
۳۸	اندیشه	اعتقاد به برگزیدگی	ابوالفضل هدایتی آذری
۳۹	دانستنی‌ها	آموزش مجازی در ایران و چالشهای موجود	جیران امینی
۴۲	دانستنی‌ها	پنج کاری که به توصیه استاد ملکیان می‌بایست قبل ۴۰ سالگی انجام داد	خانم علوی (درویشی)
۴۴	از دریاچه ارومیه چه خبر؟	از دریاچه ارومیه چه خبر؟	جاهد فیضی زاده
۴۸	اخبار	اخبار	جاهد فیضی زاده
۵۲	دانستنی‌ها	دلمه ی برگ مو	ام البنین خسروی
۵۳	با مخاطبین	با مخاطبین	سیدمحمد ورنبدلی
۵۴	جدول	جدول	غزل خواجهی

جمشید صالحی شبستری

به نام آن که جان را فکرت آموخت به بهانه توافق نامه ۲۵ ساله چین

از آغاز جوانی به مطالعه و تحقیق در زندگی رهبرانی که در تغییر سرنوشت ملت‌شان نقش مهم و مثبتی ایفا کرده بودند، (مانند گاندی، نهره، مائو تسه تونگ، چیانکای چک، کاسترو، ماندلا و ...) علاقه‌مند بودم و زندگی‌نامه و کارهای آن‌ها را تعقیب می‌کردم. در سال ۱۳۶۵ توفیقی حاصل شد تا از کشور چین که با ایدئولوژی مارکسیستی با خوانش چینی اداره می‌شود، دیدن کنم. با ذکر خاطراتی از این سفر، به قرارداد اخیر بین چین و کشورمان نظری خواهم انداخت.

با توجه به طولانی بودن جنگ تحمیلی عراق علیه میهن‌مان و استهلاک تسلیحات و تجهیزات و نیاز مبرم به مهمات، به منظور تأمین این نیازها با هیئتی کارشناسی برای بازدید و خرید تسلیحات و مهمات، عازم کشور چین شدیم. در این سفر به مقتضای مأموریت، یک هواپیمای دو موتور پانزده نفره و چند ماشین به مدت بیست روز در اختیار داشتیم و از اقصی نقاط کشور پهناور چین اعم از پایتخت چین، پکن تا شهرهای چی چی هار در شمال و چون چینگ و واینس در جنوب غربی و شن یانگ در مرکز چین بازدید کردیم. طی این دیدار گسترده از آن سرزمین پهناور، علاوه بر دیدن دیوار بزرگ چین و رفتن به مقبره مائو به‌عنوان مهمان ویژه و ادای احترام به جسد مومیایی شده مائو، مهمترین دستاورد این گشت و گذار این بود که توانستیم تا حد زیادی با پروژه‌های

تکمیل شده و پروژه‌های در حال انجام آن کشور آشنا شویم. با وجود سفرهای زیادی که به کشورهای متعدد داشته‌ام، این سفر یکی از به‌یادماندنی‌ترین سفرهای من بود و چین یکی از جالب‌ترین کشورهایی بود که تا کنون دیده‌ام. لذا به دو نکته قابل توجه از این سفر اشاره می‌کنم: در آن زمان کشور چین هنوز در آغاز مراحل توسعه قرار داشت و همه مناطق آن اعم از شهری و روستایی، دور و نزدیک، بزرگ و کوچک، تقریباً همه به طور یکسان در حال نوسازی و آبادانی بود. نکته قابل توجه این بود که در کل این کشور پهناور، از تمام فضاها و امکانات موجود استفاده بهینه می‌شد و هیچ فضایی بدون استفاده رها نشده بود. در شروع و پایان ساعت کار روزانه، تردد سیل عظیم دوچرخه‌سواران با

نظم و ترتیبی کم‌نظیر تماشایی بود. یکی دیگر از برنامه‌های ما در این سفر، بازدید از کارخانه نظامی بزرگ و مهمی بود که در نزدیکی یک شهر کوچک دورافتاده در غار بزرگی در دل کوه واقع شده بود. با توجه به اهمیت استراتژیکی آن منطقه، در بیش از ده جا به بهانه پذیرایی، ماشین‌ها و تجهیزات ما را بازرسی کردند و سرانجام پس از طی مسیری طولانی وارد محوطه پایگاه شدیم. در داخل محوطه با صحنه عجیبی مواجه شدیم، پیرمردهایی دیدیم که با چهارچرخه‌های دستفروشی مشغول فروش پیاز و سیب‌زمینی بودند. من با کمال حیرت از مترجم پرسیدم: «مگر اینجا منطقه نظامی نیست؟ پس این فروشنده‌های دوره‌گرد شخصی اینجا چه کار می‌کنند؟»

مترجم گفت: زمانی که دولت تصمیم به ساختن این کارخانه گرفت، تعدادی از کشاورزان حاضر به واگذاری زمین‌های خود نشدند، لذا دولت به صاحبان زمین اخطار کرد که اگر زمین‌های مورد نظر را واگذار نکنند و با زمین‌های پیشنهادی دولت در جای دیگر معاوضه نکنند، دولت هیچگونه تسهیلاتی از قبیل تحویل بذر و ادوات و تجهیزات کشاورزی در اختیارشان نخواهد گذاشت و محصول آنها را هم نخواهد خرید. به رغم پافشاری دولت، برخی از آن‌ها حاضر به واگذاری زمین‌هایشان نشدند. دولت هم به زور متوسل نشد، فقط به تهدیدات خود عمل کرد و از آن موقع صاحبان زمین‌های مذکور، سیب‌زمینی، پیاز و غیره می‌کارند و با فروش محصولات خود امرار معاش می‌کنند و دولت منتظر است تا در آینده نسل‌های بعدی حاضر به واگذاری زمین‌ها بشوند. برای من واقعاً تعجب‌آور بود که چطور دولت کمونیستی با چنین قدرت و اتوریته، حاضر نشده زمین‌ها را با توسل به زور تصرف کند، در حالی که در بعضی از کشورهای دیگر، دولت‌ها برای اجرای پروژه‌های عمرانی خود املاک مردم را با توسل به زور می‌گیرند و حتی خانه‌های مردم را تخریب می‌کنند. پس از این مقدمه طولانی، به قرارداد یا توافق نامه ۲۵ ساله بین ایران و چین بپردازیم. البته از آنجایی که رسماً مفاد این توافق یا قرارداد اعلام نگردیده است، نمی‌توان اظهار نظر دقیقی کرد. همچنین امیدوارم بررسی این امر پس از انتشار آن توسط متخصصین کارآزموده انجام پذیرد و من در اینجا فقط به‌عنوان یک ایرانی پیامدهای آن را از دو جنبه عمومی مطرح می‌کنم: به نظر می‌رسد این توافق، یک

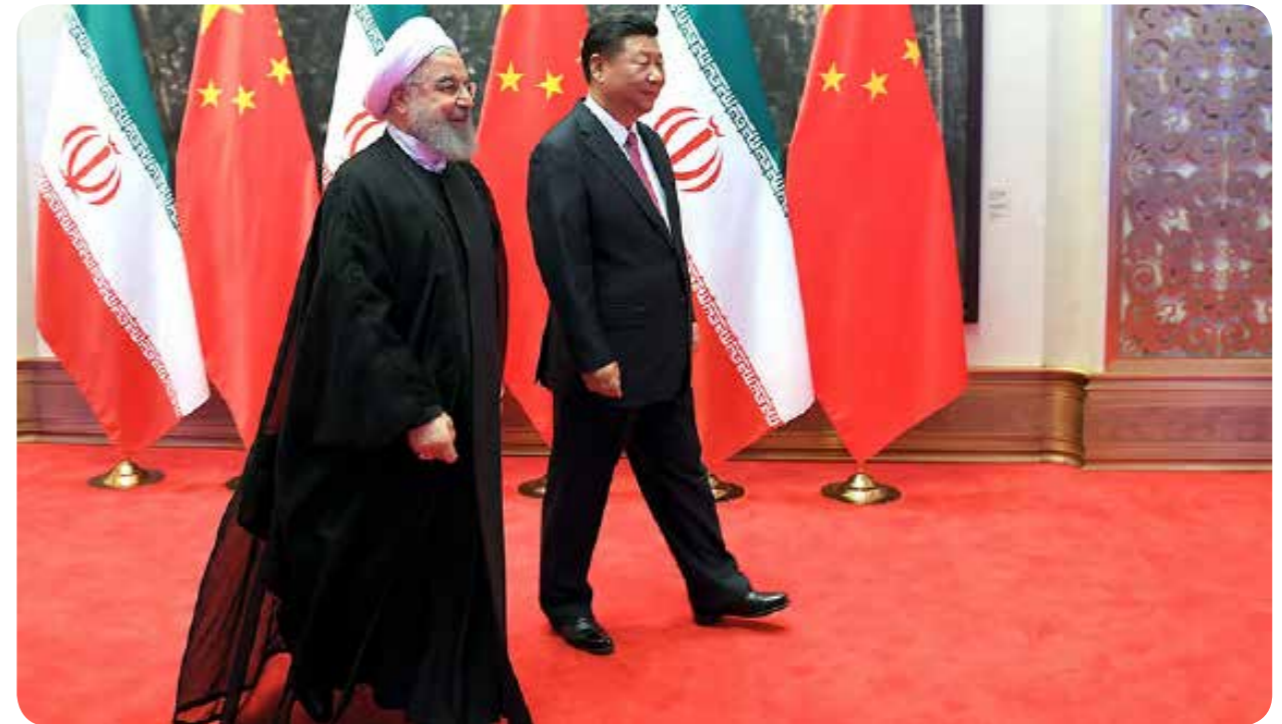
قرارداد همکاری مشترک نبوده بلکه یک وام چهارصد میلیارد دلاری از طرف چین به ایران است که برای اجرای پروژه‌های عمرانی، نفت، گاز، ارتباطات و ... پرداخت می‌شود و اجرای کامل این پروژه‌ها با کارکنان و تجهیزات چینی به این کشور واگذار می‌گردد. بررسی سوابق کشور چین در اجرای چنین پروژه‌هایی در سال‌های اخیر در کشورهای ونزوئلا، کامبوج و غیره، نشان می‌دهد که قراردادهای چین به هیچ وجه مورد تأیید کارشناسان بین‌المللی بیطرف نبوده و فرجام خوبی نداشته است. از طرف دیگر، کشور چین در سال‌های اخیر به بهانه‌های گوناگون اجرای پروژه‌های مختلف عسلیویه را در کشور خودمان نیمه‌کاره رها کرده است و از اجرا و راه‌اندازی قطار برقی پرسرعت بین تهران - مشهد فتره رفته و هنوز پروژه را شروع ننموده است، در حالی که بنا به اظهار وزیر وقت مسکن و راه سازی، حتی پیش پرداخت آن را دریافت نموده است. بدعهدی دیگر چین، تعلل در اجرای بزرگراه تهران - شمال است. با این همه نقض عهد از سوی چین، اعتماد به این کشور شرط عقل نیست، لذا نباید چشم و گوش بسته به عقد قرارداد با کشور چین اطمینان داشت. طرف دوم توافق‌نامه، ایران که برابر موازین و قواعد جاری بین‌المللی کارفرما نامیده می‌شود، باید کنترل و نظارت پروژه‌ها را به عهده داشته باشد. اما به دلیل علنی نبودن مفاد توافق‌نامه معلوم نیست چنین حق مشروعی به ما داده شده یا نه؟ اگر مثبت فکر کنیم و قبول کنیم چنین حقی داریم، باید توجه داشته باشیم که در شرایط فعلی، در سال‌های اخیر و به طور روشن در دو مقطع هشت ساله ریاست جمهوری آقایان احمدی نژاد و روحانی شاهد

سوءاستفاده، دزدی، اختلاس و عدم کفایت کارگزاران دولتی و مدیران ارشد کشور بوده‌ایم. آخرین مطلب لازم به ذکر، ارتباط این مشکلات با واکسیناسیون است. در واکسیناسیون کرونا ما یکی از کشورهای عقب مانده هستیم. در حالی که در خیلی از کشورها شاهد تزریق نوبت دوم آن هستیم، در ایران تازه در مقیاس خیلی پایین واکسینه کردن اقشار خاص و سالمندان شروع شده است. وزارت بهداشت و درمان و وزارت ارشاد اسلامی به سازمان‌های هلال احمر و گمرک ابلاغ کرده‌اند از اعلام مبدأ و مقصد و میزان واکسن‌ها خودداری شود و در چنین شرایطی که اغلب دولت‌ها سعی در شفاف‌سازی دارند، طبیعی است که ما ناظر فروش واکسن کرونا با قیمت‌های گزاف در بازار آزاد باشیم. لذا متوجه می‌شویم چرا شوراها و نهادهای تصمیم‌گیرنده کشور با عضویت ایران در FATF مخالفت می‌ورزند. مگر دولت‌های عضو این سازمان جهانی جز شفاف‌سازی و جلوگیری از قاچاق، خلافکاری و پولشویی خواسته دیگری دارند و کشورهای عضو مثل چین چه چیزی را باخته و از دست داده‌اند که ما از آن هراس داریم!!! با توجه به کلیه مطالب ذکر شده و خیلی مسایل ناگفته، نیز با در نظر گرفتن شرایط خاص کشور در آستانه انتخابات ریاست جمهوری، به نظر نمی‌رسد عقد چنین قرارداد طولی‌مدتی به نفع کشور و مردم ایران باشد، حتی اگر منافع مقطعی خوبی هم داشته باشد. شایسته‌ترین راه حل این است که عقد این قرارداد و اجرای چنین پروژه مهم و سنگینی به نظرخواهی عمومی ملت ایران واگذاشته شود.

درباره برنامه همکاری‌های جامع (۲۵ ساله) ایران و چین

تهیه و تنظیم: ابوالفضل موحد

خود با ایران را به معامله گذاشت و توانست با خروج یکجانبه از قرارداد ساخت کارخانه هسته ای UCF اصفهان، راه را برای رفع تحریم‌هایی در کنگره آمریکا هموار کند!

هم چنین این گروه از کارشناسان روابط بین الملل، اعتقاد دارند بدون حل و فصل مناقشات ایران و آمریکا نباید دچار خوش بینی مفرط شد. زیرا در گذشته چین در برابر مناقشات ایران و آمریکا به لحاظ سیاسی منفعل عمل کرده و هرگز حاضر به دادن امتیازی به ایران در مقابل آمریکا نشده است. رای چین در شورای امنیت سازمان ملل درباره مسائل مربوط به ایران منطبق با رای آمریکا بوده است.

و چین را با رعایت منافع ملی ایران قدمی مثبت برای برون رفت از اوضاع نامساعد کنونی ارزیابی می‌کنند. در ۲۵ ساله ایران و چین، صاحب‌نظران خبره ای هستند که بنظر آنان «بعید به نظر می‌رسد که جمهوری خلق چین حاضر به امضای این سند با جمهوری اسلامی ایران، در وضعیت بحرانی کنونی روابط ایران و آمریکا بشود.»

آنان به «توقف همکاری‌های چین با ایران در ۲۳ سال پیش در پروژه هسته ای ایران در اصفهان اشاره می‌کنند.» در آن زمان چین برای رفع تحریم‌های آمریکا علیه چین، همکاری

بعد از انتشار «ویرایش نهایی برنامه همکاری‌های جامع (۲۵ ساله) ایران و چین» توسط «دبیرخانه ساز و کار مشارکت جامع راهبردی ایران و چین وزارت امور خارجه» در فضای مجازی، واکنش‌های متفاوتی از موافقت مطلق و موافقت مشروط تا مخالفت‌های تندی را شاهد بودیم. موافقین مطلق با تعریف و تمجید تاثیرات معجزه آسائی برای این سند قائل هستند. مخالفین هم با سوء ظن افراطی چنین القاء می‌کنند، که گوئی با امضاء این سند خیانتی انجام گرفته و ایران به چین فروخته شده است. موافقین مشروطی هم هستند که به دور از هیجان زدگی و با نگاهی واقع بینانه، همکاری ایران

در ربع قرن گذشته نه تنها چین موضوعی را به نفع ایران وتو نکرده است، بلکه حتی حاضر به دادن رای ممتنع هم نشده و عینا مانند آمریکا رای داده است. ۱۵ سال پیش اعزام فرستاده‌های ویژه مقامات عالی ایران به چین و ارائه پیشنهادهای از نظر ایران جذاب همکاری‌های اقتصادی، نتیجه ای نداشت. رهبران چین در پاسخ ضمن استقبال از گسترش روابط اقتصادی، به مقامات ایران توصیه کردند که بحران‌های بین المللی خود را حل کنند و نگذارند روابط ایران با کشورهای همسایه ایران بحرانی شود. آنان به صراحت ابراز می‌کردند که اولویتشان توانمند کردن اقتصاد چین و رفع فقر مردم چین است.»

آنچه به عنوان پیش نویس سند همکاری‌های ۲۵ ساله ایران و چین منتشر شده است، صرف نظر از برخی کاستی‌های قابل اصلاح، تحول مهمی در روابط ایران و چین و تحول مهمی در سیاست خارجی ایران است. این سند چارچوب مورد انتظار دو کشور از ابعاد همکاری‌های مشترک در ۲۵ سال آینده را روشن می‌کند و بیش از هر چیز بیان کننده عزم سیاسی و راهبردی دو کشور برای همکاری است.

همچنین این برنامه همکاری انتشار یافته، بلحاظ حقوقی، قرارداد نیست و هیچ عدد و رقم و تعهد حقوقی غیر قابل اجتنابی در چنین سندی گنجانده نمی‌شود. طبعاً در آینده برای هر کدام از موضوعات این سند، پروژه‌های متعدد، متناسب با هزینه‌ها و منافع هر پروژه، در زمان‌ها و مکان‌های مختلف تعریف خواهد شد. نهادهای ذیربط در دو کشور از شرکت‌ها و بنگاه‌های کرد و داوطلبان، پیشنهادهایشان را

به طرف ذینفع عرضه خواهند کرد و نهایتاً مناسب ترین پیشنهادها مبتنی بر مصلحت، ضرورت، کیفیت، و منافع متقابل، توسط طرف ذینفع نه از میان داوطلبان کشور مقابل، بلکه از میان همه پیشنهادهای داوطلبان صاحب صلاحیت در بازار بین المللی، انتخاب خواهد شد و در هر مورد، قراردادهای حقوقی، مالی و اعتباری میان بنگاه‌های دو کشور منعقد خواهد شد. نه قرار است طرفین به خاطر این چارچوب همکاری از کار با شرکت‌ها و بنگاه‌های رقیب در بازار بین المللی صرف نظر کنند و نه قرار است که انحصار و محدودیتی برای فعالیت‌های اقتصادی هر کدام از طرفین ایجاد شود. به تعبیر ساده نه نفتی به قیمت غیر متعارف به چین فروخته خواهد شد و نه خط متروی با شرایط غیر رقابتی توسط چین در ایران ساخته خواهد شد. تنها این سند در یک چارچوب کلان، راهنما و مشوق ذینفعان در دو کشور است که تلاش کنند با انعطاف‌های مقتضی و بهنجار، فرصت‌های همکاری دو کشور را به ویژه در زمینه‌های مندرج در سند، در چارچوب قوانین دو کشور و قوانین بین المللی، گسترش و ارتقاء دهند.

جمهوری خلق چین، چنین همکاری‌هایی را با کشورهای مختلف جهان از سالها پیش شروع کرده است. مثلاً ۸ سال پیش قراردادی با دولت پاکستان برای تاسیس کریدور اقتصادی چین - پاکستان منعقد کرد. ساخت و سازهای این قرار داد ۴۳ ساله با مشارکت ۸۰ هزار چینی و ۴۰ هزار پاکستانی و با اعتبار ۴۲ میلیارد دلار که نهایتاً به ۶۲ میلیارد دلار بالغ شده (۲۰٪ وام و ۸۰٪ سرمایه گذاری مستقیم چین) در حال اجرا است. محور اصلی پروژه، بندر گوا در

پاکستان در جوار مرز ایران در خلیج گواتر در دریای عمان است. شبکه حمل و نقل متنوع و مدرن، از جمله راه آهن گوادر - کراچی که بازسازی، نوسازی، تکمیل و به راه آهن چین در شهر کاشغر در استان مسلمان نشین سین کیانگ متصل می‌شود، بخش مهم پروژه است. فرودگاه بین المللی گوادر، مرکز درمانی، نیروگاه ۳۰۰ مگاواتی، و یک نیروی امنیتی مشترک ۱۰ تا ۲۵ هزار نفره، نیازهای فوری بندر گوادر در استان بسیار فقیر و پرخطر بلوچستان پاکستان را تامین خواهد کرد. این قرارداد به نوعی اجاره ۴۳ ساله بندر گوادر به چین و به منزله حضور حتی نظامی چین در مجاورت مرزهای دریایی ایران است. این قرارداد، بخشی از پروژه بزرگ موسوم به: ابتکار کمربند - جاده، مطرح شده توسط شی جین پینگ رهبر چین در سال ۲۰۱۳ است که مسیرهای حمل و نقل آینده چین با سایر نقاط جهان را تعریف می‌کند. تقریباً همزمان با این قرارداد، چین ساخت کریدور راه آهن عظیم چین به آلمان از طریق قزاقستان و روسیه در مسیر شمال دریای خزر را به عنوان بزرگترین مسیر ارتباطی آینده چین و اروپا و بخش مهمی از پروژه عظیم کمربند - جاده، دنبال کرده است. مسیر فرعی این خط آهن از طریق قزاقستان و ترکمنستان می‌تواند به ایران برسد و از طریق راه آهن ایران به ترکیه و اروپا وصل شود. این دو پروژه‌های عظیم در صورت اجرا، بخش مهمی از فرصت طبیعی مسیر ایران به عنوان پل تاریخی میان آسیا و اروپا را تضعیف می‌کند. به رغم این، ظاهراً ایران آخرین کشور مهمی است که در رابطه با این پروژه‌های عظیم طرف گفتگو قرار گرفته و موضوعاتی مرتبط

خیرین فرهنگی شهرستان شبستر (شماره تابستان ۱۴۰۰)

اسم و شهرت	تعداد مجله	آبادی
آقای مهندس محمد رستم پور	۱۰۰ جلد	شندآباد
مرکز نیکوکاری گلشن نور اصناف	۵۰ جلد	شبستر
آقای حاج احمد احمدزاده	۵۰ جلد	کافی‌الملک
آقای دکتر زلفی پور صوفیانی	۵۰ جلد	صوفیان
سرکار خانم فیضی‌زاده (هاشمی)	۵۰ جلد	شبستر
آقایان حاج یوسفعلی و حاج احمد جاهی	۵۰ جلد	شبستر
آقای حاج یوسف کلاهی	۵۰ جلد	شبستر
آقای حاج جمشید کتانی	۵۰ جلد	شبستر
آقای حاج محمد عبدالرزاق زاده	۵۰ جلد	شبستر
آقای حاج پرویز فرجی و پسران	۵۰ جلد	شبستر
آقای مهندس بهزاد قدملی زاده	۵۰ جلد	شبستر
آقای حاج داود روح زنده و پسران	۵۰ جلد	شبستر
آقای حاج مهدی برقی مقدم	۵۰ جلد	شبستر
آقای حاج احمد زرگر زاده	۵۰ جلد	شبستر
آقای حاج مهدی جاه‌بین	۵۰ جلد	شبستر
آقای فریدون حیدری	۵۰ جلد	شبستر جهت ارسال به استانبول
آقای حاج ایوب پورعباس	۵۰ جلد	شبستر
آقای حاج ستار شیراحمدی	۴۰ جلد	شبستر
آقای حاج فیروز تشکری	۳۰ جلد	نوجه ده
مجتمع فرهنگی، اسلامی و ایقان	۳۰ جلد	وایقان
شرکت نگار آزمایش	۲۰ جلد	وایقان
آقای کنعان قدملی	۲۰ جلد	شبستر
آقای حاج میرباباسیدی	۲۰ جلد	کافی‌الملک
آقای حاج محمدحسین بابائی	۲۰ جلد	کافی‌الملک
آقای دکتر جمشید جعفری	۲۰ جلد	شبستر (آمریکا - کالیفرنیا)
آقای مهندس محمدتقی پیروز فرد	۲۰ جلد	شبستر (کانادا - تورنتو)
آقای مهندس احمدعلی پیروز فرد	۲۰ جلد	تهران
آقای شهرام نمازی	۲۰ جلد	شبستر
آقای مهندس فرج کریمی	۲۰ جلد	شبستر
آقای حاج حسن افلاکی	۲۰ جلد	شبستر
آقای حاج سیدرضی بابائی	۲۰ جلد	شبستر
آقای محمد گزیده‌پور	۲۰ جلد	شبستر
آقای حاج حمید بی مثل شبستری	۲۰ جلد	شبستر
آقای حاج غلامعلی شیراحمدی	۲۰ جلد	شبستر
آقای حاج محمود بابالوئی	۱۰ جلد	کافی‌الملک
آقای مهندس وحید امیرهدائی	۱۰ جلد	شبستر (استرالیا - ملبورن)
آقای حاج میرجمال موسوی	۱۰ جلد	شبستر
آقای غلامرضا اجمالی	۱۰ جلد	شبستر
آقای حاج حسن پورمطلب	۱۰ جلد	دریان
آقای حاج احمد حسنی	۱۰ جلد	تیل
آقای حاج محمود عباس زاده	۱۰ جلد	شبستر
آقای فرهاد فکرت	۱۰ جلد	شبستر
آقای دکتر محمدباقر احسانی	۱۰ جلد	کافی‌الملک
پخش پرشیا	۱۰ جلد	تهران
آقای فیروز رستم زاده	۱۰ جلد	شبستر

با سپاس فراوان از خیرین محترم به اطلاع می‌رساند شمارگان اهدایی آنان در مراکز زیر توزیع می‌گردد: دانشگاه‌های شهرستان، دبیرستانهای پسرانه و دخترانه شهرستان، کتابخانه‌های شهرستان، نهادها و مراکز فرهنگی و ورزشی و اجتماعی، سازمانها و ادارات دولتی، شهرداریها و شوراهای شهر شهرستان.

با آن در پیش نویس سند همکاری ۲۵ ساله دو کشور گنجانده شده است. بنظر دکتر محسن امین زاده، معاون سابق آسیا و اقیانوسیه وزارت امور خارجه:

« حتی اگر این سند امضا شود، قرار نیست دولت چین به خاطر ایران با آمریکا درگیر شود و امضای این سند به منزله عزم دولت چین برای دور زدن تحریم‌های آمریکا علیه ایران نیست. دولت چین تاکنون در حدی که توانسته موافقت ضمنی دولت آمریکا را بدست آورد و یا برخی اقدامات خود را از آمریکا پنهان کند، از ایران نفت خریده و به ایران کالا فروخته است و از این اقدامات بهره زیاد اقتصادی برده است. در همین حد اقدامات چین بدون این سند نیز تداوم خواهد یافت و امضای این سند چیزی به آن نخواهد افزود. اما هر تحول واقعی در مناسبات اقتصادی دو کشور منوط به رفع تحریم‌های کنونی آمریکا علیه ایران است. دل بستن به هر تخیلی در مورد یافتن شریک اقتصادی برای مقابله با تحریم‌های آمریکا؛ تنها می‌تواند سردرگمی ایران در تصمیم‌گیری را بیشتر کند و گره قابل‌گشودن توسعه اقتصادی کشور را کور تر کند. لذا، تلقی بیهوده ای است که انتظار داشته باشیم که کشور دوست جمهوری خلق چین به عنوان یکی از پیشنهادکنندگان FATF با یک عضو لیست سیاه FATF بزرگترین قراردادهای نفتی و غیر نفتی جهان امضا کند. ایران برای آنکه بتواند بر اساس این سند همکاری ۲۵ ساله با چین، هر نوع قراردادی را با چین منعقد کند؛ باید پیش از آن به عضویت « گروه ویژه اقدام مالی » در آید و از لیست سیاه این نهاد خارج شود. لذا باید تکلیف خروج از FATF معلوم شود. اگر کسی برای اجرای

حتی اگر این سند امضا شود، قرار نیست دولت چین به خاطر ایران با آمریکا درگیر شود و امضای این سند به منزله عزم دولت چین برای دور زدن تحریم‌های آمریکا علیه ایران نیست. دولت چین تاکنون در حدی که توانسته موافقت ضمنی دولت آمریکا را بدست آورد و یا برخی اقدامات خود را از آمریکا پنهان کند، از ایران نفت خریده و به ایران کالا فروخته است و از این اقدامات بهره زیاد اقتصادی برده است

سند همکاری ایران و چین هم مخالف عضویت ایران در « گروه ویژه اقدام مالی » به بهانه افتادن اسرار کشور به دست دشمن باشد، می‌توان او را نزد مقامات چینی فرستاد که بیاموزد که چگونه چین عضو پیش‌تاز FATF است و اسرارش را از آمریکا و سایر کشورها پنهان نگه می‌دارد و این بهانه برای اخلاف در سیاست خارجی دولت ایران و جلوگیری از تصویب عضویت در « گروه ویژه اقدام مالی » تا چه حد بی‌منا و پرت بوده است. همچنین جمهوری اسلامی ایران باید بیاموزد که نه تنها نسبت به « گروه ویژه اقدام مالی » بلکه نسبت به تمامی هنجارهای جهانی متکی به دانش و تکنولوژی‌های

سند همکاری‌های ۲۵ ساله ایران و چین معجزه ای ندارد که عقب ماندگی‌های موجود را جبران کند و باعث برطرف شدن ضعف‌های داخلی بنیادین توسعه ملی ایران شود. در نتیجه مشتاقان گسترش روابط با جمهوری خلق چین تصور نکنند که امضای چنین سندی ممکن است جبران‌کننده اختلالات مداوم و بزرگ آنان در توسعه ملی باشد. فراموش نکنیم که کره شمالی همسایه و یکی از متحدان دیرینه چین است و ده‌ها هزار نظامی چینی برای کمک به پیروزی کره شمالی، در این کشور با نظامیان آمریکا و کره جنوبی جنگیده اند و جان داده اند. امروز کره شمالی یکی از فقیرترین کشورهای آسیا است و بی‌کفایتی جاه طلبانه رهبران نظامی‌گرای کره شمالی مانع بهره‌مندی این کشور حتی از همکاری اقتصادی با چین بزرگترین قدرت اقتصادی جهان در همسایگی‌اش شده است.

نهایتاً به نظر کارشناسان موافقین مشروط سند همکاری ۲۵ ساله، ایران باید در همکاری‌های دراز مدت با جمهوری خلق چین خیلی جدی و مصمم، ولی دقیق، همه جانبه نگر و طبعاً با رعایت مداوم منافع ملی ایران عمل کند.

****تذکر: در تهیه این نوشته از مقاله‌ی « ایران و چین، روابط راهبردی، تجربه توسعه » نوشته دکتر محسن امین زاده استفاده شده است.**

آرمان شهر

دکتر شیوا کمالی اصل / استادیار دانشگاه

چون در یکی از رساله‌های خود از شیوه تربیت شاهزادگان ایرانی سخن گفته است. همچنین جامعه آرمانی خود را با تأثر از فرهنگ ایران باستان به سه طبقه حاکم حکیم و نگهبانان و پیشه‌وران تقسیم می‌کند.

افلاطون در کتاب جمهوریت، طرح یک مدینه فاضله را ریخته که در آن عدالت تام برقرار باشد. این طرح، یک رویای فلسفی بیش نبود و افلاطون از عملی نبودن طرح جامعه آرمانی خود آگاه بود. به عقیده او این طرح اگرچه در جهان مادی تحقق‌ناپذیر باشد ولی در عالم مُثُل که همانا جهان واقعی است، قابل تحقق است. افلاطون این اندیشه را از هر کجا که وام گرفته باشد، به هر حال نخستین بنیان‌گذار طرح جامعه آرمانی به صورت منسجم و مکتوب است و بقیه طراحان آرمانشهرها به نوعی ریزه‌خوار خوان افلاطون و سقراط هستند و اساس طرح خود را از کتاب جمهوریت و دیگر رسایل افلاطون برگرفته‌اند.

واژه مدینه فاضله را برای نامیدن چنین جوامع آرمانی، نخستین بار فارابی در کتاب آرای اهل مدینه فاضله به کار برد. بعدها شیخ شهاب‌الدین یحیی سهروردی، معروف به شیخ اشراق، برای این منظور از لفظ ناکجاآباد استفاده کرد. واژه آرمانشهر که امروزه در مورد جوامع آرمانی مصطلح شده است، ترجمه واژه توتوپیا، نام جامعه آرمانی تامس مور است که کتابش را نیز به همین نام نامیده است. البته معنی لغوی این واژه در یونانی، هیچستان است ولی مترجمین کتاب، واژه آرمانشهر را در مقابل توتوپیا قرار دادند. تامس مور، نویسنده پرآوازه کتاب توتوپیا، نخستین کس در اروپا بود که در این زمینه از افلاطون الهام گرفت. او سیاستمدار، حقوقدانی برجسته و نویسنده‌ای پرشور بود. وی در این کتاب با بیانی آمیخته به جد و هزل به مقایسه جامعه آرمانی با جامعه پر از آشوب و اغتشاش زمان خود پرداخته است.

در انگلستان پس از تامس مور، نخستین طرح جالب را در این زمینه فرانسیس بیکن عرضه کرد و جامعه آرمانی خود را آتلانتیس نو نامید که نشانگر تأثیر آتلانتیس افلاطون است. از دیگر آثار آرمانشهری می‌توان از شهر خورشید اثر کامپانلا، اقیانوس اثر جیمس هرینگتون، مسافرت به یکاری اثر اتین کابه، تازه‌هایی از هیچ کجا اثر ویلیام موریس، سفرهای گالیور اثر جاناناتن سوئیفت و میکرومگاس اثر ولتر را نام برد.

گذشته از فیلسوفان، شاعرانی نیز به طور غیرمستقیم

اندیشه جامعه آرمانی را در آثار خود گنجانده‌اند. یکی از طرح‌های جالب در این زمینه، داستان شهر نیکان نظامی در اقبال‌نامه است. نظامی در این داستان، خیلی کوتاه و فشرده و در عین حال زیبا، تلاش کرده تا اندیشه آرمانی خود را به تصویر بکشد. از دیگر آرمانشهرهای شاعران ایران، شهر گنگ‌دژ است که به دست سیاوش بنا شده بود و فردوسی در شاهنامه به آن اشاره کرده است و در طرح این داستان از اسطوره‌ها و افسانه‌های عهد باستان مدد جسته است. یکی دیگر از طراحان جامعه آرمانی که مقام ممتازی دارد، سعدی است. سعدی طرح اندیشه‌های آرمانی خود را در بوستان افکنده است. بوستان وی افزون بر این که اندرنامه‌ای پرپراب است، بهشت آرزوهای زمینی وی نیز است و سعدی در آن، زندگی را آن گونه که باید باشد به تصویر کشیده است. این اثر ارزشمند با مضمون عالی و حکمت‌آمیز، بی‌آنکه سعدی نام مدینه فاضله بر آن نهاده باشد، جهان مطلوب او را منعکس کرده است.

تمام این آرمانشهرها به رغم تفاوت‌های ظاهری دارای ویژگی‌هایی کما بیش مشترک هستند. این همانندی به دلیل اهداف مشترکی است که آرمانشهرها دنبال می‌کنند، همچنین به دلیل آرزوی مشترکی است که طراحان جوامع آرمانی به عنوان سمبل نوع بشر دارند. یکی از ویژگی‌های مدینه‌های فاضله این است که ریشه در اوضاع نابسامان اجتماع دارند و اغلب به منظور انتقاد از وضع موجود حاکم بر جامعه عرضه شده‌اند و سعی‌شان در اصلاح مفاسد جوامع انسانی است. دومین ویژگی، انزوای جغرافیایی و محیطی این جوامع و دور بودن آن‌ها از دسترس دیگر ملل است. طراحان آرمانشهرها اغلب به منظور آن که جامعه آرمانی آن‌ها در اثر تبادل اندیشه و اطلاعات با محیط اطراف، خلوص و پاکی خود را از دست ندهد و در برابر هجوم ارزشهای دیگر جوامع قرار نگیرد، جامعه آرمانی خود را در محدوده‌ای با ابعاد کوچک و در مکانی دور دست ترسیم کرده‌اند. سومین ویژگی این جوامع، ایستایی و توقف زمان در آن‌ها است، به گونه‌ای که به نظر می‌رسد همیشه زمان حال است که در

آن تکرار می‌شود. چهارمین ویژگی، نفی مالکیت خصوصی و روی آوردن به مالکیت عمومی و اشتراکی است. افلاطون اظهار می‌کند که مالکیت خصوصی باید از طبقه زمامداران سلب شود تا هیچ علاقه‌ای آن‌ها را از خدمت به مملکت باز ندارد. ویژگی دیگر، نظام سیاسی و حکومتی آن‌ها است. حکومت در اغلب آرمانشهرها بر پایه نظام یک شاهی استوار است. از دیگر ویژگی‌های این جوامع، وجود تعاون و همیاری میان افراد آن و هماهنگی و تعادل است. یکی دیگر از مشخصه‌های این جوامع و شاید بتوان گفت مهمترین آن‌ها، در رأس قرار دادن عدالت است. تمام طراحان آرمانشهر، عدالت را به عنوان زیربنای اساسی در طرح آرمانشهرهای خود مد نظر داشته‌اند و نخستین شرط را در تعیین فرمانروا، عدل و حکمت دانسته‌اند. دیگر ویژگی این آرمانشهرها اهمیتی است که برای مسئله تعلیم و تربیت قایل هستند، به ویژه تعلیم و تربیت طبقه حاکمان.

تفکر آرمانی با این که طرفداران زیادی در میان مردم اعم از متفکران و مردم عامه یافته است، مخالفانی نیز دارد. گروهی از مخالفان این اندیشه با این استدلال که آرمانگرایی در سیاست و اقتصاد به استبداد فراگیر می‌انجامد، با آن به مخالفت برخاسته‌اند.

سرانجام سخن این که اندیشه آرمانشهری، فرا رفتن از مرز واقعیت و پناه بردن به دنیای خیال است. متفکر مدینه فاضله با گریختن از آنچه هست، می‌کوشد آنچه را باید باشد در عالم خیال تحقق بخشد. این طرز تفکر، کوششی است برای رویارویی با موانع و سرکوب‌هایی که مقابله با آن‌ها در عالم واقع میسر نیست. اگرچه طرح‌های آرمانشهری اغلب خیالی و غیر قابل تحقق هستند، دست کم این حسن را دارند که بشر را متوجه جنبه‌های زشت زندگی می‌کنند و او را بر آن می‌دارند تا دورنگرانه‌تر به مسایل هستی بنگرد. به امید روزی که عدالت همراه با حکمت بر جامعه حکمفرما گردد و بشر تنازع بقا و انحطاط اخلاقی و جنگ‌طلبی را یک سو نهاده، مراحل ترقی و تعالی را بپیماید.

منابع

فارابی، ابونصر محمد، (۱۳۶۱). اندیشه‌های اهل مدینه فاضله. ترجمه سیدجعفر سجادی، تهران: طهوری.
فروغی، محمدعلی، (۱۳۶۱). سیر حکمت در اروپا. تهران: صفی‌علیشاه.
ماسه‌هاتری، (۱۳۶۴). تحقیق درباره سعدی. ترجمه محمدحسن مهدوی اردبیلی و غلامحسین یوسفی، تهران: توس.
مجتبایی، فتح‌الله، (۱۳۵۲). شهر زیبای افلاطون و شاهی آرمانی در ایران باستان. تهران: انتشارات انجمن فرهنگ ایران باستان.
مور، تامس، (۱۳۶۱). توتوپیا. ترجمه داریوش آشوری و نادر افشارنادری، تهران: خوارزمی.

احمدنژاد، کامل، (۱۳۶۹). تحلیل آثار نظامی گنجوی. تهران: علمی.
افلاطون، (۱۳۳۵). جمهوریت. ترجمه فؤاد رحمانی، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب.
پوپر، کارل ریموند، (۱۳۶۴). جامعه باز و دشمنانش. ترجمه علی‌اصغر مهاجر، تهران: شرکت سهامی انتشارات.
راسل، برتراند، (۱۳۶۵). تاریخ فلسفه غرب. ترجمه نجف دریابندری، تهران: نشر پرواز.
زرین‌کوب، عبدالحسین، (۱۳۶۲). تاریخ در ترازو. تهران: امیرکبیر.
سعدی، (۱۳۶۳). بوستان. تصحیح و توضیح غلامحسین یوسفی، تهران: خوارزمی.

خشکسالی و بحران آب در گفتگو با استاد ۸۴ ساله پروفسور پرویز کردوانی جغرافی دان و پدر کویرشناسی ایران

در سال ۲۰۳۰ نیمی از مردم جهان تشنه‌اند! این همه حرف بان کی مون، دبیر کل سازمان ملل در نشست سالانه آب در بوداپست بود که سال گذشته برگزار شد و در این نشست به طور غیررسمی اعلام شد که جنگ جهانی بعد ما بین ملت‌ها، جنگ آب خواهد بود! به همین بهانه با پروفسور پرویز کردوانی، جغرافیدان برجسته کشورمان به بررسی عوامل مهم خشکسالی در کشورمان به اوضاع وخیم برخی از استان‌ها پرداختیم.

پروفسور کردوانی: در حال حاضر و با شرایط فعلی اگر بارندگی در برخی استان‌ها چند برابر هم بشود باز هم تاثیری در جلوگیری از روند رو به رشد خشکسالی در این استان‌ها نخواهد داشت. اولاً خشکسالی در کشور ما همیشه خواهد

بود و باید با این پدیده کنار بیاییم. به هر ترتیب کره زمین در حال گرمتر شدن است و این موضوع باعث می‌شود که کشورهای کمی‌بارندگی در آنها کمتر بوده باز هم کاهش پیدا کند و کشورهایی که بارندگی در آن زیاد بوده افزایش یابد. پس بنابراین استان‌هایی مانند سمنان، اصفهان و خراسان در کشورمان که در آن میزان بارندگی در طول سال کم بوده باز هم کاهش پیدا خواهد کرد. اما در مقابل استان‌های شمالی کشور که از میزان بارندگی قابل قبولی در طول سال برخوردار بوده‌اند با افزایش مواجه شده کما اینکه آمارها نشان می‌دهد طی ۲۵ سال گذشته بارندگی در استان مازنداران نسبت به ۲۵ سال پیش از این بیشتر هم شده است. بنابراین این‌گونه نباید فکر کرد

که حالا چون یک استان سال گذشته با افزایش نسبی بارندگی مواجه بوده امسال با خشکسالی روبه‌رو خواهد شد. هرچند که بنده بر این باورم که اگر این استان‌ها هم‌اکنون با افزایش ۳ یا ۴ برابری مقدار باران هم روبه‌رو شوند باز هم مشکلی را حل نخواهد کرد. زیرا با وجود توسعه روز افزون شهرها و همچنین حفر چاهایی به عمق ۱۰۰ متری در زیر زمین و وجود کشاورزی و شهرک‌های صنعتی راه به جایی نخواهد برد.

به این ترتیب به نظر شما کاری نباید انجام داد؟!

است که وزارت نیرو باید بیاید در روستاها از حفر و بهره‌برداری چاه‌های غیرمجاز جلوگیری کند و چاه‌های مجاز موجود را هم مجهز به کنتور هوشمند کرده تا از استفاده بی‌رویه از چاه‌های آب جلوگیری نماید.

اما به نظر می‌رسد که این جلوگیری و موانع برای جلوگیری در مصرف بی‌رویه آب تنها در روستاها باشد! اینطور نیست؟

دقیقا در شهرهای مختلف در حال حاضر هیچ برنامه مشخصی وجود ندارد و شهرداری‌های این مناطق همین‌طور در حال صادر کردن مجوز برای ساختن تراکم هستند و وزارت نیرو هم در حال دادن کنتور آب به آنها و گرفتن حق انشعاب و حق فاضلاب از آنهاست. این توسعه یافتگی‌ها به علاوه افزایش جمعیت مستلزم تامین آب شرب است که متأسفانه این استان‌ها را با خشکسالی شدیدی مواجه کرده است. در این مناطق شهرسازی و توسعه فضای سبز به سرعت در حال افزایش است بدون اینکه به منابع آبی این شهرها کوچکترین توجهی شده باشد! حتی این استان‌ها برای تامین منابع آب شرب خود از استان‌های دیگر هم کمک گرفته‌اند. به طوری که تهران هم تا همین چند سال گذشته برای تامین آب شرب خود از آب کرج، مازندران، طالقان و گیلان استفاده کرد به مانند تبریز که آب شرب خودش را از زرینه رود و سیمینه رود گرفته است.

با این وجود تکلیف چیست؟ یعنی می‌گویید باید جلوی توسعه در بخش عمرانی و کشاورزی را گرفت؟ پس تکلیف کشاورزانی که از این طریق امرار معاش می‌کنند چیست؟

من به هیچ وجه مخالف توسعه کشاورزی نیستم. برعکس منظور بنده این بود، که پس از پیروزی انقلاب برخی از مسئولان تنها روی این نکته تأکید داشتند که باید در همه زمینه‌ها توسعه پیدا کنیم.

یعنی صنعت را توسعه دهیم، کشاورزی را رونق ببخشیم شهرها را بزرگتر کنیم، منظور بنده این است که باید توسعه یافتگی مطابق با شرایط یک منطقه و همچنین همراه با بالا بردن راندمان آن باشد. نه اینکه هزینه‌ها را بالا ببریم بدون اینکه چیزی گیرمان بیاید. به طور مثال در کشورهای پیشرفته آنها سعی نمی‌کنند که سطح کشتشان را افزایش دهند و یا جمعیت‌شان را زیاد کنند یا مراتع و یا جنگل خود را زیر کشت ببرند. نه!! بلکه تلاش می‌کنند تا با انجام دادن تحقیقات اگر تا قبل از این از همان مقدار زمین ۲ تن گندم برداشت می‌کردند حالا از همان مقدار سطح زیر کشت مقدار محصول برداشتی خود را بالا ببرند. که تا جایی که بنده اطلاع دارم هم‌اکنون در اروپا از هر هکتار زمین چیزی حدود ۱۴ تن گندم برداشت می‌کنند با همین مقدار آبی که کشاورزان ما از آن استفاده می‌کنند و محصولشان به مراتب پایین‌تر از این مقدار است (۴ تن). به نظر بنده الان مسئولان باید تمرکز خودشان را در اداره کردن همین مقدار آب و بالا بردن راندمان کشاورزی با همین مقدار زمین سطح کشت قرار دهند تا فاجعه‌ای به مراتب بزرگتر از این اتفاق نیفتد. به نظر بنده حتی ما باید در مقدار استفاده آب برای وضو گرفتن هم تجدید نظر کنیم. بنابراین همه باید دست در دست یکدیگر با این معضل کم آبی کنار بیاییم.

وزارت نیرو هم‌اکنون در حال کم کردن آب کشاورزی در این استان (سمنان) و مدیریت آن است اما این به تنهایی کافی نیست. وزارت نیرو برای تهیه آب شرب چاه را از کشاورزان بخرد و بعد عوض این کار به کشاورزان امکانات جهت کاشت همان مقدار کمی که قرار است زیر کشت برود بدهد از جمله بذر اصلاح شده، کود و روش‌های امتحان شده جهت بالا بردن محصول به طوری که کشاورزان بتوانند از

نصف زمین زیر کشت خود محصول چند برابری برداشت نمایند. ولی متأسفانه این کار تاکنون اجرا نشده و فقط وزارت نیرو به بستن چاه‌هایی غیرمجاز و قرار دادن کنتور هوشمند اکتفا کرده است. در حال حاضر حفر چاه در روستاها ممنوع اعلام شده اما در شهر این اتفاق رخ می‌دهد. به طور مثال الان برخی از شوراهای شهر در آینده قرار است شش هفت حلقه چاه بکند که هیچ ارگانی هم توان مخالفت با آن را ندارد زیرا نه تنها حفر چاه در شهر ممنوع نیست بلکه تشویق هم می‌کنند و پروانه هم می‌دهند. چراکه وزارت نیرو می‌گوید ما آب نداریم و خودتان با هزینه خودتان چاه بزنید و یا از کشاورزان برای تامین آب شرب خود چاه خریداری کنید. بدین ترتیب شهرها دستشان برای حفر چاه باز است اما در روستاها به شدت از این کار جلوگیری به عمل می‌آید. الان زاهدان آب شرب برای آشامیدن ندارد اما هر لحظه ساختمان‌های چند ده طبقه در حال برافراشته شدن است. متأسفانه امروز کسی اصلاً حواسش به آب نیست. باید با یک برنامه ریزی دقیق خشکسالی را مدیریت کرد و با آن کنار آمد. برای کشاورزی از محصولاتی که از آب کمتری بهره می‌برند استفاده کرد و یا برای فضای سبز شهرها از گیاهان کم آب استفاده کرد. نه اینکه به تمام استانها بگوییم بروند پسته یا زعفران بکارند.

چندی قبل هم اعلام شد که به ۱۴ استان دستور داده شده تا برنج نکارند. خب اگر این استان‌ها برنج کاشت نکنند چه کنند؟ پسته بکارند؟! و یا اینکه به استان کهگیلویه و بویراحمد گفته شده ذرت نکارند. به این ترتیب مردم آن منطقه باید از چه راهی امرار معاش کنند؟! صنعت دامداری آن منطقه چه کار بکند؟! به نظر من وقتی از کشت محصولی جلوگیری می‌کنیم باید محصول جایگزین آن را هم به کشاورزان آموزش و تسهیلات بدهیم.

خب پیشنهاد شما چیست؟ یعنی

در حال حاضر چه راهکار عملی برای این منظور باید به کار گرفت؟

در ابتدا باید تسهیلات فراوان از جمله بذر و کود و غیره.. در اختیار کشاورزان قرار دهند. دوم اینکه محصولاتی را به کشاورزان پیشنهاد دهند که ضمن مصرف کم آب ضمانت خرید آن محصول هم فراهم شده باشد. کانال‌های انتقال آب باید حتما سیمانی شود تا از هدر رفتن بی‌رویه آب جلوگیری شود. گیاهان گلخانه‌ای را افزایش دهیم (کشت گلخانه‌ای) البته نه این گلخانه‌ای که هم‌اکنون داریم و در خاک است این گلخانه هیژوپونیک است. گلخانه باید در آب باشد تا بتوان از هر هکتارش ۴۰۰ تن محصول برداشت کرد. البته با ضمانت خرید. جلوگیری از هدر رفتن آب در کشور مستلزم همکاری وزارت نیرو و جهاد کشاورزی و به طور کلی همه ارگان‌هاست که با یک برنامه‌ریزی دقیق و البته با ضمانت اجرای بالا بتوانند این مشکل را تا حدی بر طرف سازند. وزارت نیرو با الزام کردن مشترکین به استفاده از دوش کم‌مصرف، سیفون کم‌مصرف و شیر کم‌مصرف و همچنین شهرداری‌ها با توجه به معضل کمبود آب از کاشت درخت به عنوان فضای سبز بیشتر استفاده کند. اما متأسفانه کسی حواسش به آب نیست و مانند خانواده‌ای که از وضعیت مالی خوبی برخوردار نیست اما با این حال همچنان در حال بریز و بپاش کردن است ما هم در حال مصرف بی‌رویه آب در کشورمان هستیم

جناب پروفیسور نظر شما درباره باروری ابرها و یا بارش مصنوعی چیست؟!

این‌گونه راهکارها تنها صورت مسئله را پاک می‌کند. آدم‌ها پرمصرف شده‌اند. آدم‌های قدیم می‌خواستند صورت‌شان را بشویند با آفتابه قدری که لازم بود آب می‌ریختند و پای درخت هم صورت‌شان را می‌شستند تا آب هدر نرود. روز به روز که بر جمعیت دنیا افزوده می‌شود، علم و تکنولوژی توسعه پیدا می‌کند، بهداشت بالا می‌رود، زندگی شهرنشینی رواج پیدا می‌کند، که این موشوع باعث حاد شدن سه مسئله می‌شود؛ یکی‌اش مسئله کمبود مواد غذایی است. ۲۰ - ۲۵ سال آینده مهمترین چالش دولت‌ها امنیت غذایی است. دوم؛ آلودگی محیط زیست است. سوم کمبود آب است. دوتای اول را علم می‌تواند کنترل کند؛ اما در زمینه آب، علم هیچ کاری نمی‌تواند بکند. نمی‌توانیم برای جایی بارندگی درست کنیم. آب نمی‌شود درست کرد. باروری ابر هم که مطرح می‌کنند؛ بی‌نتیجه است. بنابراین مصرف آب بیشتر می‌شود در حالی که مقدار آب ثابت است. جامعه‌ای که آب

همراه می‌شود و با قطع و وصل کردن آب لوله‌ها بیشتر آسیب خواهند دید. به نظر من هم‌اکنون فقط باید خود مردم دست به کار شوند و متوجه این بحران عظیم و کمبود آب باشند. علمای دینی باید در این مسئله ورود پیدا کنند. در انجام فرایض دینی هم باید همگی تجدیدنظری داشته باشیم به طور مثال در مصرف آب برای وضو گرفتن احتیاط بیشتری به عمل آوریم و یا حتی امکان از انجام غسل‌های مستحبی در طول روز و یا هفته بکاهیم تا حداقل به این ترتیب بتوانیم به وسیله سخنرانی‌های علما مردم را آگاه کنیم همان‌طوری که در دین اسلام از اسراف به شدت پرهیز شده همه ما باید در مصرف آب صرفه‌جویی کنیم.

درباره تبدیل کردن آب شور به آب شیرین جهت شرب چه؟ آیا نمی‌شود روی این موضوع حساب باز کرد؟!

در حال حاضر به تبدیل آب شور به شیرین نیازی نیست بلکه باید از همین آب موجود به نحو احسن استفاده کرد. به طور مثال از آب فاضلاب می‌توان فضای سبز را آبیاری کرد. و یا از آب باران استفاده کرد به طور مثال با ساخت یک آب انبار می‌توان به خوبی از همان مقدار کم ریزش نزولات جوی در طول سال از آن بهره‌برداری کرد. و در مرحله آخر می‌توان با احداث کارخانه آب شیرین کن توسط انرژی خورشیدی آب شرب مصرفی را در مناطقی که با کمبود آب مواجه‌اند جبران کرد..

برخی از مردم حتی در خانه‌های‌شان هم برای کم کردن مصرف آب هیچ برنامه‌ای ندارند و اصلاً برایشان مهم هم نیست که چه بلایی قرار است سر کشورمان بیاید. الان سازمان نظام مهندسی تنها وظیفه‌اش این نیست که مراقب باشد که ساختمان طوری بنا شود که در برابر زلزله مقاوم باشد بلکه باید حواسش به کم کردن مصرف آب در آن ساختمان هم باشد به این صورت که لوله‌ها از کنار باغچه‌ها رد شدند تا از آن برای آب دادن به گل و گیاه هم استفاده کرد و یا دیگر برنامه‌ها از جمله اینکه نظام مهندسی باید برای جمع‌آوری آب باران بالای ساختمان‌ها برنامه‌ریزی کند تا به نحو احسن از باران استفاده کرد. **جداسازی لوله‌کشی‌های آب مصرفی با غیرمصرفی چطور؟ شدنی نیست؟!**

جداسازی لوله‌های آب شرب با آب غیرشرب هم قابل اجرا نیست برای اینکه هزینه بر است و مصرف آب با آن روش بیشتر هم می‌شود.

اسماعیل اسماعیل زاده شبستری

آرا حمام کوچه سی (کوچه حمام وسط)

آرا حمام کوچه سی از محل وروی شمالی راسته بازار شروع شده و به سمت غرب امتداد می‌یابد. قبلا در قسمت جنوبی ورودی این کوچه یک باب حمام کوچک مخصوص بانوان وجود داشت. در نیش شمالی آن نیز یک واحد مسکونی متعلق به مرحوم کربلایی حسین شفیع زاده مستقر بود که در طبقه اول آن مطب دندانپزشکی متعلق به آقای دکتر قاسم صفائیان دایر بود که پس از مهاجرت ایشان به تهران محل یاد شده در اختیار مرحوم جواد توتونچی در همان شغل قرار گرفت. این مکان بعداً در طرح توسعه معبر قرار گرفت و تخریب گردید. کوچه یاد شده پس از امتداد چند متر به طرف غرب به یک سه راهی منتهی می‌شود که کوچه ای به عرض حدود چهار متر از آن منشعب شده و به طرف جنوب امتداد می‌یابد که کوچه پشت حمام نامیده می‌شود. انتهای آن به میدانی معروف به میدان گندم و در محل ضلع شرقی ساختمان بخشداری سابق می‌رسید. همچنین در کوچه مورد اشاره کاروانسرای در سمت غربی آن وجود داشت که در گذشته محل استقرار درشکه و گاری‌های بارکش و اسب‌های آنها متعلق به ملا عمو صالحی بودند. قابل ذکر است که این کوچه قبل از احداث خیابان جنوب به شمال گلشن راز، تنها محل ارتباط و عبور و مرور به غیر از راسته بازار به طرف محلات شمالی شبستر از جمله به سمت آبادی‌های بنیس و شانجان بوده است.

آرا حمام کوچه سی در امتداد غرب به طرف غرب ادامه داشت و انتهای آن بن بست بوده است که بعداً در اثر احداث خیابان جنوب به شمال گلشن راز به دو قسمت شرقی و غربی تقسیم گردیده و

در اثر تفکیک زمین‌ها، باغ‌های مستقر در طرف شمالی کوچه سمت غربی و احداث واحدهای مسکونی متعدد در آن محل در حال حاضر معبر یاد شده تا محله چای ادامه یافته است.

اسامی تعدادی از ساکنان کوچه مورد اشاره در سال‌های گذشته که به خاطر دارم به شرح زیر مرقوم می‌گردد:

مرحومین علی عسگر حلیمی و فرزندان ایشان علی اکبر، میرزا تقی، مسعود، مظفر و حبیب حلیمی بودند. حاج عبدالستار ابراهیمیه و فرزندان ایشان محمدتقی، حمید و فرخ ابراهیمیه که به استانبول مهاجرت نموده اند. حسین رستم زاده، میرهلال آقا، محمدشریف پیرغم که اینک به نام خانوادگی کاویان تغییر یافته است که ایشان تبع شعر نیز داشته و اشعاری سروده اند. حاج علی عسگر ولی زاده و فرزندان ایشان حاج جعفر و حسن ولی زاده، محمدجعفر قاسمی، مشهدمحمدآقا نبی زاده، عی اکبر و علی اشرف و جواد توتونچی، مشهد احمدعلی خورسند، علی عباس رسولیان و فرزندش جهان رسولیان، محمدعلی سرفراز و فرزندان ایشان کاظم، محمدرضا و بایرامعلی سرفراز، هاشم و

حاج رجبعلی عابدین پور، مرحوم کربلایی حسن شفیع زاده نیز از ساکنان کوچه یاد شده بودند که بعداً در استانبول مقیم گردیدند و پدر ایشان نیز مرحوم مشهدآقا در امر تجارت فرش مشغول بوده است؛ نامبرده فردی نویسنده و محقق بودند و به قرار اطلاع برای به دست آوردن اطلاعات بیشتر در مورد زندگی و آثار شیخ محمود شبستری به غیر از کتاب گلشن راز به کتابخانه شهرهای بیروت، دهلی و استانبول مراجعه و اطلاعاتی کسب نموده بودند؛ خانواده ایشان آن زمان در شبستر سکونت داشتند و قبل از عزیمت به استانبول تصمیم به فروش اشیاء مازاد و غیرقابل حمل به استانبول گرفتند و با دعوت دو نفر کتاب فروش از تبریز علاوه بر کتاب‌های مذکور، دست نوشته‌های ایشان که شامل مطالعات مربوط به امور گذشته و آثار دانشمندان شبستر بوده به آنان فروختند در صورتی که مدارک مذکور و دست نوشته‌های آن مرحوم یک ثروت معنوی محسوب می‌گردید و شایسته بود که آنها را جهت نگهداری به مقبره شیخ محمود شبستری اهدا می‌نمودند.

پروفسور بهزاد قره یاضی کیست؟

ضمن فارغ التحصیلی و کسب رتبه اول و ادامه تحقیقات علمی موفق به اخذ فوق دکتری ژنتیک گیاهی (مهندسی ژنتیک) از موسسه بین المللی تحقیقات برنج فیلیپین گرد. در مقطع دکترا، در موسسه تحقیقات بین المللی برنج، با تولید اولین برنج تراریخته بومی طارم، خود را در سطح اول مهندسی ژنتیک دنیا مطرح کرد. پس از بازگشت به میهن، با راه اندازی پژوهشگاه بیوتکنولوژی کشاورزی، به اولین چهره علمی جمهوری اسلامی ایران در این شاخه علمی تبدیل شد. ریاست بزرگترین تشکیلات تحقیقاتی کشور یعنی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی و معاونت وزیر جهاد کشاورزی، برای او منصب بزرگی محسوب نمی شد. درتشکل های علمی غیر دولتی، مثل انجمن های علمی ژنتیک، بیوتکنولوژی، ایمنی زیستی، زراعت و اصلاح نباتات، مورد اعتماد متخصصین سراسر کشور بوده و همواره نفر اول منتخب این انجمن ها بود. در بیش از ۶۷ سازمان و انجمن علمی ژنتیک و بیوتکنولوژی و ایمنی زیستی، از جمله: معاون وزیر جهاد کشاورزی در بخش آموزش و تحقیقات، رئیس پژوهشکده بیوتکنولوژی کشاورزی، رئیس دانشکده کشاورزی صومعه سرا، مسئول شاخه

بسال ۱۳۳۸ کودکی در یک خانواده متوسط پا به عرصه گیتی گذاشت. دوران تحصیلی خود را در مقاطع مختلف از ابتدائی تا دبیرستان در تهران سپری نموده و در سال ۱۳۵۷ در رشته مهندسی زراعت و اصلاح نباتات وارد دانشگاه گیلان گردید. پیشگام بودن در هر امر و تعهد به انجام کار موجب شد در تاسیس انجمن اسلامی و جهاد دانشگاهی از موثر ترین افراد باشد. هم زمان با تحصیل در دانشگاه در آزمون صلاحیت مذهبی پذیرفته شده و در قالب خدمه کاروان زیارتی به حج تمتع اعزام گردید. در دوران تحصیل مزید بر تلاش بی وقفه در کسب علوم، از فعالیتهای جانبی و انقلابی که موجبات تعالی علمی و ارزشهای انقلابی را فراهم سازد، کوتاه نمی آمد و لذا در اولین گروه اعزامی نیروهای داوطلب، به جبهه جنگ اعزام گردید. تحصیلات مقطع کارشناسی خود را با معدل ۳/۷۱ از ۴ به پایان رسانده و بلافاصله ضمن پذیرفته شدن در مقطع کارشناسی ارشد، وارد دانشگاه تربیت مدرس شده و با معدل ۱۸/۲۵ و کسب رتبه دومی، فارغ التحصیل گردید. در سال ۱۳۷۱ جهت تحصیل در مقطع دکتری مهندسی ژنتیک به کشور فیلیپین عزیمت و تلاش، مطالعه، تحقیقات و پژوهشهای وی سبب گردید که

کشاورزی دفتر راه اندازی دوره دکتری دانشگاه تربیت

مدرس، رئیس دبیرخانه شورای ملی ایمنی زیستی کشور، بالاترین رتبه (مشاور ممتاز) عضو سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و مسئولیت تراز اول داشت. دانش آموختگانی پرورش داد که بهترین های کشور محسوب می شوند.

فوق دکتری مهندسی ژنتیک و تبدیل شدن به یک چهره بین المللی و معاون وزیر و رئیس پژوهشگاه، هیچ یک و هیچ گاه مانع از روحیه آرمان خواهی و حق طلبی نشد و هرچه به حلقه های مرکزی قدرت نزدیک تر شد، آسیب ها بزرگتر و شدیدتر شد. به محض روی کار آمدن دولت نهم و انتصاب وزیر ناکارآمد، از تمام مسئولیتهای دولتی خود بر کنار می شود.

روز دوشنبه ۲۵ مهر ۱۳۸۴ که اولین روز کاری بعد از برکناری دکتر قره یاضی، در خارج از ایران بود، دکتر محمود صالح، دانشمند لبنانی الاصل ضمن اطلاع از این خبر، طی نامه ای از دکتر قره یاضی برای پذیرش مسئولیت مهم کلیدی در سازمان خوار و بار جهانی (FAO) دعوت بعمل می آورد. (مدرک مستند موجود است)

پاسخ دکتر به این دعوت درحالیکه به تجربه می داند هشت سال سختی را در پیش رو خواهد داشت، راسخ و بدون تردید بود. دو روز بعد ضمن تشکر از دکتر محمود صالح می نویسد "من از شغل و جایگاه خودم در کشورم بعنوان یک پژوهشگر ارشد راضی ام." در پاسخ تعجب یکی از همکاران لبخند می زند و می گوید "من در کلاس های درس خودم بدون استثنا به دانشجویانم می آموزم که، بودن در بیابانهای ایران را به پادشاهی آمریکا ترجیح می دهم". سپس می خندد و می گوید "می دانم که آمریکا پادشاه ندارد".

پروفسور بهزاد قره یاضی در طول دوران خدمت خود کتب و نشریات داخلی و بین المللی فراوانی از خود بجای گذاشت و قریب به ۶۷ مسئولیت تراز اول علمی و پژوهشی دولتی و غیر دولتی داشت.

سرانجام، آن روح بزرگ و پرتلاطم، پیشگام و حق طلب، برای آرام گرفتن در جوار حق از ما پیشی گرفت و سحرگاه ۱۵ خرداد ۱۴۰۰ شمسی بسوی حق پرواز کرد. خدایا روح این دانشمند برجسته، انقلابی واقعی، میهن پرست صداقت پیشه و مجاهد در راه حق را با بزرگان هم نشین و محشور فرما. (آمین)

پیام تسلیت هیئت تحریریه مجله «پیام شبستر» به مناسبت درگذشت زنده یاد دکتر بهزاد قره یاضی

درگذشت **دکتر بهزاد قره یاضی**، استاد دانشگاه و دانشمند بیوتکنولوژی کشاورزی کشورمان را به خانواده ی محترم آن عزیز از دست رفته، جامعه دانشگاهی و علمی کشور، و همه ی دوستان آن مرحوم و دوستداران علم و ادب و همشهریان ارجمند تسلیت میگوییم. بی شک دکتر بهزاد قره یاضی یکی از گران قدرترین و تابناکترین ستارگان عرصه تحقیق در علم ژنتیک بود. اما فراتر از آن، آن چه از این شخصیت بزرگ فراموش ناشدنی است، شخصیت والای انسانی و اخلاقی ایشان است که در طول زندگی پربار خود بیادگار گذاشت! فرزند برومند و افتخار آفرین شبستر در طول عمر پر ثمر خود همواره به یاد شبستر و عاشق همشهریان خود بود و در غالب فعالیت های اجتماعی، فرهنگی و کشاورزی شهرستان پرتلاش و مفید بوده و پیوسته یار و یاور مجله پیام شبستر بود. یاد و خاطره اش جاودانه باد!

مشاغل و آداب و رسوم گذشته شبستر

جمشید صالحی شبستری

در گذشته حدود یکصد سال پیش کسب و کار غالب مردم گوئی کشاورزی و باغداری و دامداری بود. تعدادی هم در حد نیاز مردم به کسب و کارهای عمومی و تجارت مشغول بودند و عده‌ای هم برای کار به کشورهای همسایه به‌ویژه شهرهای تفلیس، باکو، ایروان و استانبول می‌رفتند.

با توجه به این‌که در منطقه ما بارندگی کم است اغلب کشاورزان، به‌رغم نداشتن تحصیلات آکادمیک و دانشگاهی در زمینه کشاورزی، به منظور مقابله با این کمبود با درایت و تجربه زیستی خود، کم‌آبی را به دو صورت جبران می‌کردند:

الف: زراعت را به صورت دیم و آبی انجام می‌دادند و سعی می‌کردند بیشتر محصولاتی را برای کشت و کار انتخاب کنند که به آب کمتری نیاز دارند، برای مثال: گندم و جو و بادام و انگور. **ب:** با حفر کانال‌های زیرزمینی بلند، آب‌های فرورفته در دامنه‌های کوه بلند میشو را که اغلب پوشیده از برف بود به زمین‌های زراعی و باغات و آبادی‌ها هدایت می‌کردند که به آن‌ها قنات یا به زبان محلی کهرِیز می‌گفتند.

در سفرنامه‌های قدیمی مانند نزهت القلوب حمداله مستوفی و غیره از قنات‌های پرآب و مزارع و باغات سرسبز این منطقه یاد شده است. متأسفانه در سال‌های بعد و مخصوصاً پس از انقلاب با روی آوردن کشاورزان و باغداران به محصولات زودبازده و پر سود مانند هلو، سیب، آلبالو و غیره که به آب زیادی احتیاج دارند، آب‌های منطقه کم شد و اغلب باغات از بین رفتند.

در گذشته بیشتر زراعت منطقه گندم و جو بود که به صورت دیم حتی در دامنه کوه‌ها نیز کشت می‌شد و این منطقه را به‌عنوان انبار غله آذربایجان می‌شناختند. تا این اواخر نیز کلیه نیاز مردم به گندم و جو که غذای اصلی مردم و دام‌ها بود، در خود اروئق و انزاب کاشته می‌شد. محصولات دیگر مانند سیب‌زمینی، پیاز، نخود،

تاریخ شفاهی

تاریخ شفاهی

دیگر محصول عمده منطقه زردآلو بود که برای برداشت آن در اغلب آبادی‌ها در تابستان کارخانه فصلی دایر می‌شد. در شبستر که مرکز بخش بود، پنج کارخانه وجود داشت و کارگران زیادی که اغلب خانم‌ها و دانش‌آموزان بودند، به صورت فصلی در آنجا به کار مشغول می‌شدند. در این کارخانه‌ها زردآلوی تازه به برگه و قیسی تبدیل می‌شد و با توجه به آب و هوا و خاک منطقه محصول خیلی مرغوبی می‌شد و به اغلب شهرهای کشور و به ترکیه و آلمان صادر می‌شد. اغلب خانواده‌های باغداران از گلایی و شفتالو یک نوع خوراکی سنتی به نام میان‌پر درست می‌کردند. داخل میوه‌های نیمه‌خشک را با گردو و بادام پودر شده و یا مغز هسته زردآلو و زنجبیل و هل و خاکه قند کوبیده پر می‌نمودند و در زمستان استفاده می‌کردند و به عنوان تحفه برای فامیل و دوستان می‌فرستادند.

با توجه به اینکه در آن زمان سردخانه و یخچال وجود نداشت، بعضی از انواع انگورها مثل گوی اوزم و کشمش (انگور بی‌دانه) را به صورت میل‌اخ با ریسمان و نخ به چوب‌ها می‌بستند و از تیرهای چوبی سقف انباری‌ها آویزان کرده، در زمستان به عنوان شب‌چره استفاده می‌کردند. (میوه‌های خشک و نیمه‌خشک را که بعد از شام استفاده می‌شد شب‌چره می‌گفتند). برای نگهداری انواع میوه‌های دیگر اعم از سیب و گلایی و غیره، به صورت تازه، گذشته از روش خشک کردن، از روش انبار کردن بر روی شن درشت و پوشاندن با برگ درخت و گونی در گوشه حیاط استفاده می‌کردند.

برای نگهداری پنیر تا زمستان، در پاییز پنیر را می‌کوبیدند و به آن سیاه دانه اضافه نموده، داخل کوزه‌های سفالی می‌ریختند و با پر کردن کامل کوزه، هوای کوزه را تخلیه نموده، سر آن را محکم می‌بستند و گل‌مالی کرده و در باغچه‌های گود داخل حیاط چال می‌کردند. چون روی آن با برف انباشته می‌شد، سالم می‌ماند و در زمستان به تدریج در آورده و به عنوان پنیر کوزه استفاده می‌کردند.

خانواده‌های توانمند در پاییز گوسفندانی را که از تابستان در باغ‌ها پرور می‌کردند ذیح نموده، گوشت آن را قیمه کرده، داخل کوزه‌های سفالی پر نموده و با ریختن روغن گوسفند هوای کوزه

را تخلیه می‌کردند و چون روغن سفت می‌شد در انباری‌ها یا آشپزخانه (مطب‌خ) ته حیاط، نگهداری می‌کردند و در روز قورمه‌کنان به اغلب فامیل و همسایه‌ها اشکنه و قیمه می‌دادند. همچنین بیشتر این خانواده‌ها در پاییز در آشپزخانه‌های بزرگ نان می‌پختند و آن‌ها را خشک کرده، برای استفاده زمستان در انبارها ذخیره می‌کردند. در آخرین روز پخت نان در تنورهای گرم، نان روغنی یا به زبان محلی کوکه (مانند نان شیرمال‌های کنونی) به‌طور ساده و روغنی می‌پختند و به همسایه‌ها و فامیل نان تازه و کوکه می‌دادند.

چون در آن موقع یخچال نبود، از شاخه‌های نرم درختان، سیدی نیمکره‌ای شکل به نام سله‌جه می‌بافتند و در بازارها می‌فروختند. مردم آن‌ها را در انباری‌های خنک و کم‌نور گذاشته، زیر آن شیر و ماست و خامه و غذا و غیره را نگهداری می‌کردند تا از شر موش و گربه محفوظ بماند.

در خاتمه بی‌مناسبت نیست از بازار قدیمی شبستر که مرکز بخش و مرکز خرید و فروش عمده اهالی منطقه بود یاد شود. این بازار بسیار خوب طراحی شده و محلات شبستر در اطراف آن قرار گرفته بود و دسترسی مردم از تمام محله‌ها به آنجا خیلی راحت بود.

در این بازار میدان بزرگی بود که در وسط آن ساختمان زیبای بخشداری قرار داشت. مقابل ساختمان بخشداری حوض بزرگی بود و در چهار ضلع اطراف آن مغازه‌ها قرار داشتند و در کنار ضلع شرقی راسته بازار بلندی بود که مغازه‌های زیادی در کناره‌های آن قرار داشت و در سمت غربی راسته بازار و پشت مغازه‌های ضلع شمالی میدان حمام بزرگی قرار داشت که اکنون ساختمان زیبای آن در حال بازسازی است. در آن زمان در شبستر سه حمام عمومی دایر بود و چون در خانه‌ها حمام نبود و لوله کشی آب وجود نداشت، مردم از حمام‌های عمومی استفاده می‌کردند.

در آن میدان، روزهای چهارشنبه هر هفته مردم شبستر و اطراف محصولات کشاورزی و لبنی و خشکبار خود را به فروش می‌رساندند. در قسمت جنوب آن میدان و پشت مغازه‌های ضلع جنوبی میدان دیگری بود که مخصوص عرضه میوه و سبزیجات بود. در منطقه جنوبی شهر و پایین مسجد جامع شبستر میدان بزرگ دیگری

قرار داشت که مخصوص خرید و فروش دام بود و به آن مال میدانی می‌گفتند و در ضلع شمالی آن دو کوچ سنگی وجود داشت که بعدها یکی به سرقت رفت و دیگری در حیاط مقبره شیخ محمود شبستری نگهداری می‌شود.

متأسفانه بازار شبستر در سال‌های اخیر مورد بازسازی نامناسب قرار گرفت و ساختمان بخشداری و حوض مقابل آن تخریب شد و پاساژ تجاری جایگزین شد که با کمال تأسف بافت تاریخی و زیبای آن از بین رفت.

لازم به یادآوری است که در بخش اروئق و انزاب، با توجه به مسافت تعداد متناهی از اهالی برای کار به کشورهای همسایه و آشنا شدن آن‌ها با فرهنگ اروپایی، زودتر از سایر نقاط کشور مدرسه تأسیس شد و تحصیل به روش جدید آغاز گردید. به لطف روشنفکران و خیرین بزرگواری مانند معرفت، برادران درخشان و دریائی و... نخست مدارس پسرانه و پس از اندک زمانی مدارس دخترانه تأسیس شد و امر مهم آموزش و پرورش مورد توجه اهالی قرار گرفت و به تدریج در بیشتر آبادی‌ها مدرسه و حمام دایر گردید. شادروان مهدی دریائی در آن زمان گفته بود هیچ آبادی در منطقه ما نباید بدون مدرسه و حمام باشد.

با توجه به داشتن مدیران شایسته و علاقه‌مند چون جمالی و فضل‌الهی و ... در سال ۱۳۲۷ شمسی در شبستر و ۱۳۲۹ در خامنه دبیرستان دایر گردید و تا مدت‌ها تا کلاس سوم متوسطه فعال بوده و تعداد زیادی از دانش‌آموزان پس از پایان سوم متوسطه به دانشسرای تربیت معلم تبریز می‌رفتند و پس از فارغ‌التحصیلی و بازگشت، در آبادی‌های مختلف که صاحب مدرسه شده بودند به شغل شریف معلمی مشغول می‌شدند. لذا شغل ارزشمند آموزگاری در بین نسل جدید رونق پیدا کرد و به لطف داشتن مردم فرهنگ‌دوست و معلم‌های علاقه‌مند و پر تلاش، شهرستان شبستر دارای تحصیل‌کرده‌های فراوانی شد و در کل کشور به شهرستان فرهنگ و ادب شهره شد و همچنان به داشتن مدیران و کارآفرینان و مردم فرهیخته مباحث دارد.

با توجه به گستردگی و اهمیت مطلب، حتماً گفتنی‌های زیادی در این زمینه وجود دارد که دوستان ارجمند می‌توانند در شماره‌های آینده مجله به آن‌ها بپردازند.

حسین محمدخانی «گونیلی»

دده قورقود کیتابینا بیر باخیش «بیرنجی قسمت»

تورپاقلاریندا، شرقی آنادولودا و همین اۆلكه‌لره قونشو اولان تورپاقلاردا دیر.

اون ایکی بوی و بیر موقدمه‌نی ایچینه آلان دده قورقود کیتابیندان بو گونه قدر دورد ال یازما نوسخه تاپیلیمیشدیر. تاسوفله بو نوسخه‌لرین اوچو ایندی اروپا اۆلكه‌لرینده ساخلانیرلار. اونلارین ایچینده آلمانین «درئسندن» شهرینین «کرال» کیتابخاناسیندا اولان نوسخه مکمل یعنی اون ایکی بویو ایچینه آلمیش، «واتیکان» و «بئرلین» نوسخه‌لرینین هر بیرینده یالینز آلتی بوی یئرلشمیشدیر. چوخ احتمال کی بئرلین نوسخه‌سی واتیکان نوسخه‌سیندن کؤچورولموشدور؛ بونا گؤره ده بعضی عالیملر اونلارین ایکسینی بیر نوسخه حساب اندیرلر. دوردونجو نوسخه (واتیکان و بئرلین نوسخه‌لرینی بیر نوسخه حساب ائلسک اوچونجو نوسخه) سون ایللرده یعنی ۱۳۹۸- جی ایلده تورکمن صحرادا الده اندیلدی. بو نوسخه‌نی عئلم عالمینه تانیتمدیران تورکمن میلیتیندن اولان حورمتلی ادیب موهندیس محمد خوجا اولدو. اونون اؤزل کیتابخاناسیندا ساخلانیلان بو نوسخه‌ده بیر داستان و نیچه شعر یئرلشمکده دیر. بو ۶۱ صحیفه‌لیک اثر مئیدانا چیخماقلا، میلادی ۱۸۱۵- جی ایلدن باشلا یاراق بو گونوموزه کیمی ایکی یوز ایلدن آرتیق درئسندن نوسخه‌سی اوزره آراشدیرمالار آپاران عالیملرین بئینلرینده سییرلانمیش بعضی موعملار حل اولماقلا یاناشی، بیر سیرا قالان موعملارین حل اولجاغینا دا اومود یاراندى، هابئله دده قورقود داستانلارینین سایبی اون اوچه چاتدی.

درئسندن نوسخه‌سینده یئرلشن اون ایکی بویون ایکسی سئوگی- محبت داستانی هم ده حماسی داستان، ایکسی اساتیری- افسانه‌وی داستان اولماقلا یاناشی یئنه ده حماسی و قهرمانلیق داستانی، بیری ایسه معیشتله باغلی، هم ده حماسی داستان، یئددیسی ده یالینز حماسی و قهرمانلیق داستانی دیر. سون ایللره تورکمن صحرادا تاپیلان و «تورکمن صحرا نوسخه‌سی» آدی ایله تانیلان نوسخه‌ده یئرلشن داستان دا حماسی داستان دیر.

چوخ قدیم دؤورلرده یارانمیش، دیلدن- دیله، آغیزدان- آغیزدا دولاشان دده قورقود بویلاری بعضی

دونیا ادبیاتی سماسی‌نین پارلاق اولدوزلارینین بیری ساییلان دده قورقود کیتابی ۱۸۱۵- ینجی ایله قدر کیمسه‌یه تانیلیمیشدیر. همین ایلده آلمانلی مویستشریک و «میصر شوناس» «دیتس» آلمانین درئسندن (Dresden) شهرینده «کرال» کیتابخاناسیندا بو کیتابی گوروب و همین کیتابین داستانلاریندان اولان «تپه‌گۆز» بویونو ترجمه اندید یایماقلا، کیتابین تانیلماسی باشلانمیشدیر. همین زماندان اثری اؤیره‌نمه-یه، تدقیق و ترجمه ائتمه‌یه و اونا اساس چئشیتلی اثرلر یازماغا، شعر و منظومه یاراتماغا یۆنلیمیشلر. کیتابین اوستونده «کتاب ددهم قورقود علی‌لسان طایفه اؤغوزان» (اؤغوزلار دیلینده اولان دده قورقود کیتابی) و سونوندا «تمت» و اونون آلتیندا اوچ دنه بیر- بیری‌نین آلتیندا یئرلشن «۴» دورد علامتینه بنزر علامتلر یازیلیمیشدیر. بیزه بئله گلیر کی. «تمت»= باشا چاتدی- سؤزوندن سونرا یازیلان بو علامتلر ۴۴۴ عددینی تشکیل آندیر و اثرین ه-ق. ۴۴۴- جو، یعنی هجری شمسی ۴۳۱- جی ایلده یازیلدیغی و یا باشقا بیر اثردن کؤچورولدیو گؤستریلیر.

دده قورقود کیتابی تورک دونیاسی‌نین ادبی میراثی و معنوی ثروتی اولاراق آذربایجان خلقی ایله داهادا دؤغمادیر؛ بونا گؤره کی، دیلی آذربایجان تورکجه‌سینه داها آرتیق یاخین و اثرده اولاری گئندن یئرلرین چوخو آذربایجان

عالیملرین فیکیرینجه، تخمینین مین ایل بوندان اول قلمه آلینمیشدیرسا، بویلاردا حاکیم اولان دوشونجه‌لر چوخ ایره‌لی‌له‌میش و یئتگین، اخلاق و داورانیشلار چوخ گؤزل و اؤیره‌دیجی، آرزو و ایسته‌کلر چوخ یغرلی، دوعالار دا چوخ درین مضمونا مالیکدیر.

بعضن ده اؤغوزنامه اولانان دده قورقود بویلاری مالدارلیقلا کؤچری حیات سورن قهرمان، قوچاق و باشی اوجا اؤغوز ائللرینین عادت- عنعنه‌لرینین، اخلاق و داورانیشلارینین، اینام و دوشونجه‌لرینین دؤم- دؤرو ایناسی دیر.

بو زنگین معنوی میراثیمیز گئچن ایکی عصرده چوخ اۆلكه‌لرده اؤزلیکله تورکیه و آذربایجانین قوزئی حیصه‌سینده گئنیش میقیاسدا تانیتمدیریلیمیش و اونون اوزریندن چوخلو سنناریو، رومان، شعر، پؤتما و سایره یازیلیمیش، لیسانس، یوکسک لیسانس و دوکتورا تئزلیری ایشلنمیش مودافعه ائدیلمیشدیرسه، گونئی آذربایجاندا عموم خالق او یاندا قالسین، بیر چوخ شاعیر، یازیچی، عاشیق، سنناریست و سایره ده بو اثری اصلن و یا گرکن قدر تانیماغا ایمکان تاپمامیشلار. اثرین اوزیژینال دیلیندن اینگیلیسجه‌یه چئوریلیمیشی ۱۳۵۵- جی ایلده جناب محمد حریری اکبری و خانم فریبا عَزَب‌دفتری طرفیندن فارسجا یا ترجمه و تبریزده نشر اولموشدورسا، یئنه ده همین زمانلاردا قوزئی آذربایجانلی انار موعلمین دده قورقود بویلاری اساسیندا یازدیغی اثرین اینگیلیسجه‌یه ترجمه‌سی، جناب ابراهیم دارابی طرفیندن فارسجا چئوریلیرک تهراندا یایلمیشدیرسا، ۱۳۵۸- جی ایله قدر اثرین نشرینی اولدوغو دیلده یعنی اسکی تورکجه‌میزده گؤره بیلمه-میشدیک.

همین ایلده اوستاد محمدعلی فرزانه چتینلیکلره حاضیرلادیغی «کتاب دده قورقود» ادلی اثرینی تهراندا نشر ائتدی. اوندان سونرا تهران، تبریز و سایره‌ده بۇراخیلان بعضی نشریه‌لرده دده قورقود اثری ایله علاقه‌دار آرا- سیرا، سؤز- صؤحت گئدیردی؛ امما لازیم اولان قدر ایش گؤرولمه‌ییر و اثر عموم خالق ایچینه آپاریلما ییردی.

رحمتلیک شاعیر بولود قاراچورلو «سهند» دده قورقود بویلارینی چوخ اوستادلیقلا نظمه چکمیش، بویلاردان آلدیغی یاخشی نتیجه‌لری ده اونلارا آرتیراراق، ایکی جیلدلیکده و «سازیمین سؤزو» عونوانی ایله نشره حاضیرلامیشدیرسا، انقلابدان قاباق شاه رئزیمین اوصول ایداره‌سی‌نین (ساواکین) قورخوسوندان چاپ ائتدیره بیللمه‌میش، انقلابدان سونرا ایسه ۱۳۵۸- جی ایلین اوللرینده

باش وئرن واختسیز اولومو بو ایشه ماجال وئرمه‌میشدیر. بو دیرلی اثر سونرالار باشقا دوستلار طرفیندن ایشیق اوزو گوردو.

وطنیمیزده اثرین متنی‌نین ایکینجی مومکمل نشری ۱۳۷۸- جی ایلده حاضیرلاندى. «دده قورقود کیتابی و دده قورقود کیتابیندا سؤزلر- اولار» عونوانی ایله ایشلنن بو اثر، بو سطرلرین یازانی حسین م. گونئیلی‌نین ایشی‌ایدی. مؤلف بو کیتابی درئسندن نوسخه‌سی اوزره ایشلنمیش، اونون دیالوگ و تلفوظ شیوه-سی‌نین پوزولماغینا یول وئرمه‌یه‌رک، ایملاسینی چاغداش ایملاء قایدالاریمیز ایله اویغونلاشدیرمیش، بو زامان قدر بیر چوخ عالیملر طرفیندن دوزگون اوخونمامیش بعضی کلمه‌لری اوخویابیلیمیش، او تایدا «ایسلاو (روس)» ایفباسی ایله، تورکیه‌ده «لاتین» ایفباسیله یایمیلانمیش، اوستاد فرزانه طرفیندن عرب ایفباسیله ایشلنمیش نوسخه‌لرین، هم ده درئسندن نوسخه‌سی‌نین فرقلرینی یان- یانا قویاراق، اؤزو ایشلنمیش متن ایله ده توتوشدورموش، او فرقلرین هامیسینی اؤز اثرین اتک یازیلاریندا دیقتله گؤستمیشدیر. هابئله همین اثره سایبی اوچ میندن آرتیق اولان سؤزجوکلر و آراخیلیک‌لشمیش عیبارتلرین سؤزلویونو ایشلنمیش، ائله‌جه ده بویلاردا اولان یئر اولاری، قهرمان اولاری، ات اولاری و سایره باره‌ده آچیقلامالار وئرمیش، بونا گؤره ده چوخلو داخیلی عالیملر و سرحدلردن ائشیکده‌کی دده قورقودشوناسلارین آلفیشینی قازانا بیلیمیشدیر.

بو زنگین آبیده یعنی دده قورقود کیتابیندا سؤزو گئندن اؤغوز ائلی‌نین رهبرلیگی «قام‌غان» اؤغلو «باییندیر خان» ایله دیر. باییندیر خانین رهبرلیک ائتدیگی اؤغوز ائلی ایسه «ایچ اؤغوز» و «دیش اؤغوز» اولاری ایله ایکی بؤلویه بؤلونور. ایچ اؤغوزون باشیندا باییندیرخانین کوره‌کنی اولان سالور اوغلو «قازان»، دیش اؤغوزون باشیندا سالور قازانین داییسسی «اوروز قوجا» دورور.

هر کیم داستانلاری اوخویارسا، بونو باشا دوشه-جکدیر کی، اؤغوزدا ایجتیماعی موقعیته چاتماق و مجلسلرده یوخاری باشا یول تاپماق، یالتاقلیق، بویونو یوغونلوق، حاکیمه قوهوم اولماق و یا اؤنو- بونو الداتماق ایله دئییل، قهرمانلیق، قوچاقلیق گؤستمک ایله، سوفرا چکمک ایله، آجی دویورماق، یالینی گئیندیرمک، بۇرجلونو بۇرجوندان قۇرتارماق ایله مومکون اولور.

آردی وار

گوش پاینیز:

۱ آسلان و تولکو

بیر گون بیر آسلان مٹشه ده دولانیردی، بیردن بیر تولکو گوردو. تولکو، اوتوروب حسرت ایله بیر بؤیوک تله یه باخیردی. گوردو، تله ایچینده یئکه قویون قویروغو وار، تله نین ده قاپیسی آچیق قالب دیر. آسلان تولکویه یاخینلاشیب دئییر: بورا باخ گوروم بس نییه آج اوتوروب باخیرسان، قویوروقدا قالب اوردا؟! تولکو دئییر کی، من اوروجام! آسلان هیرس ایله تولکویه دئییر: آی آخماق نه اوروج بازلیقی دیر؟! تنز آتیلیر تله نین ایچینه کی، قویوروغو یئسین، آنجاق قویوروق آتیلیر ائشیه، تله نینده قاپیسی باغلانیر. آسلان قالیراچه ریده. بیرده باخیر گورور تولکو اوتوروب یاواش - یاواش قویوروغو یئیر! آسلان تولکویه آچیقلا نیب دئییر: آی اوتانماز سن دئییردین بس، اوروجام! نئجه اولدو؟! تولکو دئییر: من آیی گوردوم. آسلان دئییر بس من نه واخت بو آیی گوره جه یم؟! تولکو جاواب وئیر: سن انشالله تله صاحبی گلنده گوررسن.

هیرسلانماق: آچیقلا نماق، جینلنمک، عصبانیت

۲ یکی قارداشین ائولنمه سی

بیر عایله ده یکی قارداش واریدی، کیچیک قارداش ائولنمک ایستیردی، آما بویوک قارداش دان اوتانیردی کی، آتا - آناسینا سویله سین، بویوک قارداش دا هئچ ائولنمک فیکرینده یوخ ایدی. بیر گون کیچیک قارداش داها دؤنمیر، اوتانا - اوتانا آتا - آناسینا بئله دئییر: گلین بو ایل بیریمیزی ائولندیرین، انشالله گلن ایلهه داداشی ائولندیرک!

فضول

بیر گون بیرسی یاخین دوستونا خصوصی مکتوب یازماق ایستیردی. یانیندا بیرسی اوتوروب اونون یازدیقلارینا باخیب و اوخویوردو. یازی یازان دوستونا یازیرکی، چوخ خصوصی سؤزلریم واردیر. ایستیرم یازام لاکین یانیمدا بیر فضول واردیر، یازا بیلیمیرم. یانینداکی تنز دیلله نیب سوروشور: - کیمدیر او فضول کی سن سؤزلرینی یازا بیلیمیرسن! مکتوبو یازان دئییر: سن اوتانماز.

۳ ماللا و چوبان

بیر گون بیر کنده تازا ماللا گلیر، کندلی لر توپلاشیب اونا خوش گلدین دئییب و اوز دردلرینی ده اونا آچیقلاماق ایسته بیرلر. ماللا دئییرلر:

آقا شیخ بیزیم بو کندهه بیر یاراماز جوان چوبان یاشیر، بیز اونيله باجارا بیلیمیریک! توتور هر کسین قویون و کئچی سینی کسب یئیر. بوینونا دا آلمیر.

ماللا دئییر: - او جوانی چاغیرین گل سین سیزین اوز یانینیزدا بیر-ایکی کلمه ایله اونا ارشاد ائدیم، داها بو ایشلردن گورمه سین.

جوان گلیر ماللانین یانینا. ماللا دئییر: - آی اوغول ائشیتیمشیم بو کند ده اوزگه نین قویون- کئچی سینی توتوب، کسب، یئیرسن، هئچ اوزونه ده آلدیرمیسان!؟

اوغلان دئییر: - آقا شیخ یالان دئییرلر! گورن یوخدور.

ماللا دئییر: بو دونیادا گناهین بوینونا آلمادین، او دونیادا نه ائده جکسن؟! دیقت له قولاق آس گور نه دئییرم! او دونیادا سن دیریه جکسن، کئچی و قویون دا و حتا قویون- کئچی صاحبیلری ده دیریه جکلر. اوندا یئدییین قویون - کئچی، صاحبیلرینین یانیندا، تانرینین محکمه سینده، دیله گلیم، بیزی بو چوبان کسب، بئشیریب، یئیب دیر! - دئییه جکلر! اوندا، اونلارا جوابین نه دیر؟

جوان دئییر: - آقا شیخ اوندا، چوخ راحت الیمی آتارام، یاپیشارام، قویون- کئچیلرین قولقلاریندان، وئر ره صاحبیلرینه، داها سؤزلری قالماز.

حمیده رئیس زاده (سحر)

کنجه دیر
باخیرام آیی باجاسیندان
باشقا بیر ماوی کویه

کؤهنه لیکلری آتیب یئنی لییی دوشونه رک گؤزل و دولغون مضمونلار یاراتماغا چالیشیر.

سحر زامانیمیزلا اوغون اولان ابزارلارلا و تازا اوخشاتمالارلا کؤنولر اوخشیان شعرلر یازیر او اتل سؤزلریندن اولدوقجا فایدالانیر ائله بونا گوره ده بیر آز زاماندا بوتون آذربایجاندا آدلیم بیر شاعیر کیمی تانینمیشدیر.

سحر خانیمین ایندییه دک "ماویلر"، "یاشیل ماهنی"، "ایلی باخیش"، "بیر دسته تزه گوش" و "حکایت در ... شعر فارسی" آدلایله بئش شعر کتابی یاییلیب، خالقین درین آلفیشلارینی قازانمیشدیر. او قوسی تبریزین دوانینی گؤزل شکیلده چاپ ائدیپ یاییلامیشدیر.

اردبیل شهری اوز مهربان قویوندا بؤیوک شاعیرلر، باجاریقلی هنرلیر، قهرمان اییبت لر جسارتلی انقلابچیلار و اردملی بیلگین لر یئتیشدیرمیشدیر.

گؤزل، زنگین و بدیعی شعرلر یازیب- یارادان حمیده رئیس زاده «سحر خانیم» دا، ۱۳۳۱-نجی ایله (۱۹۵۲-م) بوشهر و صنعت اوجاغیندا آنادان اولموش همان شهرده تحصیل آلیب اقتصاد رشته سینده دیپلم الده ائتمیشدیر. شیرین گوروشلو، درین باخیشلی سحر خانیمین یئنی مضمونلو شعرلری اوخوجویا اولدوقجا درین تأثیر بوراخیر. اونون سمبولیک شعرلری آذربایجان ائللرینین سئوینج، کدر، آرزو و ایستکلرینی ترنم ائتمکده دیر. او ایستر غزل، ایستر قوشما، ایسترایسه سربست و باشقا قالبلاردا یاراتدیغی شعرلرینده،

سینیق پیمانہ

اوزمه رم دونیادان ال، یوخ الده واریمسان منیم
دار دونیادا اولان دارونداریمسان منیم

دوزدوم ال چاتمازلیغا سندن قالان دونیالاری
تک اورک بیل سین گرگ گیزلینجه یاریمسان منیم

عشقه سؤز وئردیم سینیق پیمانہ نی سیندیرمایام
باشقا ایلقارایله سارسیلماز قراریمسان منیم

قویما حسرت بوچاسیندا عشقی پنهان ایله یم
سیغماز هئچ ابعاده گیزلین آشکاریمسان منیم

دیروه لر آلفیش دئییه باش قالدیریر دیدارینا
سن بیل اولدوزلار دایانما افتخاریمسان منیم

هر خیالدان تور قوروب، شعری شکار ائتمک دئدیم
گوردوم ان گؤیچک شکاریم، شاهکاریمسان منیم

سؤیله دین عاشیق کئچر دار و نداریندان "سحر"
یوخ اماندیر! سؤیله مه! دار و نداریمسان منیم

کنداوشاگی

گولمه جه...

ایندی کی ماشالله، هئج کیم تارییا بنده دئییل، کیمسه جیزیغیندا دورمور، هرکس هر نیه بورنونو سؤخور، دوه الجک تۆخور، قارقا چارگاه اؤخور، چۆبان یاستیغی بنووشه قۆخور... له لش نییه دالی قالیب، عۆمرو تکجه مال یایماقدا چورودوم؟! هابودو... اول آله، سۆیوندوم، گیردیم دیلچیلیک مئیدانینا ! گۆر نه تۆز قۆپارام انشالله ... اول باشدا ائله اۆز ایشیمن باشلایم:

گولمه جه: عرض ائله ییم آغامین قوللوغونا کی «مجه / ماجا» بیر «اک / suffix / پسوند» کیمی «فعل» کۆکونون سونونا گلیر «فعلدن اسم» تۆره دیر. اصلینده بو اک بیتشیک (مرکب) اک دیر (مه + جه) مثاللار: اسد + مه + جه > اسمه جه: رعشه. اسمه جه لی: رعشه ای، تیتزتمه یه دوچار آدم. بیلمه جه: بیلمه لی زاد، علمی نکتہ. توت+ماجا > توتماجا: جنون آنی، جینلی، هردن بیر توتان دلیلک. توتماجاسی توتدو: دلیلگی توتدو. تاپماجا / بولماجا bulmaca : چیستان. یاپماجا: قوراما، مصنوعی، جعلی. یارماجا: آغاج - کۆتوکدن یاریلمیش پارچا، اؤدون. آتماجا: ۱- طعنه، کنایه ایله دئییلن سۆز (طرفه سۆز آتیر!). آتماجا- آتماجا دئدی: کنایه لی دئدی. ۲- بیر نوع شیغیجی قوش، قیرقی. (چونکو... آتیر، هجوم آندیر). بامماجا > بامباچا (بمبجه... ووراندا بام... سسی چیخاریر!): قاراما، قاپاز.

... کی آله اوزاق ائله سین، یامان چتین دیر. نه سه، دوعا ائله بین داوامی اؤلسون کی انشالله، بوندان بری له لش، آدی گۆزل، گول میزه مالی یاتاغا تۆکر- تۆکمز سیزه ائله بیر گولمه جه لر یازاق کی گئجه یاتاندا یورغان - دۆشکده ده گوله سینیز... سیز کی هئج، پیشمیش تۆیوغون بیله گولمه یی گلین. هرچند کی بو گونلر پیشمیش تویوغون قوللوغونا سلام وئرمک بیر آز چتین اؤلوب، هاندا قالسین گۆروب ده دوداق قاچیرماق!... آنجاق آله کریم دیر. قارا گونون عۆمرو آز اؤلار، بیزیم بو آدی گۆزلین عاغلیدان دا آز، دایاز!

چۆبان یاستیغی: بیر نوع بیتگی، قارا گوه ن. (خوش بنووشه رنگیلی گوللری اولور) کۆنز / کۆناز: دیرشگن، عنادلی، لجوج دایاز: درین اولمایان گۆلمج، کم عمق (دایاماق / دایانماق... کۆکوندن. آغاج اوزاتسان دییینه دایانیر) مرسین: تورکیه ده بیر شهر آدی

جواد اقدسی (دوغوم ایلی ۱۳۸۴)

پول ورینه تزک

(من بونو آتام اصلان اقدسی دن ائشیتیمیشم و آتام دا آتاسی جواد اقدسی دن)

بیر گون وار ایدی بیر گون یوخ ایدی، قدیم زامانلاردا بیر قوجا کیشی واریدی. بو قوجا چوخ قیتمیر و چیلیمیش، بیر گون قوجا تصمیم توتور، پولارینین بیر قدرینی گیزلتسین. گندیر ائوینین سرداباسینا و اوردان یئری قازیر و پولاری قویلور. بیر قیسا مدت دن سونرا گورور کی، ائوین آداملاری سردابایا چوخ گنت گل آندیرلر. قوجا شک آندی، اؤز-اؤزونه دئییر: اولمایا جولانی تاپیلار و ایستیرلر پولاری گوتورسونلر؟! بئین ده کی بو فیکریله سردابایا گندی، باخیر گورور پولار اوردان دیلار. آلاها شوکر آندیر، دئییر:

- بوراسی داها من دئییل! امکانی وار پولاریم تاپیلار. اونون اوچون پولاری اوردان گوتورر و ائولرینین یاخینیندا کی تپه یه آپارار. اوردان بیر اوجا آغاج گۆروب، چیخارآغاجین لاپ یوخاری قولونا، کیسه نی آسار. و سئونه - سئونه دئییر کی، قورد- قوش دان سونرا هئج آدمین بورا عاقلی چاتماز. قوشدا دا بونون قالدیرماغینین گوجو یوخدور. آرخابین اولوب، گندر. دئم، بیر گنج اوغلان بونو گۆرورموش! قوجا گندن دن سونرا چیخیر آغاجا، پوللارین یانینا کئچیب، پوللاری اوردان گوتورر؛ پوللارین یئرینه ائششک تزه یی قویوب، اوردان اوزاقلار.

بیر نچه گون کئچن دن سونرا، قوجا کیشینین پول احتیاجی اولور. تپه یه گندیر و کیسه نی گوتورور. کیسه نی آچاندان سونرا گورور کی، پول ورینه تزک واردیر! فیکره گندی، اؤز-اؤزونه دئییر:

-په هوونه! اوونان نه عجیبه ایشدیر بو! بونون بوردا اولدوغونا هئج اینسانین عاقلی چاتمازدی! نجه اولوب ائششه بین عاقلی چاتیب؟! هله ده کیسه نین ایچینه تزک له ییب!

په هوونه: تعجب کلمه سی دیر اوونان: (اولان) یئرلی کلمه دیر، عمومیتله بو کلمه نی دئمکه ائششک ایسته دیکلرینی ائششکه یه حاضرلار.

فلکلوردان یارارلاناراق:

استاد محمد رضا ملک پور

(ناظر شرافخانه ای) آدین نه دیر؟ جانعلی گنت دارا بیر ساققالی چاققلا، لعنت چئویر ائیه دوعا، باققالی

آدین نه دیر؟ میرزادا آنلاماز اول دونیادا آنلایان حسرت قالار دونیادا هر بیر زادا

آدین نه دیر؟ اردشیر قولقلارین ترپه شیر هاردا اؤلور بول اولسا شیللاق آتار میرده شیر

آدین نه دیر؟ خان پاشا اویمایا یاردا یولداشا پول لاری دولدور جیبه بیر عۆمور راحت یاشا

پاییزدا باس قئیه نی کباب بیشیر فیله نی اتی یاغدا چوخ قوغور قوغورماسان اییله نی

اصغر ساعی «وولقان»

سلیمان اوغلو حیدر

حاج عباس عادلی نبانین فوناقلیغیندا ایندی گلدیم، بودی با گلدیم، چکدی گنجه ساهاات اون بیره. هاندان - گنجدن حاج حیدر پری چهره گلدی منی عاشیق مسعود و حسین نجاتی نی میندیریب، یولا چیخدیق. یاریم ساعات بوروق - بوروق یوللارایله، دره - تپه لری آشیب یاشیل میشوون سیغیناجاغینا (پناه گاهینا) یتیشدیک. عاشیق یعقوب و بش اون نفر داغچیلاردان دا اوردا واریدیلار. بوتون یولداش لارین یثری بوش! شوربانی یئییب، گلیب کورسو باشیندا ایلشدیک. عاشیق یعقوب وعاشیق مسعودچالیردیلار، حسین نجاتی دا قاوالی سسلندیریب اوخویوردو. ایسی کورسو، قارا چایدان چایی، عاشیق موسیقی سی، یئنی ایلین ایلک گونلری، باهارین نفسی باشقا بیر عالم یاراتمیشدی. هامینیزین یثرنیز بوش! لاپ بئله کئف - کئفه قاریشمیشدی! بو کئفین ایچینده بیردن حاج حیدر گلیب، دئدی: منیم اضطیراییم وار، قالا بیلیمرم. ایکی نفر یولداشلاردان حیدرکیشینی آپاریب، چنه واندان یولا سالیب، قاییتدیلار. بو شئعی او گنجه نین اولای لارینا گوره یاز میباشم.

اولوب دعوت داغا گلدیك صفایه
باشین قووزا، باخ اولدوزلو سمایه
سینیق جار جار کیمی گلمه نوایه
دئیر سن ایضراییم واردی پئندر
نه بیندیر ائی سلیمان اوغلو حیدر؟

قارین توخ کورسو باشیندا کئفیم ساز
عاشیق یعقوب عاشیق مسعود چالیر ساز
او خور قونشوم حسین دف الده آواز
پوزوب احوالیمی ائتمه موکدر
سنی تانری سلیمان اوغلو حیدر

ماشاللاه پول لوسان وار مال منالین
آهیللیق واختا راحتدیر خیالین
گۆزل اوغلانلارین اهل و عیالین
نه یالنیز سان نه یوخسول سان نه ابتر
نه ایستیر سن سلیمان اوغلو حیدر

یا شاردی فقر ایله مش کلبه قنبر
اولانمزدی ایچینده قوصصه جنبر
سنین تک شاققاواتلی بیر قلندر
نه دن اولموش بوسین و سالدا پنچر
نه دردین وار سلیمان اوغلو حیدر

یا آیری یئرده واردیر وعده گاهین
اؤزون بوردا قالیب اوردا نیگاهین
بیزی اکمک ایچون قووزانمیش آهین
وار اوردا باده وسهبا وسافر
فیریلداق سان سلیمان اوغلو حیدر
بابان تولکو آغ بالا مشهوردی کئنه
بؤیوک اوستادیمیش ترفند و فت ده
او وایقان اختیلافی مرز و حدده
دوز آند ایچمکله اولموشدو موظفر
اونا تای سان سلیمان اوغلو حیدر

یا آیری بیر پوخون وار بیلیمیریک بیز
گلیب طغیانه عشقون اولموسان هیز
بیر آرواد اورتادا واردیر یا بیر قیز
انددیب روسوای لیغین پرواسی مضطر
دوزون دئینه سلیمان اوغلو حیدر

ائله چاره بو موشکول قویما قالسین،
آدین، سائین بو ننگ ایچره بولانسین،
پول ایله اؤرت - باسیر ائله قوتارسین
دؤنر حالین، اولار بونداندا بدتر
مواظیب اؤل سلیمان اوغلو حیدر

سسین قویما چیخا، تئزباس دابانین
عیان اولسا بو ایش چوخ دیرزبانین
کئچیردر باشینا آرواد تومانین
یولار زولفون اؤلار سان کله تاس گر
آماندیر ائی سلیمان اوغلو حیدر
بو سؤزلر هاممییسی ظندیر، گوماندیر
اوحوققا او کیفیر ایشلر یالاندیر

حاج حیدر صاحب دین دیر ایماندیر
گنجه گوندوز قاچیب مسجیده ایشلر
دوز اوغلانندی سلیمان اوغلو حیدر

گوناه ائیلر مگر مؤمینلره هییهات
بوشکیاتی بئینیندن سوپور آت
یاتیب خالق هاممی «وولقان» سنده گیر یات
قلم جوهر قوتار دی دولدو دفتر
دوزون سؤیلر سلیمان اوغلو حیدر

حیدر پریچهره (سلیمان اوغلو) و اوغلانلاری، سول طرفینده واقتسیز وفات انددیب ایستکلیرینی آغلار قویان عزیزیمیز اردشیر، ساغ طرفینده ایسه اوزون و اوغورلو عؤمر سورمک، آرزیلادغیمیز اردلان

حیدر پریچهره، دیزه خللی نین
فیکری آچیق و آیدین دوشونجه
لی اینسانلاریندان اولزاق، چوخ
ماراقلی و موکمل، بؤیوک بابالاری
«آغا بالا» حاقدا بیلگی وئریلر.
«رحمتلیک آغابالا، دیزه خللی و
اطراف آبادانلیقلاردا حسابا قویلوب،
خالقین ایچینده اعتبارلی و حؤرمتلی
و سؤز سؤز ساییلان بیر اینسان ایدی.
او همیشه خالقین مصلحتینه گۆزه
دعوا-دالاشلاردا دا آراچیلیق ائدردی.
ائله جه ده خالقین منفعیتینه گاهدان
چوخ بیلیمیشلیک ده ائدردی.

گونلرده بیر گون، وایقان لا دیزه
خللی آراسیندا یئر اختلافی ایکی
کندین آداملارینی بیری - بیرینین
جانینا سالماق عرفه سینده ایدی.
آنجا، آغابالا دیزه خللی لی اولماغینا
باخمایارق، وایقان لیلارا دا امین
سایلدیغینا گۆزه، هر ایکی طرفدن حد
تعیین ائتمه یه امین سئچیلیر. او، دمیر
یولونون اوستونه چیخیب، آند ایچیر:
من دیزه خللی تورپاغینین اوستونده
یم. و بئله لیکله حدود تعیین اولور و
قال یاتیر. نچه گون سونرا بیر وایقان
لی آغابالانی گۆردوکده، سوروشور:

بیز سنه اینانیریق، آنجا سن نچه او
قاطعیته آند ایچیب، دمیر یولونو ایکی
کندین سرحدی تعیین ائتدین؟
رحمتلیک آغابالا دئیر: من قاباقدان
باشماقلاریمین ایچینه دیزه خللی
تورپاغی دولدورموشدوم. آند ایچنده
ده دیزه خللی تورپاغینین اوستونده
اولماغیما آند ایچیمیشم.
حیدر یولداشیمیزدان، اؤزللیکله
اوستاد ساعی نین بو شئعیرینین
یازماغینین آردینی ایسته مکلی، ائله
جه ده تشویق لری اوچون، دؤنه-دؤنه
تشککور ائدیریک.

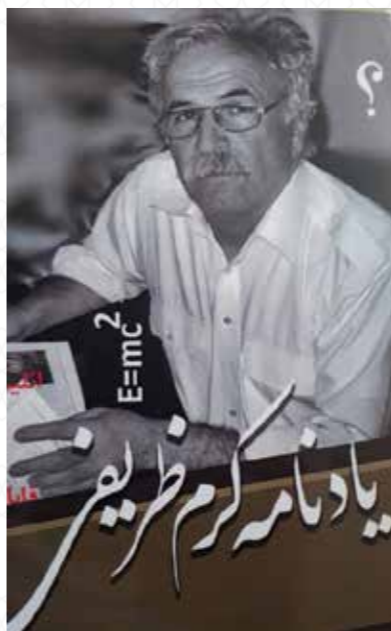

حسن کافی

کرم ظریفی و آشیق قشمن دن قالارغی بیر خاطره

(رحمتلیک کرم ظریفی اینسانلیغا تام یاراشان، بیلگین، الدن توتان، رسمی درس کیلاسارینی الدن وئرمیشدیرسه، داییمما بیر فیزیک موعلیمی کیمی داورانیب، بیلگی یایماقدا ایدی. ساغ اولسونلار جناب کرم زاده نی! جناب کرم زاده کرم ظریفی نین آجی اولوموندن سونرا، کرمه خاطرلاماق اوچون بیر مکتوب توپلانتی قرارینا گلدی. او مجموعه نی چیخارا بیلدی ده! او مجموعه ده گندن مطلبلردن بیرینی ده گوئی ده تدریس ائدن خوش مراملی حسن کافی موعلیم دیر. او مطلب فارسجا یازلمیشسا، کافی موعلیم دن ریجا انتدیگ تورکجه یه چئویریب، بیزه چاتدیرسینلار.) بو سیز، بودا کافی موعلیمین آخار شئعر و یازبسی:

کرم ظریفی دونیاسینی دییشن گونلر، قرار اولدو، قیرخینا قده ر دوستلارلا عایله سی، کرمی سئولرله بیرلیکده، همت ائله ییب بیر مجموعه (خاطرلاما) عنوانیندا حاضرلا سینلار. صادق کرمزاده جنابلاری، منه ده تکلیف ائتدییی اوچون، من ده "کرم ظریفی" ایله اولان چاغلاردان بیر نئچه سطر خاطیره یازمالی اولدوم. من او مجموعه ده "کرم ظریفی" دن ایکی خاطیره (البته فارسجا) یازمیشدیم. اونلارین بیرینی آنا دیلیمیزده، باجاردیغیم قده رچئویریب، نظریزه چاتدیریرام. مین اوچ یوزاللی آلتی دا، کرمانشاه دان منتقل اولوب شبستره گلن دن سونرا خدمت یئریم اولدو دیزه خلیل . او قده ر چکمه دی کی، چوخ دوشونجه لی و آییق ساییق اینسانلار ایله تانیش اولدوم. یاواش- یاواش یولداشلیقلار باشلانندی. کرم ظریفی ایله تانیش اولدوغوم گوندن، سانکی بیر گیزیل حس دئییردی: - بو انسان عادی بیر انسان دئییل! سونرالار گوردوم دوز دوشونورموشم. بو آدم ائله بیر ایشلر گوردو کی، هله- هله آدامین الیندن اوچ دؤرد آیددی، کرم گیلین کندلرینده، رضا خورشیدی مدرسه سینده درس

اوخوماغی یاساق ایدی. کرمین اوزونه باخدیم. سوروشدو: -هن؟! نیه تومدون؟! سؤزون قیساسی، دانیشیغین دالینی توتدوق. -کرم، آشیق قشمنی هاردان تاپاق؟! کیم اونون یئرین - یوردون تانییر؟ توتاق کی، دعوت ائله دیک، گله بیلریم؟ اوخویا بیلریم؟ اوتوز ایکی ایل دیر قشمن سسینی ائشیدن اولماییب دیر. - اونو، آتین منیم بوینوما، سیز ایشیزده اولون! قشمن عمی نی من دعوت ائدیپ، من ده گتیره جه یم!

- کرم کاش سوراقلاشاسان، یئرین- یوردون اؤیره نه سن! گۆزه سن، گله بیلر یوخسا یوخ؟! بیز خلقه قول وئریک گلنمز، یالانچی اولاریق! ... بیز های هاری اولونجا، نمایش گونوندن بیر گون قاباق کرم، آشیق قشمن اؤزو ایله سازینی کندور دن دیزه خلیله گتیرمیشدی. گئجه شامی یئییب، سوفرا ییغیشاندان سونرا کرم اوزونو "آشیق قشمن"ه توتدو: - قشمن عمی! ساز سئولرییغیشیب، سازی گتیریم؟ - کرم اوتوز ایل دن چوخ دور کی، من خالق ایچینده چالیب اوخوماغا ایجازه م یوخدور. اوتوز ایکی ایل اولارکی، هئچ منی یادا سالاندا اولماییدیر. اونداکی صمد ساغیدی، گئجه لر قاری باسا - باسا منی یاد ائله ردی. بیرده کی سن منیم سیرداشیم اولوسان. ایندی گۆر بو آغلارین حضورندا، منیم چالیب اوخوماغیم اولایلمی؟! - قشمن عمی بیر آیریلیق اوخویاجاقسان! - کرم سنین یانیندا هئچ آسقیماقدا

اولمور. او سؤزلری من سنه کورسو باشیندا اوخوموشام آخی! آنجاق، آشیق قشمن سازی باغرینا باسیب، صمد بهرنگی نین آیریلیق حاققیندا اولان شعرینی، غربتی هاواسیندا اوخودو. شعرلر ائله احساسلی و درین اوخوندو کی، هامینی بیرآری عالمه آپاردی. صاباحی سی گون، قشمن عمی، سنن اوسته چیخاندا، کندین قوجالاری، ضیالی لاری، دانشجولاری اینانمیردی لار کی، آشیق قشمنی یایخیندان گۆرورلر. کرم ظریفی آشیق قشمنه اورک وئریب دئدی: - قشمن عمی، سن اؤز سئودییین کیمی سازینی چال، اوخو! هر نه اولسا منیم بوینوما! آشیق قشمن ده دئدی: - کور الله دان نه ایستر؟ ایکی گۆز، بیر ییری بیر یوز! بیر یاندان دا آشیق کاظم گلدی، قشمن له بیر ییرلرینه چاتدیقدا، قوجاقلاشیب، آغلادیلار. دو یغولو گۆرورلریندن سونرا برنامهنی چوخ دادلی-دوزلی باشا

آی کرم عمی

نه، یامان گونلرده، قورخوب آغلادین! نه، یالتاقلیق ائدیپ، بیرین یاغلادین! نه، کسه، ناکسه، کوسو باغلادین. بیر ایل دیر هارداسان آی کرم عمی؟

هر یئرده محفل وار، اوردا سؤزون وار یام - یاشیل میشوودا، سنین ایزی ن وار سؤنمه یین او جاقسان، هله کۆزون وار بیر ایل دیر هارداسان، آی کرم عمی؟

سن آشیق قشمن یولداشی اولدون زیاد خان اوغنون، آ داشی اولدون بیر عومور "کافی" نین سیرداشی اولدون بیر ایل دیر هارداسان، آی کرم عمی؟

ائل ایله آغلایان، ائل ایله گولن هر زامان ائلی نین قدرینی بیلن آغلایان گۆزلرین یاشینی سیلن بیر ایل دیر هارداسان، آی کرم عمی؟

سن بیر معلم سن، سن بیر نکته دان داغچی لار جمعینده سن بیر قهرمان هر زامان حق دئیهن، آی گۆزل انسان بیر ایل دیر هارداسان، آی کرم عمی؟

دانیشیب گولمه یین گۆز قاباغیندا مزه لی سؤزلرین ائل قولاغیندا، گول - چیچک سوروشور میشو داغیندا، بیر ایل دیر هارداسان، آی کرم عمی؟

اؤلكه ميزده هر دؤورده وطنه، ائلينه باغلى اولان شاعيرلر، وطنين ايره لى گنتمه سى اوچون جهالت و خرافاتيله مبارزه ائديب، طنز ايله سؤزلرينى شعر قاليبينده يازيب و ياراديلار، اوچمله دن ميرزا على معجز شبيستري، ميرزا على اكبر صابير، يالقيز، و ...
بختيارى ده يازير:

كونول قم ائيله مه دوران بو حالدا قالماياچاق
چيراق - جهل و ضلالت هميشه يانماياچاق
قواي - علم تانيتديردى خلقه ايرى - دوزو
هنر پياده، جهالت سواره اولماياچاق
نه وقت دير دؤيوشور "ذوالفقارى" جهل ايله
لشين آرايه اگر سالماسا بورا خماياچاق

بختيارى حدن آرتيق عاشيق قشمه علاقه بسله ميشدى و اونون حاقيندا بعضى معاصر شاعيرلريميز كيمي شعرلر يازيب، اونا حصر اتميشدى. اويازير:

قشم يولداش ايللر بويو اده ساز
ظلمدن، ظالمدن حق دن دانيشدين
دوستلار اولدو صحبتيندن سرفراز
ستمكاردان عدالت دن دانيشدين

●●●

"بختيارا" م ايندى سنى گورمه رم
اوره ييمه دولوب چوخلو قووصه، قم
عباسدان، قاسيمدان گاهدان خان كرم
سؤز استادى علسگردن دانيشدين

و باشقا يترده قشمه بئله يازير:

اثرلرين خلقيميزى شاد ائدير
اوخودوقجا لذت چكير داد ائدير
"بختيارى" گزير سنى ياد ائدير
عمل لرين اولماياچاق زاي قشم
شاعير قشمين وفاتيندا بئله يازير:

ناگه باد صرصر وئردى بد خبر

قشم بو دونيادان كؤچدو ده گئتدى

گؤزلريم قارالدى قليبم سيخيلدى

عزرائيل ياشيمدان كنجدى ده گئتدى

اليميزدن چيخدى اولوبير اينسان

قوش كيمي داغلارا اوچدو دا گئتدى

بيرگون ده دئيرلر بو "بختيارى"

هيجران شربتيني ايچدى ده گئتدى

شاعير بختيارى جامعه ده معليمن مقامينا بؤيوك ديه ر وئير.
اودا بير چوخ شاعيرلر كيمي معليمن منزلت و مقامينا سؤزلرينى
بئله قلمه آليز:

بير كاتيب ايستيرم بيله درديمي
فله بين كاخينا يازا گؤنده ره
بلكه عدواتدن بير آز ال چكيب،
چرخينين فرمانين بيزه دؤنده ره
ائلين غمين دويان شاعير اورك سؤزلرينى، بئله يازير:
بختيارى ياشير ائل هوسينده
فيكرى قالب ائلين قم - قوصصه سينده
دئمه قوجالبيدير بير ايش گورنمز
داغلارى تيتره در هر نفسينده

●●●

سؤزوم چوخدور دئسم آغلادار سنى
وئر قم لينه، باغلادار سنى
ائشيبم آلودور، ايچه ريم آتش
چولقالا ماتمه، ديغلادار سنى

البته بونو دئمه لى يم كى، شاعير چوخلو كلمه لرى شبيستر لهجه سيله يازيب و شعرلرين چوخوندا بو گؤزه چاپير. من تايب ائندنه هئچ اونلارى دئشمه فيكرينده دئييلديم. اونون اوچون اولدوغو كيمي چاپ گؤستيريم. شاعير بعضى يئرلرده اؤزونو ذوالفقارى آلدانديرير. شعرلرينين بيرينده بئله يازير:

"ذوالفقارى" اللشير كل - بشر خندان اول

اول سبب دن دير كى، ويران ائيله بير قمخانه نى

او قديم سؤزلر داها كارائيله مز بو ميللته

ايندى قرانى اوخور تفسير ائدير هر آيه نى

شبيستري شمالى قيسمتينده يئرلشن ميشوو داغى منطقه نين دئمك اولاركى، يئر اوزونده ايلك يارانميش داغلاريندان دير و تاريخچى و تحقيقاتچى لارين يازديقلارنا گؤره، ۷۰۰ ميليون ايلدن چوخ بو داغين سابقه سى واردير. حتى قيل قاميش داستايندا كى، بشريتتن بيرينجى داستانى ساييلير، اوردا ميشوودان آد اياريليب دير. اونا گؤره بو داغين عظمتى و قورولوشونا چوخلو شاعيرلر شعرلر يازيب و ياراديلار. حورمتلى مرحوم پروفيسور زهتابى، ميشوو افسانه سى آيندا بير گؤزل منظومه يازيبدير. هابئله عاشيق قشم و باشقا عاشيق لار ميشووداغى حاقيندا چوخلو شعرلر يادىگار قويوبلار.

بختيارى ده ميشوو داغى حاقيندا يازير:

سرين بولاقلاردان آخان سولاردان

وئر بيزلره پاى آي ميشووداغى

...

●●●

آرخان ساوالاندير، سهند قارداشين
گؤزومه او جادير، اولاردان باشين
"بختيارى" اولوب سنين سيرداشين
خدمتين ائيله مز زاي ميشووداغى

ميرزا آقا بختيارى كيمي دير؟

حسين اقدسى

ده ايستك و اصراريم بير اونون يازيلاريني بير يئر توپلاييب چاپ ائتمه يه، يئر چاتمادى! جمعه گونلرينين بيرينده يئنه شبيستره باش ووروب بنگاها گئتديم. جناب بختيارى نى و بير نئچه جمعه اورايا گلمه مه سيني سوروشدوم. اونون، خسته اولدوغونو و تبريزده خسته خانايا اياريلديغيني اؤيرنديم. تبريزه گلنده خسته خانايا گئديب، سون دفعه اولراق گوروشدوك. نئچه گون سونرا دونياسيني ديشيب، تانرى نين رحمتينه قووشدو.

من اؤزومه بير بورج بيله رك، ايستيرديم كى، او مرحومون شعرلرينى سؤز وئرديبم كيمي، بير يئر توپلاييب، امكان قدر چاپ ائتديرك؛ اونا گؤره بو مساله نى اونون اوغلو، بابك بختيارى جنابلارى ايله اورتايا قويودوم، ساغ اولسونلاركى، اونلاردا منيم سؤزومو يئر سالماديلار. بيرگون بير چانتادا مرحومون يازيلاريني منه گتيردى. شاعيرين دنديبى كيمي، يازديقلارى هئچ بير دفترده توپلانميشدى. هر بيريني بير كاغيددا ايدى. چوخلارينا هئچ تاريخده قويماميشدى. دئمك، منه دوغرو سؤيله ميشدى. شعرلرين چوخو ناقص و ياريمچيق قالميشدى. من حؤوصله ايله بونلارى اوخويوب، بير مجموعه كيمي توپلاماغا چاليشديم. منيم اوچون بو شعرلرين انا ديلينده اولماسى و بير همشهرى اولدوغو اوچون وطنه و ديليميزه حورمت بسله مه سى، ده يرلى دير. بختيارى بير اينسان سئور و خالقينا اورك يانديران سؤزلرينى بئله قلمه گتيرير:

ميرزا آقا بختيارى، اؤنجه دن تانسايديمدا، ۱۳۹۳ - جو ايلدن برى، شبيسترده، كمالي جنابلارينين بنگاهيندا آرتيق تانيش اولدوم. قاباقلار، اوتوروب بير يئرده صحبتيميز اولماميشدى. من تبريزده ياشاديغيم اوچون آنايوردوم شبيستره هر هفته جمعه گونلرى گليب و دوستلاريمي گؤره رديم. جناب كمالي نين بنگاهيندا بعضى دوستلارلا گوروشوب و صحبت لشرديك. بختيارى جنابلاريني دا چوخ اوردا گوروب، شيرين صحبت لريني دينلرديك. رحمتليك بختيارى نين انا ديليميزه حدن آرتيق علاقه سى و سئوگى سى، منى ماراقلانديراردى. او، ميرزا على معجزون بعضى شعرلرينى اوخويوب، يوردوموزون محتشم شاعيرينين، يوز ايلدن آرتيق اؤنجه، درين تفكره صاحب اولدوغونو بيزه سؤيله ردى. بيرگون بختيارى جنابلاريندان سوروشدوم:

- سيزين ده انا ديلينده شعرلرينيز وارديرمى؟ اولورسا، اونلاردان دا بيزه اوخويون.

لاكن او، الچاق كونول اولدوغو اوچون دئه ردى:

- آي كيشى منيم شعرلريم ده شعردير، سيزه اوخويوم؟!

من اونا سؤيله رديم: - انا ديليميزده هر كيم اورك سؤزلرينى قلمه گتيرسه، انا لاريميزا حورمت و خلقميزه سايعى دير!

... جمعه لرين بيرينده شعرلريندن بيزه اوخودو. شعرلرى اجتماعى ايدى. اوندا، هومانيسم، وطن پرورليك تفكورونو داها آرتيق گوستيريردى. بيز ايسته ديكسه، لاكلن حاضير اولمادى شعرلرينى چاپ اوچون بيز دوستلارا وئرسين؛ منيم

شرح حال نظامی از قافله سالاران شعر و ادب فارسی در آذربایجان

دکتر حسن امین لو

تصحیح مثنوی‌های نظامی و تحقیق در آثار و احوال نظامی کرده است، دربارهٔ اینکه آیا به‌موجب این بیت‌ها می‌توان نظامی را قمی یا تفرشی دانست، به دو نکته اشاره کرده. وی در این‌باره توضیح داده است که «این دو بیت به ابیات نظامی هر چند شباهت تام دارد و زبان، همان زبان است، اما در نسخ کهنسال ما این دو بیت نیست. به‌علاوه، این دو بیت در جایی واقع شده است که ارتباطی با مطلب ندارد و رشتهٔ معنی را قطع می‌کند؛ یعنی در میانهٔ این دو بیت:

**نظامی، ز گنجینه بگشای بند
گرفتاری گنجه تا چند؟ چند؟
برون آر اگر صیدی افکنده‌ای
روان کن، اگر گنجی آکنده‌ای**

این دو بیت کمال ارتباط معنوی و لفظی را با هم دارند و صاحب ذوق سلیم می‌داند که جای دو بیت قم و تفرش در میان این دو بیت نیست. پس با آنکه عراقی بودن نظامی مسلم است و پدر و نیاکانش اهل عراق عجم بوده‌اند، دلیل مسلمی بر قمی و تفرشی بودن وی در دست نیست و این دو بیت به دلیل عدم تناسب مکان و نبودن در نسخ کهنسال، شاید الحاقی باشند.

مرحوم استاد عبدالحسین زرّین‌کوب نیز ادعای قمی بودن نظامی را نادرست دانسته و نوشته است که «انتساب او به قهستان شهر قم بی‌شک اختراع نسخه‌نویسان و تذکره‌پردازان متأخر است و در آثار خود او هیچ چیز آن را تأیید نمی‌کند.

با وجود اینکه مرحوم وحید دستگردی، قمی بودن نظامی را قبول ندارد اما در روی جلد مخزن الاسرار که با تصحیح او چاپ شده است نظامی، قمی شهیر به گنجوی نوشته شده است.

نظامی در فاصله سال‌های ۶۰۲ تا ۶۱۲ در گنجه درگذشت و آرامگاهش در همان شهر است. آرامگاه نظامی گنجوی، در حاشیه غربی شهر گنجه قرار دارد.

نظامی در زمره گویندگان توانایی است که نه تنها دارای روش و سبکی جداگانه است، بلکه تأثیر شیوه او بر شعر پارسی نیز در شاعران پس از او آشکارا پیداست. نظامی از دانش‌های رایج روزگار خویش علوم ادبی، نجوم، فلسفه، علوم اسلامی، فقه، کلام و زبان عرب آگاهی گسترده‌ای داشته و این ویژگی از شعر او به روشنی دانسته می‌شود. روز

جمال‌الدین ابومحمد الیاس بن یوسف بن زکی بن مؤید، متخلص به نظامی زاده ۵۳۵ هجری قمری، شاعر و داستان‌سرای ایرانی در سده ششم هجری، به‌عنوان صاحب سبک و پیشوای داستان‌سرایی در ادبیات پارسی شناخته شده‌است.

بسیاری از تذکره‌نویسان زادگاه نظامی را شهر گنجه معرفی کرده‌اند. گنجه یکی از شهرهای قدیم ایران و بخشی از ولایت ازان به شمار می‌رفته که امروزه در جمهوری آذربایجان واقع شده است. گنجه، همان شهری است که نظامی شهرت خویش را هم از آن گرفته و در همان شهر نیز چشم بر دنیا بسته است. با این حال، نظامی را عراقی‌الاصل دانسته‌اند؛ یعنی اینکه نیاکان او از مردمان عراق عجم بوده‌اند. مرحوم استاد وحید

دستگردی در این‌باره نوشته است که «عراقی‌الاصل بودن وی مسلم است؛ بدین دلیل که در همه جا عراق را ستایش و همواره به دیدار عراق و مسافرت بدین اظهار شوق کرده؛ و از آن جمله است دو بیت زیر از مخزن الاسرار

**گنجه گره کرده گریبان من
بی‌گرهی گنج عراق آن من
بانگ بر آورد جهان کای غلام
گنجه کدام است و نظامی کدام؟**

«یعنی گنج مُلک عراق عجم بی‌گره توطن و سکونت، از آن من است و من از آن دیارم، ولی گنجه گریبان مرا بر خود گره کرده و نمی‌توانم از آن جایگاه به سمت عراق بروم.»

البته اینکه اصل نظامی از عراق عجم بوده است، سبب شده که برخی از صاحبان تذکره نیز با دست‌آویزی به دو بیت منسوب به نظامی در «اقبال‌نامه»، وی را اهل قم یا تفرش بدانند. در برخی نسخه‌های اقبال‌نامه یا خردنامه، این دو بیت به چشم می‌خورد:

**«چو دُر گر چه در بحر گنجه گم
ولی از قهستان شهر قم
به تفرش دهی هست «تا» نام او
نظامی از آنجا شده نامجو»**

مرحوم استاد وحید دستگردی که سال‌ها عمر خویش را صرف

و داها دوغروسو اورک سؤزلرینی، منظوم شکلیده یورداشلارینا سؤیله مک ایسته بیر، و بئله یازیر:
اوربیم دولودور فیکریم پریشان
داغلاری یئریندن آتماق ایسته رم
چاپیم قایالاری تۆکوم دریایا
قورونو سولازا قاتماق ایسته رم
...

جهاندا یاشاسین آزاد هر انسان
ظالمین باشینی دارتماق ایسته رم
●●●

"بختیارا" م چوخلوددیم، دانیشدیم
دانیشدیقا آلولاندیم، آیشدیم
عؤمور کنچدی کهنه لره قاریشدیم
دنیا نی عقبایه ساتماق ایسترم

دوخسان یاشینا چاندیقدا، برخی دوستلاردان گیلتی لی اولدوغواو چون اورک سؤزلرینی بئله قلمه آیر:

بختیارام چاندیم دوخسان یاشیما
نه لر گؤردوم، نه لر گلدی باشیما
سوروشسالار ننتجه گؤردون جهانی
بیر به بیر دئییه رم دؤز منیم دوستوم
بی وفا قوهومدان ایکی اؤزلو دوستان
جهد ائیله الینی اوز منیم دوستوم
ایلر بویو هر محنته دؤز موشم

سندده منیم کیمی دؤز منیم دوستوم
بختیاری خالقینا اومودبسله ییب، اونون گله جیینه فیکرلشیب، یازیر:

بلبل - شیدا نه دن دیر بیر بئله افغانی وار؟
قونچاسی گولر اوچون خاربله ده پیمانی وار
بولبولون شور و فغانی گر حدودیندان چیخا
یا گرک جانین وئره یا نئچه ایل زندانی وار
منده بیر بلبل کیمی اؤز یوردوما گلدیم سسه
باخمادیم خارین الینده خنجر برانی وار
خالقیمی ستودیم اونون عشقینده دوشدوم چؤلره
بیلمه دیم ال چاتمایان دهشتلی بیر دورانی وار
"بختیاری" غم بئمه باغلا اومیدین اتلره
گز، دولان، آختار گیلن هر غصه نین درمانی وار
ایسته رم خلقیم اوچون بیر مختصر عنوان یازام
قوی دستینلر شاعیرین بالدان شیرین دیوانی وار
روحو شاد و مزاری نورایله دولسون

بوردا بیر شعر دئدیم قانسین قانانلار
حقیقت دیر، نه افسانه معلم
قالخدی گوئییه سندن درسین آلانلار
یول چکدیلر کهکشانه معلم
●●●

بیز ساخلاریق استادلارین حؤرمترین
اونوتماریق صادقانه خدمتین
آرتار سنین گونو گوندن شوؤکتین
سندن قالار بیر نیشانه معلم
●●●

"بختیاری" بیلر سنین قیمتین
ایلر بویو ساخلار سنین حؤرمترین
قویماشطان دبیشدیر سین نیتین
لطمه وررار دوز ایمانه معلم

شاعیرین دوغما یوردو شبستره علاقه و سئوگیسی حدن آرتیق اولدوغواو چون شبسترلی لرین علم و معرفته قیمت، معاریفلشمه لرینی بئله قلمه آیب.

جاهیل لردیر ترقی نی دوندوران
علمین، عدلین ریشه سینی یاندیران
شبسترلی علم آختارار هر زامان
مکتبین خدمتی شبسترده دیر
●●●

"ذوالفقاری" یتکه-یتکه دانیشما!
جهله، علمه، عدالته قاووشما
عبث یتره آلولان ییب آیشما
علمین حمایتی شبسترده دیر

ائلبین و یوردونون سعادتینی ایسته بین شاعیر، اؤز نیسگیللی اورک سؤزلرینی نه گؤزل یازیر:
ایسته رم هر زمان ائل سعادتین
اوزلره باغلانان یول لار آچیلسین
نغمه لر یوردومدا بیر صنعت اولسون
بولبول تک اوخویان دیلر آچیلسین
●●●

شاعیر اومود باغلار صاباحی گؤزلر
محو اولسون یوردومدان کدرلی سؤزلر
شاد اولسون گلینلر ایناسین قیزلر (قیزلار)
شال دوشسون باشیندان تتلر آچیلسین
بختیاری یازیلاری نین هنج یئرینده، اؤزونوشاعیر آدلاندر ماییب

۲۱ اسفند در تقویم رسمی ایران روز بزرگداشت نظامی گنجوی است. از زندگانی نظامی اطلاعات دقیق در دست نیست و درباره سال تولد و وفات او نقل‌های تذکره‌نویسان مختلف است. آنچه مسلم است او در شهر گنجه می‌زیست و در همین شهر وفات یافته است. وی خیلی زود یتیم شد و از ابتدا توسط دایی مادرش، بزرگ شد و تحت حمایت وی تحصیل نمود. مادر او از اشراف کرد بوده و این بر پایه بیت زیر از دیباچه لیلی و مجنون دانسته شده‌است.

**گر مادر من رئیسه ی کرد
مادر صفتانه پیش من مرد**

نظامی همه عمر خود را در گنجه در زهد و عزلت به سر برد و تنها در سال ۵۸۱ سفری کوتاه به دعوت سلطان قزل ارسلان به سی فرسنگی گنجه رفت و از آن پادشاه عزت و حرمت دید. نظامی هر چند شاعری مدح‌پیشه نبوده، ولی با تعدادی از فرمانروایان معاصر مربوط بوده‌است، از جمله:

۱ فخرالدین بهرامشاه پادشاه ارزنگان از دست‌نشانندگان قلع ارسلان سلطان سلجوقی روم که کتاب مخزن الاسرار را به نام او ختم کرده‌است.

۲ اتابک شمس‌الدین محمد جهان پهلوان که منظومه خسرو و شیرین را به او تقدیم نموده است.

۳ طغرل بن ارسلان سلجوقی و قزل ارسلان بن ایلدگز که در منظومه خسرو و شیرین از ایشان نام برده‌است.

۴ ابوالمظفر اخستان بن منوچهر شروانشاه که لیلی و مجنون را به نام او به پایان برده است.

آثار نظامی

اثر معروف و شاهکار بی‌مانند نظامی، خمسه یا پنج گنج است که در قلمرو داستان‌های غنایی امتیاز بسیار دارد و او را باید پیشوای این گونه شعر در ادب فارسی دانست. شاعر بر روی هم رفته سی سال از زندگانی خود را بر سر نظم و تدوین آن‌ها گذاشته‌است. خمسه یا پنج گنج نظامی شامل پنج مثنوی است به شرح زیر:

۱ مخزن الاسرار

از نمونه‌های بارز ادبیات تعلیمی در زبان پارسی است. این مثنوی در حدود ۲۲۶۰ بیت مشتمل بر ۲۰ مقاله در اخلاق و مواعظ و حکمت که در آستانه چهل سالگی شاعر به اتمام رسیده‌است

۲ خسرو و شیرین

مثنوی خسرو و شیرین حکایت عاشقانه ای است که در آن خسرو برای بار اول شیرین را در چشمه‌ای مشغول شنا می‌بیند و شیفته او می‌شود. در جریان داستان جوانی به نام فرهاد نیز عاشق شیرین می‌شود. شیرین نیز به فرهاد دل می‌بندد. خسرو نیز برای ایجاد حساسیت در شیرین، معشوقه دیگری به نام شکر اصفهانی را می‌گزیند و این رقابت‌ها داستان را جذاب تر می‌کند. این مثنوی در ۶۵۰۰ بیت، که به سال ۵۷۶ هجق نظمش پایان گرفته‌است.

۳ لیلی و مجنون

اگرچه نام لیلی و مجنون پیش از نظامی گنجوی نیز در اشعار و ادبیات پارسی به چشم می‌خورد، ولی نظامی برای نخستین بار، آن را به شکل منظومه‌ای واحد در ۴۷۰۰ بیت به درخواست پادشاه شروان به نظم کشید. نظامی خود از بابت این سفارش ناراضی و بی‌میل بوده‌است و کار را در چهار ماه به پایان برده، نظم این مثنوی به سال ۵۸۸ هجری به پایان رسیده‌است.

۴ هفت پیکر

آن را بهرام‌نامه و هفت گنبد نیز خوانده‌اند، این مثنوی در ۵۱۳۶ بیت، در سرگذشت افسانه‌ای بهرام گور است. نظامی به ایران عشق می‌ورزیده و در این اثر در وصف ایران ابیاتی دارد:

**همه عالم تن است و ایران دل
نیست گوینده زین قیاس خجل
چونکه ایران دل زمین باشد
دل ز تن به بود یقین باشد**

۵ اسکندرنامه

این اثر در ۱۰۵۰۰ بیت، مشتمل بر دو بخش شرفنامه و اقبالنامه که در حوالی سال ۶۰۰ قمری به اتمام رسیده‌است.

۶ نظامی علاوه بر پنج گنج دیوانی مشتمل بر قصاید، غزلیات، قطعات و رباعیات دارد.

زبان شعر و سبک سخن‌سرایی نظامی نخستین کسی که سعی وافری در ارائه مجموعه‌ای منسجم و مصحح از آثار نظامی کرد، وحید دستگردی بود که حاصل کارش بین ۱۳۱۳ تا ۱۳۱۷ خورشیدی منتشر شد. پس از وی چاپ‌های دیگری نیز انتشار یافت که از جمله آنها مجموعه شش جلدی با تصحیح و توضیح دکتر بهروز ثروتیان است که از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۷۹ توسط انتشارات توس به چاپ رسیده‌است، و دوباره در سال ۱۳۸۶ با تصحیح و شرح مجدد توسط انتشارات امیرکبیر منتشر شده‌است.

خمسه نظامی گنجه‌ای در فهرست میراث مستند برنامه حافظه جهانی یونسکو از سوی ایران ثبت گردیده‌است.

نظامی از شاعرانی است که باید او را در شمار ارکان شعر فارسی و از استادان مسلم این زبان دانست. وی از آن سخنگویانی است که مانند فردوسی و سعدی توانست به ایجاد و تکمیل سبک و روشی خاص دست یابد.

وی در انتخاب الفاظ و کلمات مناسب و ایجاد ترکیبات خاص تازه و ابداع معانی و مضامین نو و دلپسند و تصویر جزئیات با نیروی تخیل و دقت در وصف مناظر و توصیف طبیعت و اشخاص و به کار بردن تشبیهات و استعارات مطبوع و نو، در شمار کسانی است که بعد از خود نظیری نیافته‌است.

ضمنا بنا بر عادت اهل زمان از آوردن اصطلاحات علمی، واژگان و ترکیبات عربی وافر و بسیاری از اصول و مبانی حکمت و عرفان و علوم عقلی به هیچ روی ابا نکرده و به همین سبب و با توجه به دقت فراوانی که در آوردن مضامین و گنجانیدن خیالات باریک در اشعار خود داشت، سخن او گاه بسیار دشوار و پیچیده شده‌است. با این حال مهارت

او در ایراد معانی مطبوع و قدرت او در تنظیم و ترتیب منظومه‌ها و داستان‌های خود باعث شد که آثار او به‌زودی مورد تقلید قرار گیرد.

نظامی گرچه شاعری داستان‌سراست و بیشتر به داستان‌های عاشقانه یا به قول خود وی به «هوسنامه»ها پرداخته‌است، ولی او شاعری است حکیم و اندیشه‌ور، آشنا با فرهنگ و تاریخ ایران، که در پس قصه‌ها و هوسنامه‌هایش نکاتی عمیق نهفته‌است، و به همین سبب است که او چند بار از خوانندگان مثنوی‌هایش خواسته‌است تا رازها و رمزهای موجود در شعر او را نیز کشف کنند.

نظامی و پیشینیان

اشعار نظامی گنجوی با سرچشمه فرهنگ ایرانی او، ایران پیشااسلامی و پسااسلامی را وحدت می‌بخشد. داستان‌سرایی در زبان فارسی به وسیله نظامی شروع نشده لیکن تنها شاعری که تا پایان سده ششم توانسته‌است ادبیات غنایی را به حد اعلای تکامل برساند، نظامی است. کامران تطف و جری کلینتون در کتابی با عنوان «شعر نظامی» جایگاه ادبی او را «میان فردوسی و مولوی» ارزیابی می‌کنند. برخی از غزلیات نظامی درونمایه فلسفی و کلامی دارد. نظامی مفاهیم فلسفی و کلامی را معمولاً بی‌توسل به اصطلاحات فنی آن به کار برده‌است. او مانند خیام اندیشه‌هایی چون اغتنام فرصت و دم غنیمتی، زود گذر بودن عمر، بی‌اعتباری جهان و گذرا بودن آن اشاره می‌کند. پاره‌ای از داستان‌های نظامی در شاهنامه نیز آمده‌است، همچنین نظامی از لحاظ سبک و سخنوری از فخرالدین اسعد گرگانی سراینده مثنوی ویس و رامین نیز بهره برده‌است. او در کتاب‌های خسرو و شیرین، لیلی و مجنون، اسکندرنامه و هفت پیکر از فردوسی و شاهنامه نام می‌آورد. نظامی در کتاب شرفنامه داستان اسکندر از ولادت تا فتح ممالک مختلف و بعد هم باز گشت به رم را می‌گوید و در واقع داستان اسکندری که فردوسی در شاهنامه ناگفته گذاشته بود را به رشته نظم در آورده است. نظامی در اسکندرنامه، فردوسی را سخنگوی پیشینه دانای توس می‌خواند.

از ان خسروی می‌که در جام اوست

شرف نامه خسروان نام اوست

سخنگوی پیشینه دانای توس

که آراست روی سخن چون عروس

همچنین برخی از ابیات نظامی با شاهنامه تطبیق دارد:

فردوسی:

چنان دان که شاهی و پیغمبری

دو گوهر بود در یک انگشتری

نظامی:

نزد خرد شاهی و پیغمبری

چو دو نگین است در انگشتری

فردوسی:

جهان را بلندی و پستی تویی

ندانم چه‌ای هر چه هستی تویی

نظامی:

همه نیستند آنچه هستی تویی

پناه بلندی و پستی تویی

نظامی هر چند نمونه عالی کار فخرالدین اسعد گرگانی در ویس و رامین را پیش روی داشته، با زیرکی و جوهرشناسی خاص خود داستان‌هایی را برای منظوم کردن پیش کشیده که بیشتر مقبول طبع ایرانیان مسلمان واقع شده‌است.

نظامی از معاصران خود با خاقانی دوستی داشت، و چون خاقانی در گذشت، نظامی در رثایش چنین سرود:

**به دل بودم که خاقانی در یغا گوی من گردد
در یغا زانکه من گشتم در یغاگوی خاقانی**

مقلدان خمسه نظامی و تأثیر نظامی بر شعرای دوره‌های بعد، بخش بزرگی از ادبیات منظوم فارسی، تقلید از آثار نظامی است. نظامی به دلیل سبک سخن‌سرایی و زبان شعر مخصوص به خودش، مورد تقلید بسیاری از شاعران قرار گرفته‌است.

برخی پژوهشگران، نظامی گنجوی را پایه‌گذار ساقی‌نامه می‌دانند. بعدها شاعران دیگر مانند حافظ نیز راه نظامی را ادامه دادند و ساقی‌نامه را به سبکی در ادبیات فارسی تبدیل کردند. نظامی در آغاز داستان‌های اسکندرنامه، به قصد براءت استهلال دو بیت ساقی‌نامه آورده‌است. دو بیت ساقی‌نامه، چکیده داستانی است که بعد از آن می‌آید.

لیلی و مجنون نظامی، سرآغازی شد برای مثنوی‌های بیشماری که در دوره بسیار طولانی به تقلید از آن پرداختند. این سروده‌های تقلیدی تقریباً در تمامی زبان‌هایی که خود را تحت نفوذ فرهنگی زبان و ادبیات فارسی می‌دانستند، مانند فارسی، کردی و پشتو سروده شدند؛ ولی تنها تعداد کمی از این سروده‌ها ماندگار شدند.

نخستین مقلد بزرگ منظومه لیلی و مجنون نظامی در زبان فارسی، امیرخسرو دهلوی است. بعدها نورالدین عبدالرحمن جامی نیز در هفت پیکر خود، منظومه لیلی و مجنون را بازآفرینی کرده‌است. در دوره تیموری و دوره صفوی چندین شاعر در ایران و هند، از جمله‌هاتفی خرجردی، میرزا محمدقاسم گنابادی و هلالی جغتایی، لیلی و مجنون را بازآفرینی کردند و این روند تا دوره قاجار نیز ادامه یافته‌است. علاوه بر این سلمان ساوجی نیز از شعرایی است که سخت تحت تأثیر لیلی و مجنون نظامی بوده‌است و این تأثیر در فراق‌نامه او مشهود است. سهیلی جغتایی نیز منظومه‌ای با عنوان لیلی و مجنون و به پیروی از نظامی سروده‌است. تازه‌ترین منظومه‌های لیلی و مجنون از نامی‌اصفهانی و سرانجام حسن اهتمام (۱۳۳۵ خورشیدی) است. در مجموع به گفته حسن ذوالفقاری، ۸۶ نظیره‌پرداز به استقبال لیلی و مجنون نظامی رفته‌اند.

روایت امیرخسرو دهلوی، جنبه عشق زمینی بیشتری داشته و مجنون و لیلی دست‌کم برای یک شب به مراد دل می‌رسند. در این روایت اشتیاق لیلی بیش از مجنون است. برخلاف روایت نظامی، در روایت دهلوی خبری از ازدواج لیلی نیست؛ ولی در عوض مجنون با خدیجه، دختر رئیس قبیله ازدواج می‌کند؛ ولی طاقتم نمی‌آورد و باز سر به بیابان می‌گذارد. به گفته محمدجعفر محجوب، علاوه بر فضل تقدم، روایت نظامی بر روایت امیرخسرو دهلوی برتری انکارناپذیری دارد.

تهیه و تنظیم: رونقی

وطنم آذربایجان

ای وطن، ای مادر دل‌بندمن
 ای وطن، ای هدیه از خاوندمن
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 دشتهایت پرز یاس و یاسمن
 بهتر از جانی برایم ای وطن
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 ساوانت، قله‌ی بالا بلند
 کوه قافلاتی به سان کله قند
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 بابک رزم آور و شیر ژبان
 باقر و ستار، با عنوان خان
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 سرزمینت گل بکار داز آراز
 آجی چای در راه با صدرشته ناز
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 گرد مردانت همه پرچم به دست
 ملت از جام محبت مست مست
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 در سر راهت، قشم با ساز و نی
 عاشیق العسگر، ده ده قورقود زدی
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 شهریار، آن مالک ملک سخن
 ترک‌تاز و ترک مردو ترک زن
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 نام تو استاره‌ی هفت آسمان
 لرزه افکنده دل اهریمنان
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 معجز، آن نام آور و مرد زمن
 همچو تاجی بر سر ایران بمان
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 غرش شیران توطول زمان
 «رونقی» با شیر مردان هم‌زبان
 خانه‌ی امیدم آذربایجان
 هر طرف بستان و هر سویت چمن
 شاد باش و شاد زی و شاد مان
 یک طرف کوه پراز برف سهند
 میشوو بلقیس و سندان، سامبران
 نبی و هاجر، دونسل قهرمان
 زینب، آن اعجوبه‌ی خلدآشیان
 جیغاتی و تاتائو، با روی باز
 تابگیرد اورمی گوئی تازه جان

ادبیات عمومی

زندگیتان سرشار عشق و امید

فریدون مشیری

من دلم می‌خواهد
 خانه‌ای داشته باشم پُر دوست
 کنج هر دیوارش
 دوست‌هایم بنشینند آرام
 گل بگو گل بشنو
 هر کسی می‌خواهد
 وارد خانه‌ی پر عشق و صفایم
 گردد
 یک سبد بوی گل سرخ
 به من هدیه کند
 شرط وارد گشتن :
 شست و شوی دل‌هاست
 شرط آن
 داشتن یک دل بی رنگ و
 ریاست
 بر درش برگ گلی می‌کوبم
 روی آن با قلم سبز بهار
 می‌نویسم :
 ای یار
 خانه‌ی ما اینجاست
 تا که سهراب نپرسد دیگر :
 خانه دوست کجاست؟

ادبیات کودکان

مرد نماز گزار و شیطان

نوشته‌ی مازیار

مردی صبح زود از خواب بیدار شد تا نمازش را در مسجد بخواند. لباس پوشید و راهی مسجد شد. در راه به زمین خورد و لباسش کثیف شد. او بلند شد، خودش را پاک کرد و به خانه برگشت، لباسهایش را عوض کرد و دوباره راهی مسجد شد. در راه و در همان نقطه مجدداً به زمین خورد. دوباره بلند شد، خودش را پاک کرد. به خانه برگشت و یکبار دیگر لباسهایش را عوض کرد و به سوی مسجد روانه شد. در راه مسجد با مردی چراغ به دست بر خورد کرد. نامش را پرسید. مرد پاسخ داد: من دیدم شما در راه مسجد دو بار به زمین افتادید. به این خاطر چراغ آوردم تا بتوانم راهنمایان را روشن کنم. مرد اول از او تشکر کرد و هر دو راهشان را به سوی مسجد ادامه دادند، همین که به در مسجد رسیدند، مرد اول از مرد چراغ به دست خواست به مسجد وارد شود و با او نماز بخواند. مرد دوم از رفتن به مسجد خودداری کرد. مرد اول درخواستش را تکرار کرد و مجدداً همان جواب را شنید. مرد اول سؤال کرد که چرا نمی‌خواهد وارد مسجد شود و نماز بخواند. مرد دوم پاسخ داد من شیطان هستم و وقتی تعجب مرد اول را دید، ادامه داد. من شمارا در راه مسجد دیدم و این من بودم که باعث زمین خوردن شما شدم. وقتی شما به خانه رفتید و خودتان را تمیز کردید و به مسجد برگشتید. خدا همه‌ی گناهان شما را بخشید. من برای بار دوم باعث زمین خوردن شما شدم وقتی آن هم شمارا تشویق به ماندن در خانه نکرد و دوباره به راه مسجد برگشتید. خدا همه‌ی گناهان افراد خانواده تان را بخشید. من ترسیدم که اگر بار دیگر باعث زمین خوردن شما بشوم و شما همان کار قبلی را ادامه دهید خدا گناهان افراد دهکده تان را خواهد بخشید. بنا بر این شمارا سالم به مسجد رساندم.

- ۱ متعلق به شماست ولی همه‌ی افراد از آن استفاده می‌کنند
- ۲ در یک خانواده یک دختر به تعداد مساوی خواهر و برادر دارد اما تعداد برادران هر پسر نصف خواهران اوست. در این خانواده چه تعداد خواهر و برادر زندگی می‌کنند؟
- ۳ آن چیست که در آن روسیه مقام اول، فرانسه مقام دوم و ایران مقام سوم را دارا هستند؟
- ۴ پدر و مادری شش فرزند پسر دارند. هر پسر یک خواهر دارد. این خانواده چند نفری است؟
- ۵ آن چیست در بچگی رایگان است اما در پیری بسیار گرانقیمت است؟
- ۶ خیاطی پارچه‌ی ۱۶ متری را هر روز ۲ مترش را می‌برد. آخرین تکه‌ی پارچه چندمین روز بریده خواهد شد؟
- ۷ الهام دختر حسین است. حسین..... پدر الهام است «جای خالی را پر کنید»
- ۸ من وقتی کودکم قدم بلند است، هر قدر بزرگتر و پیر تر می‌شوم قدم کوتاه تر می‌شود. من چیستم؟

حکایتی برگرفته از کلیله و دمنه بوزینگان و کرم شبتاب

تهیه و تنظیم: دکتر شیوا کمالی اصل

آورده‌اند که جماعتی از بوزینگان در کوهی بودند. وقتی شب شد، باد تندی شروع به وزیدن کرد و هوا سرد شد. بوزینگان از سرما رنجور و بیچاره شدند و پناهگاهی نیافتند. ناگاه کرم شبتابی دیدند و گمان بردند که اخگر آتش است و خواستند آتشی برافروزند. هیزم جمع کردند و بر آن کرم شبتاب نهادند و شروع به دمیدن کردند. در آن نزدیکی پرنده‌ای بر درختی بود و از آن بالا فریاد می‌زد که این آتش نیست و کرم شبتاب است، ولی بوزینگان به او توجه نمی‌کردند. در این هنگام مردی از آنجا می‌گذشت و به پرنده گفت که خود را بیهوده خسته نکن، اینها به حرف تو گوش نمی‌کنند. اصلاح کردن و آگاه کردن چنین کسان بی‌فکر، به این ماند که آهن سرد به سندان بکوبی و شمشیر بر سنگ بیازمایی. پرنده به نصیحت وی گوش نسپرد و از درخت پایین آمد تا بوزینگان را متوجه اشتباهشان کند. بوزینگان از شدت عصبانیت پرنده را گرفتند و سرش را جدا کردند.

چیستان و معما

جواب معما و چیستان در شماره‌ی بعد

جواب چیستان شماره ۲۶

- ۱ ۷۰
- ۲ قهوه‌ی خشک در فنجان بود
- ۳ آینده
- ۴ سن انسان
- ۵ خربره
- ۶ خربره
- ۷ آرایشگر بود
- ۸ فرهنگ و لغتنامه
- ۹ سه پزشک دختر بودند
- ۱۰ معما و چیستان

اعتقاد به برگزیدگی

تهیه و تنظیم: ابوالفضل هدایتی آذری

در ادامه بحث کلی مربوط به آسیب شناسی فرهنگی مردم ایران، بهتر است قبل از شرح موضوع این شماره به دو نکته ای که استاد ملکیان تاکید کرده اند برای آن دسته خوانندگانی که تازه این بحث را دنبال می‌کنند اشاره ای دوباره شود:

«اول اینکه در باب هر کدام از موارد مطرح شده فکر کنیم که درست است یا نه؟ اگر درست است اول کاری که باید کرد این است که در شخص خودمان بررسی کنیم. یعنی اینکه این نکته‌ها را ذره‌بین نکنیم و روی دیگران بگیریم بلکه اول ذره‌بین را روی خودمان بگیریم.»

نکته دوم: اینکه اگر مطالب گفته شده درست است روشنفکران و مصلحان اجتماعی به جای اینکه همیشه مجیز مردم را بگویند و فکر کنند تمام مشکلات متوجه رژیم سیاسی است. باید از مجیز‌گویی مردم دست بردارند و به مردم چون شما این گونه‌اید حاکمان هم آن گونه‌اند.

حاکمان زائیده این فرهنگند جامعه‌ای که فرهنگش این باشد ناگزیر سیاستش هم آن می‌شود و اقتصادش هم آن می‌شود. خطاست که روشنفکران و مصلحان اجتماعی برای پیدا کردن شخصیت اجتماعی و محبوبیت اجتماعی مجیز مردم را بگویند و بگویم که مردم هیچ عیب و نقصی ندارند؛ چرا که رژیم سیاسی زاده مردم است و رژیم سیاسی بهتر، به فرهنگ نیاز دارد.»

بحث مربوط در این شماره به «اعتقاد به برگزیدگی» اختصاص دارد.

آموزش مجازی در ایران و چالش‌های موجود

جیران امینی / دبیر آموزش و پرورش

دانش آموز در زمان کلاس آنلاین هست ولی وقتی معلم وی را صدا می‌زند، اعلام حضور نمی‌کند. این مساله نشان می‌دهد که او در جای دیگری جز کلاس سیر می‌کند. پس آوردن ذهن و جسم دانش آموز به کلاس درس کار آسانی نیست. به عنوان مثال در یک کلاس ۳۰ نفره شاید فقط ۱۰ نفر حضور واقعی برای آموزش داشته باشند. گروهی از آنها خوابند و گروهی دیگر در فضای مجازی سرگردانند.

در چنین وضعیتی نتیجه آن خواهد شد که دانش آموزان بدون یادگیری مطالب درسی وارد پایه بالاتر شده و یک نسل بی سواد وارد جامعه شده و این مسئله در آینده نه چندان دور تأثیرات منفی خود را نشان خواهد داد.

راهکار چیست؟

حال که ویروس کرونا حساسی جا خوش کرده و معلوم نیست تا کی با ما خواهد بود، باید در مواردی چاره اندیشی کرد تا این ویروس منحوس بر زیر ساختارهای مهم کشور تأثیر منفی دراز مدت نگذارد. بنابراین:

۱ باید به معلمان امکانات لازم داده شود تا بتوانند حضور فیزیکی دانش آموزان را در کلاسهای غیر حضوری کنترل کنند.

۲ باید معلمان را به دانش روز مجهز نموده و تسلط به دانش استفاده از نرم افزارهای مختلف آموزشی را که لازمه یک تدریس خوب در فضای مجازی است، آموزش داد. اکثر معلمان یا دسترسی به این نرم افزارها را ندارند و یا بکارگیری آنها از حوصله معلمان خارج است.

پس باید ابتدا آموزش و پرورش سیستم‌های کارآمد را بطور رایگان در اختیار معلمان بگذارد تا آنها بتوانند به نحو احسن و با کیفیت تدریس نمایند و به کلاس درس نظارت کافی داشته باشند. معلم نمی‌تواند با دست خالی معجزه کند.

۳ تضمین امنیت در رسانه مورد استفاده مانند شبکه شاد. در حال حاضر می‌توان بطور زنده در شبکه شاد تدریس کرد ولی به علت ترس از سواستفاده احتمالی در فضای مجازی آنها رغبت چندانی برای استفاده از آن را ندارند. گذشته از امنیت سرعت پایین اینترنت شبکه شاد امکان برقراری ارتباط به صورت زنده را با مشکل روبرو کرده است و در عمل استفاده از امکانات موجود را غیر ممکن ساخته است. پس باید ابتدا زیرساخت‌ها را تقویت نمود تا بتوان از امکانات موجود به نحو احسن استفاده کرد.

گاهی اتفاق می‌افتد تغییر در ساختارهای روبنایی و زیربنایی اجتناب ناپذیر می‌گردد. در ابتدا این تغییرات با چالش‌های زیادی همراه است ولی رفته رفته به فرصت تبدیل شده و می‌تواند در پیشبرد یک سری اهداف موثر واقع گردد. در زمان کرونایی امروز آموزش حضوری غیر ممکن گشته و به ناچار آموزش به سوی مجازی سوق داده شده است. من به عنوان یک معلم که در بطن مشکلات آموزش مجازی قرار دارم قصد دارم این موضوع را از نگاه خود و دانش آموزان بررسی نموده و به معایب و چالش‌های موجود بپردازم.

ویژگیهای آموزش مجازی در مدارس ایران

در این نوع آموزش معلم و دانش آموز تعامل رو در رو ندارند و با استفاده از ابزارهای موجود می‌توانند با هم ارتباط برقرار کنند. دانش آموز و معلم برای تشکیل کلاس نیازمند مکان واحد و مخصوص مانند کلاس نیستند و می‌توانند در هر جا که حضور دارند با در اختیار داشتن یک وسیله ارتباطی مانند: گوشی، تبلت، لپ‌تاپ یا کامپیوتر در گروهی به نام کلاس درس حضور پیدا کنند و به آموزش و یادگیری بپردازند.

در این نوع آموزش معلم به روشهای مختلف تدریس خود را در یک گروه کلاسی بارگذاری کرده و به دانش آموزان توصیه می‌کند که فیلم تدریس را مشاهده و در ساعت معین اشکالات خود را از طریق معلم در کلاس درس و در بازه زمانی تعریف شده رفع نمایند.

معایب آموزش مجازی:

در این نوع آموزش، معلم از حضور کیفی و کمی دانش آموزان در کلاس آگاه نیست، زیرا آنها هر لحظه با بهانه‌های مختلف از جمله: ضعیف بودن اینترنت، خرابی گوشی، نداشتن بسته اینترنتی و از کلاس خارج شده و امکان نظارت معلم به این موارد وجود ندارد و به هیچ عنوان نمی‌تواند دانش آموزان را بازخواست کند.

از نظر کیفی معلم نمی‌تواند آموخته‌های دانش آموزان را بسنجد، زیرا آنها انواع ابزارهای تقلب را مانند: کتاب، کمک گرفتن از اولیا، اینترنت و در اختیار دارند و به راحتی می‌توانند تقلب نمایند.

پراکندگی ذهن دانش آموز هم مسئله دیگری است. او گوشی به دست به بهانه حضور در کلاس در فضای مجازی سرگردان است و به سراغ علایق خود می‌رود. اتفاق می‌افتد که

شان معلمی، توسط عده ای از دانش آموزان ، تحمل وضعیت اقتصادی نابسامان امروز، معلمان را بیش از پیش خسته کرده است. توجه به مشکلات معیشتی این قشر زحمت کش می‌تواند مرهمی باشد بر زخمهای آنان.

نظرات دانش آموزان:

خانم راضیه رستگارو فاطمه علی قارداشی دانش آموزان پایه هشتم منطقه ۱۰ تهران نظر خود و پدرشان را در مورد آموزش مجازی چنین بیان می‌کنند:

به نظر من قبل از استفاده هر نوع تکنولوژی در یک جامعه ابتدا باید فرهنگ استفاده از آن در بین مردم نهادینه شود . این کار در کشور ما انجام نگرفته بنابر این بازدهی مورد انتظار را نخواهد داشت .

سرعت و گستره دنیای مجازی غیر قابل رقابت است . کاهش شدید هزینه‌های آموزشی در روش مجازی برای جامعه و خانواده‌ها واقعا در روشهای دیگر امکان پذیر نیست . افزایش توان و صرفه جویی در وقت دبیران و بازدهی کارشان در آموزش مجازی واقعا فوق العاده است . اما در روش مجازی دانش آموز تحرک ندارد او مسیرهای آموزشی را میانبر می‌زند و تمرکز چندانی روی مطالب درسی ندارد . نظم آموزشی از بین رفته و این موضوع از هر نظر باعث کاهش کیفیت آموزش می‌شود حس تعاون و همکاری بین دانش آموزان به شدت کاهش یافته و تاثیر پذیری دانش آموز در این روش از بین رفته است . ایشان به این مسئله اشاره دارد که بهتر بود مدارس دو سال تعطیل می‌شد تا هم زیر ساختها آماده می‌گشت و هم شاید بیماری از بین می‌رفت .

فاطمه علی قارداشی می‌گوید: در آموزش مجازی ما با معلمها تعامل نداریم و نمی‌توانیم مطالب درسی را به خوبی یاد بگیریم . ارزشیابی واقعی انجام نمی‌گیرد چون دانش آموزان روشهای مختلف تقلب را در اختیار دارند و از آنها استفاده می‌کنند . این مسئله کیفیت آموزش را خیلی کاهش می‌دهد .

فایده مهمی که این آموزش دارد این است که مطالب درسی در هر زمان و مکان در اختیار دانش آموز است و هر موقع بخواهد می‌تواند از آنها استفاده کند .

سارینا طاهر نیا دانش آموز پایه هشتم ، به خوبی به معایب و مزایای آموزش مجازی می‌پردازد .

مزایا : در آموزش مجازی ما می‌توانیم در همه جا به کلاس دسترسی داشته باشیم .

می‌توانیم فیلم تدریس معلم را چند بار ببینیم . در هر لحظه به معلمان دسترسی داریم و می‌توانیم اشکالات درسی خود را بپرسیم . می‌توانیم محتوای درسی تهیه کنیم و به معلم ارائه دهیم .

معایب : ما نمی‌توانیم معلمین را ببینیم این باعث افت کیفیت آموزشی شده است . کلاسهای مجازی معمولا شلوغ

است و گاهی پیامهای ما توسط معلم دیده نمی‌شود .

در برگزاری امتحانات با مشکلات زیادی روبرو هستیم از جمله اینکه گاهی لینک آزمونها ایراد دارد و با هیچ مرور گری باز نمی‌شوند . آزمونها بیشتر تستی بوده و عدم آشنایی ما با آزمونهای تستی باعث کندی پاسخ دهی به سوالات می‌شود و در حق ما اجحاف می‌شود .

گاهی در ارسال پاسخ امتحانات تشریحی با کندی اینترنت مواجهه هستیم و نمی‌توانیم در بازه زمانی اعلام شده توسط معلم ، جواب آزمون را ارسال کنیم . گاهی فیلم و ویسهای تدریس با هر گوشی باز نمی‌شود، یا باید آن مطلب را از دست بدهیم یا از لپ تاپ استفاده کنیم که همه بچه‌ها این امکانات را ندارند. کم تحرکی و استفاده از لپ تاپ و گوشی به جسم ما آسیب می‌رساند.

نرگس احمدی دانش آموز دیگر پایه هشتم می‌نویسد : مزایای آموزش مجازی این است که ما در هر لحظه به تدریس معلم دسترسی داریم و می‌توانیم اشکالات خود را برطرف کنیم. همچنین در هر لحظه می‌توانیم با دبیران خود ارتباط برقرار کنیم. از نظر رفت و آمد به حفظ محیط زیست کمک می‌شود، زیرا هوا کمتر آلوده می‌شود. دانش آموزی که کسالت دارد، می‌تواند در منزل مانده و از کلاسهای آنلاین استفاده کند.

معایب آموزش مجازی عبارتند از : کندی اینترنت، کم شدن اعتماد به نفس در دانش آموزان ؛ شلوغی گروه‌های کلاسی ، کم تحرکی دانش آموزان ، وارد شدن آسیب‌های جسمی و روحی به آنان ، بی احترامی به معلم از طرف بعضی از دانش آموزان و عدم امکان برخورد جدی با آنها و ...

رفعتی دانش آموز پایه نهم می‌گوید: از نظر من آموزش مجازی هیچ مزیت خاصی ندارد، فقط می‌توانم از معایب آن بگویم که عبارتند از : ما نمی‌توانیم واقعا سرکلاس باشیم ، چون شرایط کلاس واقعی وجود ندارد و ممکن است ما در حین آنلاین بودن در حال خوردن ویا در حال خواب باشیم و تمرکز لازم را برای یادگیری مطالب درسی نداریم.

آموزش مجازی باعث تضعیف روابط اجتماعی ما می‌شود، زیرا ما با محیط بیرون ارتباط برقرار نمی‌کنیم، پس در آینده از روابط اجتماعی ضعیفی برخوردار خواهیم شد. آسیب‌های جسمی زیادی مانند : آرتروز گردن ، ضعف بینایی و چاقی در اثر کم تحرکی و ... به ما می‌رسد.

مارال قدیمی، آیدا ولی نژاد، آوا احمدی ، سونیا بایرامی و عده ای دیگر از دانش آموزان پایه هفتم تقریبا نظرات مشابهی در مورد معایب و مزایای آموزش مجازی دارند.

آنها می‌گویند: تنها مزیت آموزش مجازی در دسترس بودن مطالب درسی در هر لحظه است و ما می‌توانیم مطالب ارائه شده توسط معلم را مکررا مطالعه کنیم، همچنین فضای تحقیق در آموزش مجازی گسترده تر و قابل دسترس تر است.

معایب را در کندی اینترنت برای ارسال تکالیف و یا آزمون‌هایی که می‌دهند، عدم امکان حضور به موقع در کلاس به علت کندی شبکه شاد، تقلب در امتحانات توسط دانش آموزان، تعامل کمتر بین دانش آموز و معلم، کاهش اعتماد به نفس در دانش آموزان، خستگی جسمی و روحی در فضای مجازی را از جمله معایب کلاس‌های مجازی می‌شمارند.

تعداد ۵۳ نفر از دانش آموزانم به سوالاتم پاسخ داده بودند که نظر اکثر آنها مشابه هم بود و من برای جلوگیری از تکرار و طولانی شدن مطلب از آوردن همه نظرات خودداری می‌کنم.

نقش والدین در آموزش مجازی و توصیه‌هایی برای آنان:

حال که آموزش از مدارس به خانه تغییر پیدا کرده، نقش والدین در این میان پر رنگ تر به نظر می‌رسد . در آموزش حضوری اولیا در آماده سازی فرزندان خود برای رفتن به مدرسه نقش داشتند . در حال حاضر با تغییر سیستم آموزشی نقش آنان نیز تغییر پیدا کرده است . آنان علاوه بر آماده سازی فرزندان خود برای حضور در کلاسهای آنلاین ، نقش معلم را هم باید بازی کنند . آنان می‌توانند با رعایت برخی از راهکارها و باید‌ها و نبایدها در زمینه مراقبت از فرزندان خود در طول آموزشهای مجازی نقش موثری در پیشرفت آنها ایفا نمایند .

والدین محترم شما سفیران آموزشی و نماینده معلمان در حسن اجرای قوانین و مقررات کلاس هستید پس باید انتظارات کلاس واقعی را در منزل از فرزندان با آرامش و گشاده رویی مطالبه کنید .

در برگزاری آزمونهای آنلاین نقش ممتحن یا ناظر جلسه آزمون را داشته باشید و به جای فرزندان تکالیف یا آزمونهای وی را انجام ندهید .

در رعایت ساعات بر گزاری کلاسها اعم از زمان ورود و خروج به کلاس آنلاین نظارت و اهتمام لازم را داشته باشید . این که همه همکلاسی‌ها از اعضای خانواده در حین انجام دادن تکالیف و آزمونها کمک می‌گیرند در حالی که باید به صورت فردی انجام دهند ، این موضوع یا مقایسه‌های این چنینی رافع مسئولیت آموزشی فرزند شما نمی‌شود . در این زمان با آرامش، کار آنها را جزو رفتارهای نامطلوب تلقی کرده و همزمان صداقت تحصیلی را در فرزندان تقویت کنید .

اگر این موارد در شرایط پاندمی کرونا ویروس رعایت نشود ، وجدان از جامعه آینده ای که این قشر تشکیل می‌دهند رخت خواهد بست و باید منتظر اختلاسهایی بیشتر ، جرم و جنایت بیشتر و در یک کلام جامعه آلوده باشیم و اولین خسارت همیشه خانواده و در راس آن والدین را تهدید می‌کند . مراقب آموزش فرزندانمان در شرایط کنونی باشیم .

به امید نابودی ویروس منحوس کرونا و سلامتی برای شما والدین گرامی

پنج کاری که به توصیه استاد ملکیان می‌بایست قبل ۴۰ سالگی انجام داد

تهیه و تنظیم: خانم علوی (درویشی)

افراد متمایز شده، با انجام چهار کار دیگر به نقطه اشتراک خواهند رسید.

۱ کسب تخصص در یک علم یا فن یا هنر

ملکیان معتقد است هیچ زندگی ای انسانی نیست مگر اینکه شخص در آن زندگی به استقلال رسیده باشد. یکی از وجوه استقلال مالی است و برای استقلال مالی نیاز به درآمد می‌باشد. نهایتاً برای کسب درآمد، هر فردی باید شغل و حرفه ای داشته باشد و برای این منظور باید در یک علم، یک هنر یا یک فن باید مهارت یا تخصص کافی داشته باشد. بقیه انواع استقلال نیز از استقلال مادی تحصیل می‌شود و در عدم استقلال مالی، استقلال دیگری نیز وجود نخواهد یافت. منظور از تخصص به معنی فوق دکترای در آن علم یا هنر یا فن نیست. بلکه منظور تحصیل آن مقدار تجربه یا دانش مربوط بوده که برای تکفل آن شغل خاص کافی باشد. ممکن است

برای شغلی، دانش در مرحله لیسانس کفایت کند ولی برای شغل دیگر دانش دکترا و یا حتی فوق دکترا لازم باشد.

۲ آموختن یک هنر (مکتوبی یا غیر مکتوبی) در حد مبتدی

از نظر استاد ملکیان دومین کاری که قبل از چهل سالگی می‌بایست انجام داد آموختن یک هنر (مکتوبی یا غیر مکتوبی) در حد مبتدی است. تاکید ایشان بر لفظ مبتدی به این دلیل است که مهارت بیشتر در این زمینه، آن را در مقوله کار اول می‌گنجانند و سبب تبدیل آن به یک حرفه جهت کسب درآمد می‌شود. ایشان در ادامه منظور خویش را از هنرهای مکتوب، رمان نویسی، داستان نویسی، حسب حال نویسی و امثالهم بیان می‌دارند و هنرهای غیر مکتوب را موسیقی، نقاشی، مجسمه سازی عکاسی، معماری و سینما بیان می‌دارند و معتقدند خود بیانگری یا حدیث نفس از طریق هنرهای مکتوب

یا غیر مکتوب یکی از موثرترین راه‌ها در غلبه بر تنهایی عمیقی است که در نیمه دوم زندگی (بعد از ۴۰ سالگی) بر انسان حاکم می‌شود. به گفته ایشان روند خود بیانگری مهم است و نه نتیجه آن. به عنوان مثال ممکن است کسی حدیث نفس را روی کاغذ پیاده سازد و بعداً کاغذ را تکه تکه کرده و بیرون بریزد ولی از این طریق توانسته تنهایی خویش را روی کاغذ پیاده سازد و آن‌ها را از خود دور سازد. همکنون این راهکار هم اکنون یکی از روش‌های رایج در روان درمانی نوین محسوب می‌شود.

۳ آموختن یک زبان زنده دنیا

از نظر ایشان، آموختن یک زبان زنده دنیا سومین کاریست که قبل از چهل سالگی باید انجام داد. ایشان «زبان زنده» را زبانی تعریف می‌کنند که همه محصولات فرهنگی زبان‌های دیگر به آن زبان ریخته (ترجمه) می‌شود. استاد ملکیان معتقدند که زبان انگلیسی تا ده‌ها سال زبان اول زنده دنیا خواهد ماند و در کنار آن، زبان چینی نیز رشد خواهد کرد.

ایشان در ادامه می‌گویند زندگی با یک آوا هیچوقت خوب نخواهد بود و زمانی زندگی بهتر خواهد شد که زبان فرهنگی ترفیع یابد. به عبارت دیگر با آموختن زبان زنده دنیا، هر انسانی می‌تواند فرهنگ‌های مختلفی را که به آن زبان ریخته می‌شود ببیند، ارزیابی کند و آنچه که مناسب زندگی خویش است را اکتساب کرده و زندگی خویش را بهتر کند. بنابراین کسانی که یک زبان را می‌دانند، همانند کسانی هستند که ممکن است حتی باسواد و تحصیل کرده نیز باشند ولی فرهیخته نباشند. به عبارت دیگر در کار و حرفه ی خویش حرف اول را بزنند ولی در زندگی خود موفق نباشند. ایشان آموزش زبان زنده دنیا را در این حد که بتوان با آن کتابی را با سرعتی معادل ۱/۳ سرعت زبان مادری مطالعه کرد کافی می‌دانند.

۴ آگاهی از کلیات روانشناسی، ادبیات، فلسفه، عرفان، مذهب

استاد ملکیان در ادامه دانستن الفبایی از روانشناسی، ادبیات جهانی، فلسفه، عرفان و مذهب را به عنوان

چهارمین کار ضروری قبل از چهل سالگی معرفی می‌نمایند. ایشان در توضیح اضافه می‌کند که منظور از الفبای ادبیات جهانی، آشنایی با سخنان ادیبان و شاعران جهان می‌باشد، و از فلسفه، دانستن الفبای سه شاخه ی معرفت شناسی، فلسفه ذهن و فلسفه اخلاق را کافی می‌داند. در مورد دین و مذهب نیز آگاهی از الفبای مشترکات ادیان جهانی را ضروری می‌داند و می‌افزاید دانستن الفبای پنج مورد ذکر شده را برای آگاهی انسان از توانایی‌ها؛ دارایی‌ها، محدودیت‌ها و هنجارهای خویش ضروری می‌داند.

۵ آشنایی با الفبای اطلاعات الکترونیکی جهانی

و نهایتاً استاد ملکیان به عنوان آخرین کار ضروری، پیوستن به اینترنت به معنی وسیع کلمه و دانستن الفبای سرو کار داشتن با اطلاعات الکترونیکی جهانی را به عنوان پنجمین کار ضروری که باید قبل از چهل سالگی انجام داد معرفی می‌نمایند.

فراخوان

شهرستان شبستر از دیر باز مهد علم و دانش، فرهنگ و هنر، ادب و عرفان بوده است.

این سرزمین کهنسال و دوست داشتنی طی قرون متمادی فرهیختگانی چون شیخ محمود، معلوم، ملا فرج الله، طرزی، معجز، زهتابی، علی اشرف تسوجی، شیخ اسماعیل سیسی، مهدی کوزه کنانی، خیابانی خامنه ای، شیخ قباد و شیخ باله حسن بنیسی..... را در دامان پر مهر خود پرورش داده تا چون شمعی فروزان روشنی بخش راه دوستداران علم و ادب باشند. اکنون بر ماست که نه تنها قلم به دستان و اندیشمندان امروزی را گرمی داشته و خدمات آنان را پاس بداریم، بلکه به هر نحو ممکن نیاکان روشن اندیش گذشته مان را به نسل حاضر و آینده بشناسانیم تا هم دین خود را بر این گروه نیک پندار ادا کرده باشیم و هم اهالی قدرشناس منطقه و خوانندگان ادیب مجله را با نام و خدمات فرهنگی و علمی آنان آشنا سازیم، لذا بر آن شدیم تا مردم قدر شناس منطقه را با نحوه تاسیس اولین مدارس سبک نوین شهرها و آبادیهای شهرستان شبسترو خدمات ارزنده ی گردانندگان آن موسسات فرهنگی آشنا سازیم. در این رهگذر به همکاری و همیاری فرهنگیان گرانقدر و نویسندگان توانا و دوستداران علم و ادب نیازمندیم. انتظار داریم عکس، مدرک و خاطرات مربوط به تأسیس اولین مدرسه خود و معلمین آن زمان را از طریق واتساپ به شماره ی ۰۹۱۹۴۱۷۵۸۷۴ ارسال نمایند تا این مهم را هر چه پر بار تر به انجام رسانیم.

پیشاپیش از عنایت و بذل توجه همشهریان آگاه سپاسگزاریم.

معاون محیط زیست:

وضعیت دریاچه ارومیه بسیار ناپایدار است

تهیه و تنظیم: جاهد فیضی زاده

آقای تجربیسی هفت سال از شروع کار ستاد می‌گذارد و حالا در روزهای پایانی کارتان هستید، این روزها چطور می‌گذرد؟

یک جلسه دیگر هم با دکتر جهانگیری داریم و بعد دیگر کارمان تمام شود. در این پنج سال باید آب‌های جدیدتری وارد کنیم تا شوری آب را کاهش بدهد در این دوره دیگر ستاد احیایی برای کمک به سازمان برنامه و بودجه وجود ندارد و دیگر برای دستگاه‌ها بودجه نمی‌گیریم تا برایشان طرح تعریف شده و بر آن نظارت شود.

اما یک مرکزی به جای ستاد احیا به وجود می‌آید، این مرکز آینده پژوهی دریاچه ارومیه که زیر نظر ریاست سازمان محیط‌زیست کار خواهد کرد. این مرکز صرفاً پایش می‌کند و دیگر مانند ستاد پیگیری پروژه‌ها از دستگاه‌ها نمی‌شود و این مرکز صرفاً مصوبات احیای دریاچه ارومیه را رصد و پایش می‌کند.

در پایان کار ستاد، شما خودتان از کاری که برای دریاچه انجام شد راضی هستید؟ بله قطعاً، در این مدت مردم کاملاً مطالبه‌گر بودند و دولتی‌ها مقاومت می‌کردند. اگرچه که دولتی‌ها عکس این موضوع را ادعا می‌کردند. در این چند سال ما به این نتیجه رسیدیم که دستگاه‌های گذشته هیچ علاقه‌ای به تغییر مسیرشان ندارند.

چه مسیری؟

سدسازی کنند، منابع آب را بیشتر توسعه بدهند، نظارتی روی کارشان انجام نشود و به شکل «بی‌در و پیکر» اقداماتشان را ادامه بدهند. آن زمان با این حجم از مخالفت‌هایی که از دستگاه‌های اجرایی می‌دیدیم اصلاً تصور نمی‌کردم که هفت سال بعد این میزان از همراهی مردم را ببینیم و دستگاه‌های اجرایی هم وارد مسیر تغییر نگاه شدند.

واقعا خواست خداوند بود که در سال‌های اول پروژه‌هایمان مثل لایه‌روبی‌ها و اتصال رودخانه‌ها انجام بشود که با بارندگی‌هایی که دو سال پیش آمد ۲.۵ میلیارد متر مکعب آب وارد دریاچه شود. اگر همان بارندگی روز اول می‌آمد، هیچ آبی وارد دریاچه نمی‌شد اگر الان هم بارندگی می‌شد ناامیدی مردم بیشتر می‌شد.

آن کسانی که از روسیه آمده بودند تا تجربه دریاچه آرال را در اختیار ما بگذارند، گفتند که ۱۰ سال زمان برد تا مشخص شود نیاز به یک رهبری برای این کار دارند، اما ما در کمتر از ۱۰ ماه این کار را انجام دادیم. حتماً در حکمت خدا بود که این بارش‌ها درست زمانی بیایند که دریاچه را به این شکل ببینیم.

اشاره کردید که مسئولان دولت‌ها مقابل پروژه‌های احیا مقاومت می‌کردند، در این هفت سال این مقاومت و باور تغییر کرد؟

کدام انسانی می‌تواند نابودی سرزمینش را قبول کند؟ باورهای غلطی هم داریم، ما از بس شاهد خشکی تالاب‌هایمان بودیم که این موضوع برای ما عادی شده است. در میاندوآب امام جمعه مهاباد به من گفت که کویر نمک خشک نشده است، پس بگذارید این هم خشک شود.

این نگاه که مناطق دیگر خشک هستند و جبر تاریخی خشک شدن تالاب‌ها وجود دارد یک نگاه غالب بود. ناامیدی در منطقه وجود داشت که به این باور دامن می‌زد که هیچ کاری نمی‌توان انجام داد، متخصصان دانشگاهی می‌گفتند که کف دریاچه را آسفالت کنیم.

تقریباً همه قطع امید کرده بودند، در سال ۹۲ و ۹۳ فضای امنیتی به وجود آمده بود، بالاخره ۳۰ میلیارد متر مکعب آب را از

دست داده بودیم، هیچوقت یادم نمی‌رود یک متخصص روسی در سال ۹۲ به من گفت که خیلی پروژه سختی را قبول کردم و تجربه آرال این را به آن‌ها نشان داده است. **منظور من باوری است که نسبت به منابع آب و ارزش آن‌ها در کشور وجود دارد، پس از سال‌ها احیای دریاچه ارومیه آیا در سطح اجرایی به «آب» به اندازه اهمیتش نگاه می‌شود؟**

معاون وقت آب وزارت نیرو می‌پرسید که چرا نباید تمام آب تجدیدپذیر را مصرف کنیم، همان فرد یک سال بعد از این که معاون وزیر بود در مصاحبه‌ای تلویزیونی گفت که نباید همه آب تجدیدپذیر مصرف شود. پس در سال‌های اولیه نگاه‌های مدیران تغییر کرد، مدیر آب وقت آذربایجان غربی می‌گفت برای ساخت سد و توسعه کشاورزی جایزه گرفته است بعد ما به او گفته‌ایم که دیگر سدسازی نکنند. این یک چرخش ۱۸۰ درجه‌ای بود که قطعاً با مخالفت جدی همراه می‌شد. استاندار وقت می‌گفت که مسئول امنیت غذایی کشور است، به او فقط گفته بودند که ۱۳ هزار هکتار چغندر قند بکارند، چرا باید ۲۷ هزار هکتار چغندر قند بکارند؟

این تغییر نگاه بسیار سخت بود، اما اتفاق افتاد. من در دل آدم‌ها نیستم اما کسی جز نمایندگان محترم مجلس درباره سدسازی صحبت نمی‌کنند، مردم دیگر سد نمی‌خواهند؛ آن‌ها معیشت خوب، کشاورزی و آب به اندازه مصرفشان می‌خواهند.

مردم نمی‌خواهند دریاچه بخاطرشان از بین برود، چون دیدند که با خشکی آن گردوخاک با آن‌ها چه کرد. مطالبه مردم از همان ابتدا خواسته ستاد احیا بود، اما هنوز که هنوز است این تغییر نگاه در مجلسی‌ها ایجاد نشده است. نمایندگانی داشتیم که از

همان ابتدا ساز مخالف زدند و بعد هم مردم انتخابشان نکردند.

اما اتفاقاً الان نماینده‌هایی انتخاب شدند که بحث سدسازی در اطراف دریاچه را دوباره مطرح کردند، وجود چنین افرادی با این باورها چه پیامدی دارد؟

هنوز من و شما اطمینان نداریم که آیا بعداً هم سازمان محیط زیست برای آب تالابش می‌جنگد؟ آیا وزارت نیرو ممکن است به سیاست‌های قبلی برگردد و مثلاً با رفتن دکتر اردکانیان (وزیر نیرو) فردی بیاید و مدعی شود که چون در حال جنگ با آمریکا هستیم باید امنیت غذایی داشته باشیم و هرچه آب داریم باید مصرف شود.

فشارهایی درباره سدسازی در اطراف دریاچه هنوز هم وجود دارد؟

بله، حتماً نمایندگان مجلس در فضایی هستند که سد را مردم می‌بینند و این کارشان دیده می‌شود، اما اصلاً آبی برای سدسازی وجود ندارد. قبلاً هم می‌گفتند سدسازی در اطراف دریاچه باید صورت بگیرد، دوباره الان این اتفاق رخ داده است. این یک سیکلی است که هر دو یا چهار سال یکبار رخ می‌دهد.

با پایان کار ستاد این درخواست‌ها اجرایی نمی‌شوند؟

قطعاً فشارها بیشتر می‌شوند و شکی در آن نیست. الان ستاد سفت و محکم ایستاده است. یک عده از همین حالا روزشماری می‌کنند که ستاد احیای دریاچه ارومیه وجود نداشته باشد. این وضعیت دریاچه ارومیه بسیار ناپایدار است و با یک تلنگر شرایطش تغییر می‌کند.

محیط زیست کشور بسیار ناپایدار است، بعد از پایداری دیگر نگرانی وجود ندارد که حالا سالی باران نیارد یا دولتی تغییر کند چه اتفاقاتی رخ می‌دهد.

پس نگرانی نسبت به عقبگرد در احیای دریاچه ارومیه در شما هم به عنوان یک مقام مسئول وجود دارد؟

در این جامعه، نگرانی برگشت بسیار به گذشته بسیار جدی است، در محیط‌زیست

این نگرانی برای ما شدیدتر است چراکه در منافع تضاد وجود دارد. اگر به عنوان مدیر آب کشور نگاهم این باشد که اول سهم محیط زیست را کنار بگذارم و بعد برنامه‌ریزی کنم یک نوع مدیریت انجام داده‌ام، یک نوع دیگر هم این است که با خواسته نماینده مجلس مدیر سد بسازد و کاری کند که کشور ویران شود اگر این سیاست‌ها تابعی از مجالس و دولت‌ها باشد همه باید نگران این باشیم که شرایط خوبمان ممکن است به قبل برگردد، اما اگر از بالا قوانین و سیاست‌های بالادستی بر این اساس باشد که تالاب‌ها باید آب داشته باشند، نگرانی من کمتر می‌شود.

به طور کلی من این نگرانی را به حق می‌دانم و یک تضاد منافی بین رای آوردن و حفظ تالابی که صدا ندارد، وجود دارد. من نگرانم، این مسئله بسیار جدی است، سرزمین ما ۳۵ میلیون هکتار کانون گردوخاک دارد که بیش از ۵ میلیون هکتار آن کانون‌های بالقوه خطرناک است و بیش از ۴۰ درصد این‌ها هم در تالاب‌هایی که خشک کردیم قرار دارند. کافی است این مسیر را به عقب برگردیم تا بحران شروع شود.

اما برخی از سیاست‌های کلان هم در کشور وجود دارند که به اسم آن‌ها محیط زیست آسیب می‌بیند. مثل خودکفایی، فکر نمی‌کنید به جز دو ارگان مجلس و دولت برخی سیاست‌ها هم مشکل داشته باشند؟

خودکفایی و اقتصاد مقاومتی مفاهیمی هستند که یک گروهی از آن‌ها سوءاستفاده می‌کنند، اقتصاد مقاومتی یعنی اینکه مقابل دشمن از خودمان ضعف نشان ندهیم، حالا مگر نابودی اکوسیستم یک ضعف نیست؟ زمان خشکی دریاچه ارومیه می‌گفتند این‌ها نمی‌توانند از یک اکوسیستم نگه‌داری کنند، چطور می‌توانند کشورشان را اداره کنند.

محیط‌زیست یکی مواردی است که در آینده بخشی از امنیت یک کشور محسوب می‌شود، بیست سال پیش این تصورات نبود، اما با بیان این مباحث قطعاً محیط زیست با امنیت ملی می‌آید. البته الان در کشور ما

که همه چیز سیاسی دیده می‌شود، محیط زیست امنیتی سیاسی نیست و بخشی از آن به شرع و فرهنگ ما برمی‌گردد.

قطعاً الان یک عده هستند که یک سری شعار می‌دهند، آن‌ها هیچوقت نمی‌گویند که می‌خواهند تالاب‌ها را خشک کنند بلکه می‌گویند که هدفشان ایجاد امنیت غذایی است. اما آن‌ها امنیت غذایی را تعریف نمی‌کنند؛ ممکن است با همین آب و سطح زیر کشت و صرفاً با افزایش دانش به امنیت غذایی رسید. قطعاً کسانی که در ابتدا از امنیت غذایی گفتند برای خودشان یک اصولی داشتند، اما بعد وقتی که به مرحله اجرایی‌رسد، این اصول کنار گذاشته می‌شود و به عنوان ابزار از آن استفاده می‌شود.

چه ابزاری؟

وقتی که کشاورزی را به عنوان یک جذب‌کننده اشتغال در نظر بگیرید، در جایی که بیکاری است به شکل اتوماتیک به آن روی می‌آورید. همین نگاه در معدن هم هست، کسانی که از ما مجوز معدن یا کارخانه می‌گیرند دقیقاً از همین ادبیات استفاده می‌کنند و مدعی می‌شوند که با ساخت یک معدن جمعیتی درآمد می‌گیرند و به همین دلیل مدعی می‌شوند که باید روی تخریبش چشمانمان را ببندیم. این همان نگاه قبلی است، در حالی که افراد با کمی محدودیت و استفاده از فناوری‌های مختلف می‌توانند هم معدن و هم محیط زیست را داشته باشند.

اگر کشوری به توسعه پایدار برسد امنیت و خودکفایی غذایی مشکلی ندارد. البته مثل برخی مدعی نمی‌شوم که می‌توانیم ۵۰۰ میلیون نفر را تغذیه کنیم، چنین خبرهایی نیست. خاک زیاد داریم، اما آب نداریم؛ این آب هم برای آبخوان و تالاب است. آب تالاب را ندهیم گردوخاک می‌شود.

پس اگر توسعه پایدار نباشد، مردم نمی‌توانند در یک سرزمین زندگی کنند. به همین دلیل و با توجه به امنیتی شدن مسائل زیست محیطی فکر کنم که پس از یک مدتی دیگر از بالا به پایین به دوستان بگویند که دیگر درباره این مسائل صحبت

برای کشاورزی آب بیشتری برداریم؟ برنامه هفتم یک محکی است تا مشخص شود وضعیت در آینده به چه شکل خواهد بود. اگر در همین روند برویم، به عنوان یک متخصص آب و محیط زیست نگران از دست دادن سرزمینمان می‌شوم.

اگر در برنامه هفتم گفتند که چون توانستیم یک دریاچه را احیا کنیم باید تا پایان برنامه چهار تالاب دیگر را احیا کنیم، شرایط امیدوار کننده می‌شود. البته این احیا نباید روی کاغذ رخ بدهد، در کاغذ ما همین حالا نوشتیم که ۲۰ درصد تالابها باید احیا شوند. این گله من از نمایندگان مجلس هم بود، یک چیزی می‌نویسند، پول نمی‌دهند و پیگیری نمی‌شوند و بعد می‌بینند ۲۰ درصد تخریب بیشتر شده است.

پس اگر در برنامه هفتم، دولت و مجلس گفتند می‌خواهیم تالابها را احیا کنیم شما امیدوارتر بشوید ولی اگر هیچ ردپایی از این‌ها مشاهده نشد، فکر کنم نگرانی که همه داریم به واقعیت تبدیل شود.

رسانه‌ها و مردم باید خواسته‌هایشان را بگویند، اگر مردم چنین مطالبه‌ای دارند دولت‌هایی باید سرکار بیاید که این کار را انجام بدهند. نمایندگان هم می‌خواهند رای بیاورند که به مردم خدمت کنند.

سناریوی خوب ماجرا را هم در نظر بگیریم و فرض کنیم دولت بعدی در راستای احیای دریاچه عمل کند، کی دریاچه به تراز اکولوژیکش می‌رسد؟

برداشت من این است که تراز ۱۲۷۱.۴ سانتی‌متر کاملاً بیش از ۹۰ درصد کانون‌های گردوخاک را می‌پوشاند، به لحاظ بصری و تفریحی هم شرایط در این تراز مهیا است. زمانی که دریاچه در شرایط قبلی بود یک مطالعه انجام شد که تراز اکولوژیک دریاچه را ۱۲۷۴.۱ سانتی‌متر اعلام کرد. تحلیل ما بر این است که در ۱۲۷۴ سانتی‌متر دریاچه کاملاً به احیای اکولوژیکی رسیده است، اما از الان می‌گوییم در مسیر احیا هستیم، چون برخی کارکردها در دریاچه دیده می‌شود به همین دلیل اگر تراز به جای ۱۲۷۴ سانتی‌متر به ۱۲۷۳.۵

نشود. **آقای تجربی، شاید اوضاع دریاچه ارومیه در این مدت بهتر شده باشد اما باقی تالاب‌های ما اصلاً اوضاع خوبی ندارند، براین اساس فکر می‌کنید قوانین بالادستی ما مناسب هستند؟**

اوضاع خوب نیست، چون کاری انجام نداده‌اند، هر نگرانی ای که شما برای دریاچه ارومیه دارید در مناطق دیگر دارد رخ می‌دهد. کشور به این جمع‌بندی رسیده است که پتانسیل کشت برنج فقط در شمال است و شهری مثل اصفهان هیچ مزیتی در برنج‌کاری ندارد. در سال ۹۶ این همه مصوبه در این رابطه داشتیم و حتی مردم آب شرب نداشتند اما همان موقعی که یک بارندگی خوب آمد، برنج کاشتند و می‌بینیم شهرهای دیگر پر از برنج هستند.

چه کسی به این کشاورزان آب می‌دهد؟ وزارت نیرو. چه کسی به این‌ها کشت بذر می‌دهد؟ جهاد کشاورزی. چه کسی پیگیر لغو مصوبات است؟ نمایندگان محترم مجلس. از اینجا معلوم می‌شود که مجلس و دولت، دو قوه قانون گذاری، هر دو دست به دست هم در حال تخریب سرزمینی هستند که آب ندارد. از سوی دیگر می‌بینید که مجلس می‌گوید محیط زیست نباید تخریب شود و مقام معظم رهبری هم می‌گوید که خشکی دریاچه جرم است. پس دو قوه ما در آنچه در راه تخریب سرزمین رخ می‌دهد همسو هستند، اما قوه قضاییه می‌گوید که خشکی تالابها حق عامه است. قبلاً همه باهم بودند و فقط رهبری می‌گفت که تالابها خشک نشود. من به سران ریاست جمهوری و مجلس اصلاً کاری ندارم، اما در مقیاس استانی کافی است ببینید استاندار، مدیر محیط زیست و مدیر کشاورزی باهم در انجام چه کارهایی که نیستند.

خودتان حدس می‌زنید که این عقب‌گرد رخ بدهد؟

این بستگی دارد که شعارهای ما در برنامه هفتم چه خواهد بود؟ آیا می‌خواهیم آب زیرزمینی بیشتری برداریم یا می‌خواهیم

دریچه سدها به روی دریاچه ارومیه بسته شده

زمینه وجود دارد.

حق‌آبه دریاچه ارومیه عملاً طی امسال از دست رفته است. تجربی در ادامه تصریح کرد: عملاً حق‌آبه دریاچه ارومیه طی امسال از دست رفته است چراکه اگر اکنون فصل کشاورزی است و اگر آب به سمت دریاچه ارومیه رهاسازی شود، کشاورزان آن را مصرف خواهند کرد. مدیر دفتر برنامه‌ریزی و تلفیق ستاد احیای دریاچه ارومیه در پایان با بیان اینکه درخصوص دریاچه ارومیه ما توافق کرده بودیم که کشاورزی، شرب و دریاچه ارومیه را در کنار هم داشته باشیم، اظهار کرد: در کشورهای پیشرفته ابتدا سهم محیط زیست پرداخت می‌شود سپس برای سایر مصارف برنامه‌ریزی می‌شود اما متأسفانه در کشور ما تمام آب موجود مصرف می‌شود و به محیط زیست چیزی تعلق نمی‌گیرد. به گزارش ایسنا، پیش از این فرهاد سرخوش - رییس استانی ستاد احیای دریاچه ارومیه - با بیان اینکه تراز فعلی دریاچه ارومیه ۱۲۷۱.۴۳ و دریاچه ارومیه ۶۰ سانتی‌متر عمق یافته است، تصریح کرده بود که در حال حاضر دریاچه ۳ میلیارد و ۸۱۰ میلیون مترمکعب آب دارد. به گفته وی چنانچه رهاسازی‌ها به سمت دریاچه ارومیه قطع شود وضعیت دریاچه با توجه به نزدیک شدن به فصل گرما و تخییر آب، بحرانی خواهد شد و با بازگشت وضعیت دریاچه ارومیه به شرایط کم‌آبی، معیشت و زندگی نزدیک به ۱۵ میلیون نفر از مردم منطقه به خطر خواهد افتاد. سال‌آبی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ از مهرماه سال گذشته آغاز شده است و تا آخر خرداد ماه امسال ادامه دارد.

تالاب سولدوز در ساحل جنوبی دریاچه ارومیه

است. تالاب سولدوز که مساحتی بالغ بر ۳۷۵ هکتار دارد، در ساحل جنوبی دریاچه ارومیه و در حومه شهرستان نقده واقع شده است.

مسعود تجربی در گفت و گو با ایسنا اظهار کرد: در حوضه‌های آبریزی مثل دریاچه ارومیه که دارای سد هستند، وزارت نیرو آب را پشت سدها نگه می‌دارد و بر اساس توافقات انجام شده در زمان مشخصی آب را به سمت دریاچه رها می‌کند اما متأسفانه طی امسال تمام سدها را بسته و اجازه نداده‌اند که آب به دریاچه ارومیه برسد. به گفته وی حق‌آبه دریاچه ارومیه طی سال آبی ۱۴۰۰-۱۳۹۹، ۶۴۰ میلیون مترمکعب برآورد شده بود که از این میزان تنها حدود ۱۶۰ میلیون مترمکعب به دریاچه ارومیه پرداخت شده است. تجربی با اشاره به اینکه بر اساس مصوبات شورای عالی آب و ستاد احیای دریاچه ارومیه آب شرب و پرداخت حق‌آبه محیط زیست باید در اولویت وزارت نیرو باشند، اظهار کرد: متأسفانه وزارت نیرو به تعهدات خود در این زمینه و البته مصوبات قانونی عمل نکرده است. مدیر دفتر برنامه‌ریزی و تلفیق ستاد احیای دریاچه ارومیه با بیان اینکه سازمان حفاظت محیط زیست با وزیر نیرو و مدیران استانی مکاتبه کرده اما بی‌فایده بوده است، گفت: تا زمانی که خلایق قانونی درخصوص حق‌آبه‌های زیست محیطی داشته باشیم، وضعیت همین خواهد بود و با کاهش بارش‌ها در کشور تضاد منافع بین بهره‌برداران و محیط زیست بیشتر می‌شود.

وی ادامه داد: سازمان حفاظت محیط زیست به‌تنهایی از پس بهره‌برداران و حاکمیت بر نخواهد آمد. آب دست یک مجموعه است و هر زمان که خواست حق‌آبه محیط زیست را می‌دهد و هر زمان نخواست این کار نمی‌کند. متأسفانه خلایق قانونی و... در این

برگزاری مانور نظامی باعث آتش‌سوزی در « ۶ هکتار از عرصه حساس تالاب سولدوز»، یکی از تالاب‌های اقماری پارک ملی دریاچه ارومیه، شد.

اکبر محمدیان، رییس اداره حفاظت محیط زیست شهرستان نقده با تایید این خبر به خبرگزاری ایسنا گفته است مانور نظامی روز پنج‌شنبه ۳۰ اردی بهشت در این منطقه برگزار شده است.

او با انتقاد از برگزاری مانور گفته است: « مانورهای نظامی باید در مناطقی برگزار شوند که حداقل خسارت را به دنبال داشته باشند.»

آقای محمدیان درباره جزئیات خسارت این آتش‌سوزی توضیحی نداده است ولی گفته است این آتش‌سوزی با «فصل تخم‌گذاری و جوجه‌آوری پرندگان» همزمان بوده

افتتاح دفتر انجمن دوستداران میراث فرهنگی شهرستان شبستر همزمان با هفته میراث فرهنگی

بودیم که از این پس نیز برخی از پروژه‌های مرمتی و حفاظتی با مشارکت این انجمن و تحت نظارت اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی آذربایجان شرقی انجام خواهد شد.»

روابط عمومی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی آذربایجان شرقی، احمد حمزه‌زاده روز چهارشنبه ۵ خردادماه ۱۴۰۰ ضمن اعلام این خبر گفت: «با آغاز به کار دفتر انجمن دوستداران میراث فرهنگی شبستر در شهر سیس حفاظت و صیانت از آثار تاریخی این شهرستان بیش از پیش مورد توجه قرار خواهد گرفت.»

مدیر کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی آذربایجان شرقی ادامه داد: «شبستر از جمله شهرستان‌های برخوردار استان در حوزه میراث فرهنگی است که همواره مورد توجه گردشگران قرار گرفته، لذا با آغاز به کار رسمی دفتر دوستداران میراث فرهنگی فعالیت‌های صیانتی و حفاظتی از موارث تاریخی این شهرستان تسریع خواهد یافت.» حمزه‌زاده اظهار داشت: «پیش از این نیز شاهد همکاری اعضای این انجمن در مرمت بقعه شیخ اسماعیل سیسی

آموزش و پیشگیری اولویت نخست مبارزه با مواد مخدر است

که نقش مهمی در پیشگیری از گرایش به مواد مخدر دارد را خواستار شد.

معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی فرمانداری شبستر بر ضرورت نقش ورزش در تندرستی و سلامتی و دوری از مواد مخدر تاکید کرد و گفت: ورزش و مبارزه با اعتیاد با هم ارتباط مستقیم دارند و هر اندازه در حوزه ورزش سرمایه‌گذاری شود به طور قطع در حوزه اعتیاد از هزینه‌ها کاسته خواهد شد بنابراین اداره ورزش جوانان بر اجرای برنامه‌های متنوع ورزشی در بین جوانان و اقشار آسیب پذیر اهتمام ویژه ای داشته باشد.

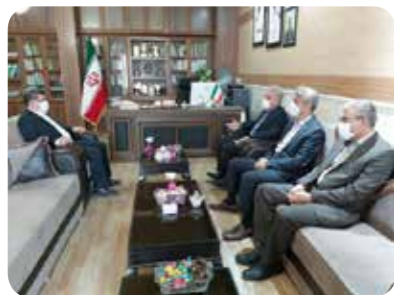
برای پیشگیری و مبارزه با مواد مخدر و کاهش آسیب‌های اجتماعی استفاده کرد. وی بر تولید محتوا در فضای مجازی برای مبارزه با مواد مخدر توسط پلیس پیشگیری از مواد مخدر، آموزش و پرورش، بهزیستی و اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان با اجرا و تولید برنامه‌های متنوع در زمینه آسیب‌های اجتماعی و مبارزه با مواد مخدر تاکید نمود.

سلیمی در ادامه شناسایی نقاط آسیب دیده و در معرض خطر شهری و روستائی، آموزش به افراد و اقشار مختلف جامعه نسبت به مضرات و عواقب ناشی از اعتیاد

به گزارش روابط عمومی فرمانداری شهرستان شبستر، معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی فرمانداری شبستر در شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر، آموزش و پیشگیری را اولویت نخست مبارزه با مواد مخدر دانست و گفت: آموزش مقدمه پیشگیری است بنابراین باید با تهیه و تدوین برنامه‌های آموزشی نسبت به آگاهی بخشی به اقشار مختلف مردم از جمله مدارس و خانواده‌ها سیاست گذاری‌های لازم صورت و عملی شده و خروجی مصوبات شورای هماهنگی مبارزه با مواد مخدر این شهرستان در جهت پیشگیری و کاهش آسیب‌های ناشی از اعتیاد در جامعه باید موثر و مشهود بوده و دستگاه‌ها و ادارات متولی در تحقق مصوبات اهتمام ویژه‌ای داشته باشند.

وی در ادامه گفت: باید از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های دانشگاهیان، آموزش و پرورش، انجمن‌های مردم نهاد، شهرداران و دهیاران و هم چنین فضای مجازی، رسانه‌ها و دستگاه‌های تبلیغی و فرهنگی

فرماندار شبستر: شهرستان شبستر قطب اقتصادی و صنعتی استان آذربایجان شرقی است و نباید قطعی برق بی‌برنامه داشته باشد

زمانبندی دقیق قطعی برق انجام شده که ضمن هماهنگی لازم با مدیران واحدهای تولیدی بایستی از طریق فضای مجازی نیز اطلاع رسانی شود.

قطعی بی‌برنامه برق خسارتهای زیادی به بار می‌آورد. مهندس عبداللهی گفت: اداره برق باید ضمن بکارگیری تمام توان خود جهت جلوگیری از خاموشی مناطق مسکونی، باید با مدیریت بهینه، از قطعی برق مراکز درمانی و محل برگزاری امتحانات نهایی دانش آموزان جلوگیری کند. فرج‌نیا مدیرعامل شرکت توزیع برق آذربایجان شرقی ضمن تشکر از همراهی واحدهای تولیدی و مردم در امر صرفه جویی گفت: برنامه‌های

به گزارش روابط عمومی فرمانداری شبستر، در جلسه اضطراری (یکشنبه ۹ خرداد ۱۴۰۰) بررسی علل قطعی برق با حضور مهندس فرج‌نیا مدیرعامل شرکت توزیع برق استان، فرماندار شبستر گفت: شرایط خاص اقتصادی، انتخابات و کرونا از مسائلی است که ضرورت مدیریت و تأمین برق را دو چندان می‌کند. وی افزود: این شهرستان با بیشترین واحدهای تولیدی و صنعتی، مرکز فعالیت‌های اقتصادی و صنعتی استان است و

در مسابقات بسکتبال سه به سه به میزبانی تبریز، تیم بانوان شبستر دوم شد

اول نمونه‌خواه که از وجود خانم ناهیده اسدی ملی پوش در ترکیب خود بهره می‌جست به پایان رسید. تیم شبستر دوم شد و آکادمی نمونه‌خواه در پله سوم قرار گرفت. این مسابقات در رده سنی ۱۷ تا ۲۵ سال بانوان در تاریخ ۱۱/۳/۱۴۰۰ برگزار شد و در پایان تیم‌های اول تا سوم جوایز نقدی دریافت کردند.

یک دوره مسابقات بسکتبال سه به سه به مناسبت سالروز آزادسازی خرمشهر، به میزبانی شهر تبریز برگزار گردید. به گزارش روابط عمومی فدراسیون بسکتبال، این رقابت‌ها با ابتکار کمیته همگانی و سه به سه هیات بسکتبال استان آذربایجان شرقی و با حمایت هیات بسکتبال استان، با شرکت هفت تیم و به میزبانی شهر تبریز برگزار شد. این مسابقات با قهرمانی تیم

دیدار مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان البرز با استاد ناظر شرفخانه‌ای

فعالیت‌های ادبی دوره کرونایی این اداره کل از استاد شرفخانه‌ای به عنوان گنجینه ارزشمند و شاعر سه زبانه ملی نام برد. دکتر حسن تقی‌لو از شاعران مرثیه‌سرای البرزی نیز ضمن قرائت شعری، به جامع‌الجهت بودن استاد اشاره کرد و افزود: استاد ناظر شرفخانه‌ای منبع الهام بسیاری از شاعران آئینی و عرفانی معاصر هستند. آفرینش‌های ادبی استاد ناظر شرفخانه‌ای در سه زبان اصلی جهان اسلام (عربی، فارسی و ترکی) به تاسی از اساتید خود ملامحمد فضولی، نسیمی، شاه اسماعیل ختایی، حکیم هیدجی و استاد شهریار می‌باشد.

فارسی، آذری و عربی هستند. در این دیدار باقر قربانی، معاون فرهنگی و رسانه‌ای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز ضمن تشریح

به گزارش روابط عمومی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان البرز، عصر دوشنبه ۱۱ خرداد ماه، ناصر مقدم، مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی البرز با استاد ناظر شرفخانه‌ای، شاعر شهیر ساکن کرج دیدار نمود. مقدم در این دیدار ضمن گرامیداشت مقام شامخ ادبی استاد ناظر شرفخانه‌ای اظهار داشت: تلاش کردیم در دوره کرونا و ویروس نیز پرچم شعر و ادب استان زمین نماند. وی در ادامه گفت: استاد شرفخانه‌ای را شاعری مستحکم با آفرینش‌های ادبی ماندگار نامید و افزود: بدون تردید ایشان یکی از برجستگان و صاحب نظران کم نظیر حوزه ادبیات زبان

مدیر عامل شرکت شهرک‌های صنعتی آذربایجان شرقی از واگذاری اراضی ناحیه صنعتی علیشاه شبستر به سرمایه‌گذاران خبر داد

صنعتی و تولیدی قابلیت اسقرار دارد. وی اظهار کرد: با توجه به پتانسیل

به گزارش روابط عمومی فرمانداری شهرستان شبستر سید مرتضی نیرومند اسکویی در بازدید از ناحیه صنعتی علیشاه در جمع خبرنگاران گفت: با هدف تسهیل سرمایه‌گذاری در شهرستان شبستر زیر ساخت‌های ناحیه صنعتی علیشاه تکمیل و به زودی واگذاری اراضی صنعتی آن آغاز خواهد شد.

وی افزود: ناحیه صنعتی علیشاه ۱۶ هکتار مساحت دارد و برای ۴۰ واحد

بالای تولید در علیشاه یکی از کمبدهای موجود این شهر، ناحیه صنعتی بود که این مهم با همت شرکت شهرک‌های صنعتی و با مساعدت و همدلی دستگاه‌های اجرایی استان عملی شده. به نقل از روابط عمومی شرکت شهرک‌های کشاورزی استان، نیرومند گفت: با واگذاری اراضی صنعتی در این ناحیه صنعتی رونق اقتصادی و اشتغال پایدار مضاعف در این منطقه محقق خواهد شد.

توسعه سرمایه‌گذاری گردشگری و صیانت از موارث تاریخی شبستر با همکاری مجمع خیرین گردشگری شهرستان

گردشگری و همچنین پیگیری ثبت شهر کوزه‌کنان به عنوان شهر ملی سفال انجام خواهد شد. او با بیان اینکه تسهیل روند شناسایی و ثبت آثار تاریخی و طبیعی شهرستان شبستر نیز در دستور کار این مجمع خیران قرار گرفته است، ادامه داد: «در این راستا مجمع خیرین گردشگری شبستر با همکاری این اداره کل اقدامات لازم را برای پیشبرد اهدافی همچون ثبت آثار طبیعی و تاریخی، شناسایی و معرفی جاذبه‌های شهرستان، بوم‌گردی و بررسی امکان سرمایه‌گذاری گردشگری و تبیین برنامه‌های مدون در این راستا به عنوان اتاق فکر گردشگری در دستور کار قرار داد.»

روابط عمومی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی آذربایجان شرقی، علیرضا بایرام‌زاده روز یکشنبه ۱۲ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۰ از برگزاری سومین جلسه مجمع خیرین گردشگری شهرستان شبستر خبر داد و گفت: «این جلسه با هدف تدوین برنامه‌هایی در محور توسعه گردشگری و سرمایه‌گذاری در شهرستان شبستر برگزار شد.» معاون گردشگری آذربایجان شرقی ادامه داد: «در راستای پیشبرد اهداف توسعه گردشگری شهرستان شبستر با همکاری مجمع خیرین گردشگری این شهرستان اقداماتی در حوزه جذب سرمایه‌گذاران حوزه

ثبت نام ۴۱۲ داوطلب در انتخابات شوراهای اسلامی روستاها

۲۰۹ داوطلب برای ۳۷ روستا در بخش صوفیان (۲۰۳ نفر آقا ۶ نفر خانم) و ۸۴ داوطلب برای ۱۵ روستا در بخش تسوج (۸۲

به گزارش روابط عمومی فرمانداری شهرستان شبستر؛ مهندس عبداللہی ضمن تبریک حلول ماه مبارک رمضان، در تشریح جزئیات آمار ثبت نام داوطلبان ششمین دوره انتخابات شوراهای اسلامی روستایی گفت: ۴۱۲ داوطلب در سه بخش مرکزی، صوفیان و تسوج برای شورای اسلامی روستاها نام نویسی کردند. وی افزود: برای ششمین دوره شوراهای اسلامی روستا، به تفکیک بخش‌های تابعه، ۱۱۹ داوطلب برای ۱۸ روستا در بخش مرکزی (۱۱۴ نفر آقا ۵ نفر خانم)،

نفر آقا ۲ نفر خانم) نام‌نویسی کردند. رئیس هیات اجرایی انتخابات شهرستان گفت: از مجموع ۷۳ روستای شهرستان، در ۳ روستای مشنق از بخش مرکزی و گروس و قوم تپه از بخش صوفیان، بدلیل به حد نصاب نرسیدن ثبت نام داوطلبان، انتخابات شوراهای اسلامی روستا برگزار نخواهد شد. فرماندار در خاتمه گفت: انشاءالله مردم شریف و همیشه در صحنه روز ۲۸ خرداد، همانند دوره‌های گذشته با حضور حداکثری پای صندوق‌های رای، پایبندی به نظام و انقلاب اسلامی را ثابت خواهند نمود.

احداث مجتمع بزرگ گردشگری و اقامتی چناران در شهرستان خامنه

معماری ایرانی و اسلامی احداث و در دو سال آینده به بهره‌برداری خواهد رسید.

آذربایجان شرقی مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی آذربایجان شرقی از احداث مجتمع بزرگ گردشگری و اقامتی چناران در شهرستان خامنه خبر داد. احمد حمزه زاده ضمن اعلام این خبر گفت: آیین کلنگ زنی احداث مجتمع بزرگ گردشگری و اقامتی چناران در شهرستان خامنه با حضور فرماندار شهرستان شبستر برگزار شد. وی افزود: این مجتمع گردشگری که در جوار چناران کهن و ملی شهر خامنه قرار گرفته یا حجم سرمایه‌گذاری ۱۵ میلیارد تومان در مساحتی بالغ بر ۲۵۰۰ مترمربع توسط بخش خصوصی احداث خواهد شد.

احمد حمزه زاده اظهار کرد: این پروژه شامل اقامتگاه سنتی، آلاچیق، استخر و سفره‌خانه سنتی است که براساس

کتب آقای داور زمانخانی

بونلاردان ساوای شاعیر دؤنمز، چشیدلی درگیلرده قلمی ایله چیخیش ائیدیدیرسه، آرتیق اتکده گلن اثرلارونون قلمی ایله بزه نیب دیر: - «آستا یئری، اوستا یئری» (بو شعر مجموعه سی آذربایجانین گؤرکملی شاعیری اوستاد مشروطه چی «سؤنمز»ه ایتحاف اولونوبدور. - «چکدییم آغیلار»، بو مجموعه ده شاعیرین بیر سیرا مذهبی، ایجتیماعی، ادبی شعرینی اوخویا بیلیریک. بو مجموعه ده اوستاد ناظر شرفخانالی یا ایتحاف ائدییی شعری ده اوخویوروق. - «چکامه ی گونئی»، بو مجموعه شیخ محمود انجومنی نین شاعیرلرینین شعر توپلوسو دور. - «بتله قالماز» کیتابی شاعیرین مکتوب خاطرله لرینی ائحتیوا ائدیر. - «بیر چیمدیک دوز» - «قاناد سیز قوشلار»

اوستاد داور زمانخانی یا شاعیر «دؤنمز» ایلر بویو آذربایجان ادبیاتی نین قوللوقوندا یورولمادان قلم چالیب، یارادیجیلیغینا دوام و تربیدیر. شاعیر «دؤنمز» بلکه ده ایلك اثرینی اولکه میزین اولو عاشیقی، «عاشیق قشم»-ین «ائل منی آتماز» آدلی شعر توپلوسونو، اولو قشمین اؤز حیات و اوقتیندا، مجموعا نین بیغجاملیغینا باخمایاراق، توپلاییب چاپا چاتدیرماغی ایله بؤیوک آددیم گؤتورموشدو. ائله جه ده شاعیر دؤنمزین عاشیق قشمین «وطن بولبولویم، ائل عاشیقی یم» آدلی ایکینجی شعر توپلوسوندا امه یی اونودولماز دیر. اوستاد زمانخانی، آرتیق ایلر بویو شبسترده ارشاد اداره سی طرفیندن هیدایت اولان شیخ محمود شبستری انجومنی نین دبیری، ائله جه بیریلدن آرتیق دیرکی، رسمی اولاراق شرقی آذربایجانین رسمی انجومنلرینه دبیر مسئول سئچیلیبیر.

تهیه و تنظیم: سیدمحمد ورنبدلی

تهران: آقای اکبر وزیری مجله بسیار خوبی است، به این دلیل که تاریخ و فرهنگ زادگاهمان را منعکس می‌کند، ولی با این حال مورد پسند جوانان نمی‌باشد؛ چون جوان‌ها خواهان مطالب جدیدی می‌باشند.

پیام شبستر: از لطف‌تان سپاسگزاریم و سعی ما در این است که مطالب مجله متنوع و مورد پسند و وثوق خوانندگان مجله با هر رده سنی باشد.

تهران: آقای محمدتقی منافی مطالب مجله خوب است ولی بعضاً تکراری می‌باشد، در مورد ورزشکاران و مکان‌های ورزشی شهرستان اطلاع‌رسانی نمی‌شود، مطالب جدید نوشته شود، به مسائل پزشکی پرداخته شود، پیشنهادات جدیدی برای پیشرفت شهرستان شبستر ارائه گردد.

پیام شبستر: ضمن ستایش از دقت نظر‌تان، در مورد ورزشکاران و امکانات ورزشی شهرستان و مسائل پزشکی اطلاع‌رسانی می‌شود و شاید به نظر جنابعالی کافی نباشد با این حال به تک‌تک پیشنهادات و انتقادات آن جناب توجه خاص مبذول خواهد شد.

تهران: آقای هوشنگ اشتری مطالب مجله بسیار خوب و عالی می‌باشد و از این بابت قابل تحسین است.

پیام شبستر: از ابراز نظر‌تان نسبت به مجله خودتان سپاسگزاریم منتظر نظرات سازنده آن عزیز هستیم.

تهران: خانم نادره قدملی‌زاده مجله ایرادی ندارد و بسیار خوب و سرگرم کننده می‌باشد و اطلاعات ما را بالا می‌برد.

پیام شبستر: امیدواریم جوابگوی این همه رضایت‌مندی مخاطبین محترممان باشیم، ما نیازمند نظرات و پیشنهادات و انتقادات شما عزیزان هستیم.

تهران: آقای محمدباقر اقدمی مطالب بیشتر تکراری است، حداقل در هر شماره به شرح احوال و معرفی یکی از آبادی‌ها و شهرهای شهرستان شبستر پرداخته شود و مجله به موقع به دست ما هم نمی‌رسد.

پیام شبستر: یکی از اهداف مجله معرفی و شناساندن آبادی‌ها و شهرهای شهرستان شبستر می‌باشد، علی‌احوال نظرات سازنده جنابعالی را مدنظر خواهیم داشت.

((پیشنهادات، انتقادات، و تشویقات شما مخاطبین عزیز همواره سرلوحه و راه‌گشای مجله پیام شبستر خواهد بود.))

«تازادولما» «یارپان دولماسی» دلمه‌ی برگ مو

تهیه و تنظیم: ام‌البنین خسروی

مواد لازم

- ۱ لپه، دو پیمانه
- ۲ برنج دو پیمانه
- ۳ پیاز درشت ۳ عدد
- ۴ روغن به مقدار لازم برای داغ کردن پیازها
- ۵ سبزی دلمه: یک کیلو(تره، جعفری، پیازچه، گشنیز، نعناع، شوید، مزره، شنبلیله و برگ سیر تازه)
- ۶ گل محمدی و کاکوتی خشک، هر کدام یک قاشق غذاخوری پر
- ۷ برگ مو به مقدار لازم.
- ۸ آب گوجه‌فرنگی یک لیوان و یا دو قاشق غذاخوری پر از آب گوجه‌فرنگی
- ۹ نمک، زردچوبه، فلفل، دارچین و زنجبیل به مقدار لازم

طرز تهیه

دلمه‌ها از برگ‌های تازه و براق درخت مو که در فصل بهار در خانه‌ها و باغ‌های شبستر به فراوانی پیدا می‌شود، درست می‌کنند. آن‌ها را شسته و لای پارچه‌ای تمیز خشک می‌کنیم. سبزی‌ها را نیز پاک کرده، شسته و سپس خرد می‌کنیم. بعد از آن تفت ساده‌ای می‌دهیم، تا آب‌شان گرفته بشود و پیچیدن آن‌ها آسان شود. لپه‌ها را یک روز قبل شسته و در آب خیس می‌کنیم و آب آن را چندبار عوض می‌کنیم تا نفاخ نباشد و سپس آن‌ها را می‌پزیم.

برنج را یکی دو ساعت قبل از پخت خیس می‌کنیم. پیازها را نیز خرد کرده و داغ می‌کنیم تا طلایی بشوند. گوشت را به پیاز داغ اضافه کرده و تفت می‌دهیم. نمک، ادویه‌جات، آب گوجه‌فرنگی و یا رب را اضافه کرده، صبر می‌کنیم تا آب آن کشیده شود. بهتر است بگذاریم مواد پخته شده، سرد بشود و سپس همه‌ی آن‌ها را با هم مخلوط می‌کنیم. حالا مواد آماده شده را در داخل برگ‌ها، ریخته و با سلیقه می‌پیچیم و در داخل قابلمه قرار می‌دهیم تا پر شود. یک بشقاب چینی روی دلمه‌ها می‌گذاریم تا از هم وا نشوند.

روی دلمه‌ها آب جوش می‌ریزیم تا روی دلمه‌ها بپاید و روی اجاق می‌گذاریم و مرتب به آن نگاه می‌کنیم که اگر آبش کم شد، دوباره مقداری آب جوشیده اضافه بکنیم. در این مرحله حرارت را کم کرده و بهتر است زیر قابلمه شعله‌پخش کن بگذاریم تا دلمه‌ها به آرامی پخته شده و ته نگیرند.

وقتی که دلمه‌ها کاملاً پخته شد، آن‌ها را از روی اجاق برداشته و اجازه می‌دهیم کمی دم کشیده و سرد بشوند تا بتوانیم آن‌ها را در دیس چیده و سر میز می‌ببریم. نوش جان‌تان.

یادآوری:

۱ برگ‌های مو را می‌توان در آب نمک و یا فریزر برای فصل زمستان ذخیره کرد.

۲ برگ مو دارای کلسیم، ید و انواع ویتامین و آنتی‌اکسیدان می‌باشد.

۳ شبستری‌ها در گذشته رسمی‌داشتند که ایام عید دلمه درست می‌کردند. آن را خوش یمن می‌دانستند و از مهمان‌ها با دلمه و نان و پنیر پذیرایی می‌کردند و می‌گفتند: «دوز چوره گی تازیلیاخ» یعنی نان و نمک را تازه بکنیم.»

مشترک گرامی

فصلنامه پیام شبستر در آینده به دو صورت الکترونیکی و چاپی منتشر می‌شود. اشتراک سالیانه الکترونیکی ده هزار تومان و اشتراک سالیانه چاپی پنجاه هزار تومان است. لطفاً نوع اشتراک خود را اعلام فرمایید. ضمناً برای ماندگاری و نگهداری می‌توانید از حالا مجموعه چاپی را رزرو نمایید.

فرم اشتراک فصلنامه پیام شبستر

- ۱ فرم مشخصات را تکمیل فرمایید.
- ۲ وجه اشتراک را به شماره کارت ۳۵۴۶ ۴۹۰۳ ۱۰۱۱ ۵۸۹۲ در بانک سپه شعبه فاطمی به نام جمعیت خیریه شبستری‌ها و یا شماره حساب جاری طلایی ۱۷۰-۳۲۳۵۴۱۲۱۲ به نام جمعیت خیریه شبستری‌ها در بانک سپه شعبه فاطمی کد ۱۷۰ (مخصوص مجله پیام شبستر) واریز فرمائید.
- ۳ فرم مشخصات یا کپی آن را همراه با فیش بانکی یا کپی آن به نشانی تهران صندوق پستی: ۱۵۸۷۵۸۴۶۷ و یا شماره نمابر ۶۶۹۳۷۳۶۴ ارسال نمایید. ضمناً می‌توانید مدارک را به مسؤولین نشریه تحویل دهید.
- ۴ هزینه اشتراک یکساله فصلنامه و پست مبلغ ۵۰/۰۰۰ تومان می‌باشد.

فرم مشخصات:

نام و نام خانوادگی: تاریخ تولد: مدرک تحصیلی: شغل:
نشانی دقیق پستی: کد پستی: تلفن تماس:

مراکز فروش مجله در تهران

- ۱ مجتمع اسلامی نور شبستری‌ها واقع در میدان فاطمی (مسجد نور). تلفن: ۸۸۹۶۰۲۲۲
- ۲ هیئت عزاداران قمر بنی‌هاشم واقع در خیابان پیروزی خیابان دهقان کوچه اول. تلفن: ۰۹۱۲۳۱۱۹۲۲۰
- ۳ میدان انقلاب اول آزادی بازار ایران طبقه اول کتابفروشی گلشن راز. تلفن: ۶۶۴۳۸۵۲۸
- ۴ خیابان سپهد قمری چهار راه سمیه روبروی دادگستری دفتر فنی سینا تلفن: ۰۹۱۲۵۳۳۶۱۹۸
- ۵ شهرک اکباتان مجتمع تجاری نگین فاز ۳ پلاک ۵۵ فروشگاه الکترونتلفن سعید ۴۴۶۳۲۷۶۰ - ۴۴۶۳۵۶۱۵

مراکز فروش فصلنامه پیام شبستر در شهرستان

- ۱ ارومیه: خیابان امام جنب بانک ملت شعبه مرکزی - داخل کوچه کتابفروشی بهار - احمد یوسفی، تلفن: ۰۴۴۳۲۳۲۸۴۴ - همراه: ۰۹۱۴۱۸۶۶۵۹۷
- ۲ تبریز: خیابان امام روبروی مصلا انتشارات شایسته - محمد زارع تلفن: ۰۴۱۳۵۵۶۱۹۶۱ - همراه: ۰۹۱۴۱۱۴۸۹۳۳
- ۳ تسوج: خیابان مصلی امام خمینی - روبروی بانک کشاورزی، کتاب فروشی و مطبوعاتی خوش نیت تلفن: ۰۴۱۴۲۵۷۲۵۱۵
- ۴ کرج گوهردشت پایین‌تر از میدان رستخیز روبروی بانک پاسارگاد کوچه مسجد دفتر وکالت خانم مهری شمایل تلفن ۰۲۶۴۴۲۰۵۲۴۶
- ۵ شبستر: ۱- دکه‌های روزنامه فروشی ۲- مقبره شیخ محمود شبستری ۳- تعاونی فرهنگیان ۴- املاک کمالی اصل

بی‌نام

فصلنامه فرهنگی، اقتصادی شماره ۲۷، تابستان ۱۴۰۰، قیمت ۱۰۰۰۰ تومان

در این شماره می‌خوانید:

◀ فرهنگ و ادبیات محلی

محصولات صنایع چوب گیلانار، توسط زبده ترین طراحان با سابقه کشور بر پایه سبک کلاسیک طراحی شده و با استفاده از با کیفیت ترین متریال ها، بوسیله پیشرفته ترین ماشین آلات، مطابق با استانداردهای روز دنیا تولید می گردند.
متریال مورد استفاده در محصول فوق از چوب های آیوس آفریقایی بوده که با رنگ گردویی، فندقی و رنگ های الوان کلاسیک رنگ شده اند.

آدرس کارخانه: شهریار

تلفن: ۶۵۲۵۰۵۶۶ و ۶۵۲۴۴۶۶ - ۰۲۱

موبایل: ۰۹۱۴ - ۱۲۷۰۹۲۶

اسماعیل امیرهدائی

قابل توجه همشهری های آذربایجانی و به ویژه شبستری های محترم

اینجانب محمدتقی پیروزفرد ساکن تورنتو با سابقه بیش از ۲۰ سال تجربه زندگی و کار در تورنتو- کانادا آماده هرگونه خدمات به شرح زیر در خدمت هموطنان عزیز می باشم:

۱- مشاوره در امور خرید، فروش و اجاره (واحدهای مسکونی، تجاری، اداری، صنعتی و کشاورزی)

۲- مشاوره در اخذ وام های بانکی برای خرید و ساخت ساختمان.

۳- مشاوره و معرفی عزیزان به کارشناسان مهاجرتی در تورنتو (ویزای توریستی و مهاجرتی)

شماره تلفن تماس: ۶۷۹۷-۲۷۱-۴۱۶ (۰۰۱)

آدرس ایمیل: piroozfard1952@gmail.com

مهندس محمدتقی پیروزفرد (M.Sc.)

مشاور صدیق شما با بیش از ۲۰ سال تجربه
در امور املاک

فرد - فروش - اجاره

416.271.6797 piroozfard1952@gmail.com

www.maxrealtyhomes.com

پیش فروش آپارتمان های لاکچری در یکی از بهترین مکانهای تورنتو
برای کسب اطلاعات بیشتر لطفاً با من تماس بگیرید

لواشکی زرین طلا

(به مدیریت: اصغر قاسم نژاد)

آدرس: تهران، چهارراه مولوی، روبروی بیمارستان شهید اکبرآبادی
کوچه حاج ابوالفتح، مجتمع تجاری ایران، واحد ۶۹

همراه: ۰۹۱۲۱۰۱۴۴۷۶

تلفن: ۰۲۱-۵۵۶۲۳۲۷۹